

KULTURNA KULTURNOST V KULTURI

Vse več je dnevov v letu, ki naj bi nas opozarjali na vse tisto, kar je nekakšen prezrt ali premalo viden del našega vsakdanjega življenja. Med vsemi temi svetovnimi dnevi najdemo v slovenskem koledarju: dan kulture, slovenski kulturni praznik.

Ampak tu verjetno ne bo držalo o prezrtosti? Gre vendar za tisto slovensko ustvarjalnost, ki je ob vsakršnih nadvladah stoletja usmerjala naš samostojni pogled v prihodnost. Prešernovo ime je simbol začetek tega toka, ki je znal slediti stalnicam in spremembam v narodovem življenju. Jezik in kultura sta zmogla v različnih časovnih razdobjih razkleniti utesnjenosti vezi in odstreti posamezniku in skupnosti pogled v nove zanje.

Slovenski prostor med romanskim, germanskim in slovanskim svetom je od nekdaj vzpodbujal k razmišljanju o naravni odprtosti kulture in o njeni obrambni vlogi, o razpetosti med tujim in našim. Živimo tam, kjer se to kaže v izostreni podobi. A "medkulturnost" nas ne sme zavesti v naivnost in nejasno posploševanje. Vplivi so se in se bodo prepletali, medkulturne drže pa v tem klobčiču ni. Ustvarjalnost je vendarle preveč svobodna, da ne bi presegala zastavljene danosti in prehajala v odrešujočo nepredvidljivost.

Kulturne podobe, ki jih zasledimo v začetku februarja, se med letom umaknejo v drugi plan. Prav zato številčnost bode v oči in zdi se, kot da poskušajo predvsem privzdigniti podobo kulturnega poslanstva, ne da bi se posebej spraševale o senčnih lisah v razumevanju kulture skupnosti in posameznika.

Saj kultura ni prešeta v branju časopisov, revij in knjig, v obisku gledaliških in filmskih predstav, v poslušanju glasbenih prireditev! Pojmovana širše je kultura naš način življenja. In če pomislimo na to le ob 8. februarju, se nam zagotovo lahko zamažejo tla pod nogami.

A letos se bo kulturni praznik spojil s pustno soboto. In ob tem se vsiljuje vedra misel, da bo našo usodno resnost, ki se kaže v odnosu do vsega, kar nam pojem kulturnega označuje, preplavila tudi sproščujoča vedrina.

- ANDREJA D. ANTONI

OBISK SLOVENSkih ŠOLNIKOV Z JUŽNE POLOBLE

IZ ARGENTINE IN AVSTRALIJE PRI NAS "AMBASADORJI" SLOVENSKEGA JEZIKA

JURIJ PALJK

V petek, 31. januarja, so bili na celodnevem obisku v Gorici učitelji in učiteljice, ki poučujejo slovenski jezik v Argentini in Avstraliji. Na Goriško so prišli kot gostje Sveta slovenskih organizacij, ki je s Sekretariatom za Slovence po svetu organiziral obisk.

Slovenski učitelji in učiteljice iz Avstralije in Argentine - devetnajst jih je bilo, od teh štirje iz Avstralije - so v Ljubljani na študijskem izpopolnjevanju. Kot gostje ministr-

stva za šolstvo se namreč izpopolnjujejo v slovenskem jeziku, katerega učijo na južni polobli sveta.

Prvo srečanje z njimi sem doživel v Katoliški knjigarni na Travniku, kjer so prisluhnili prof. Lojzki Bratuž, ki jim je podala pregled zgodovine in umetnostno podobo Gorice in njenega zaledja. Dr. Damjan Paulin, ki jih je s predsednikom SSO za Goriško Janezom Povšetom ves dan spremljal, jim je predstavil delovanje Zadruga Goriška Mohorjeva, o Goriški Mohorjevi družbi pa jim je spregovoril msgr. Oskar Simčič. Gospa Jerica Humar je predstavila delovanje Katoliške knjigarne, učitelji so lahko tudi slišali nekaj informacij o našem tedniku in delovanju likovne galerije Ars.

Kar me je najbolj presenetilo, je bilo imenitno obvladanje slovenskega jezika, lepo izražanje v slovenskem knjižnem jeziku, ki ga še pri nas težko srečaš. Navezanost na korenine svojih staršev! Nekateri so navezani na domovino Slovenijo, pa čeprav so tokrat prvič v Sloveniji in prvič v zamejstvu. Vendar kažejo veliko zanimanje za vse, kar je slovenskega, in nerazumevanje italijanskega odklonilnega odnosa do Slovencev ter vzklajajo: "Hvala Bogu, v Argentini nas imajo vsi radi!" Učiteljica iz Avstralije še doda: "Mi teh težav nimamo, dobri ste, da vztrajate." V trenutku postanejo naše zamejske razprtije majhne pred temi ljudmi, ki daleč stran od domovine svojih staršev in dedov učijo slovenski jezik in tako ostajajo

povezani s tanko, a živo popkovo z matico. Jezik jim je največkrat edina vez s slovenskim narodom. Hote in nehoti so naši največji ambasadorji v svetu in lepo je, da se demokratična Slovenija tega zaveda.

Z veseljem ugotavljam, da je četrta in peta generacija avstralskih in argentinskih slovenskih učiteljev izjemno dobro strokovno pripravljena. Ko sem se pogovarjal z mladimi učiteljicami iz Argentine in sem jim dejal, da je pravi čudež, da tako lepo govorijo slovensko, so mi kar odločno rekle, da to ni noben čudež, ampak le sad trdega in vztrajnega dela. Pohvale vredno je dejstvo, da je slovenska vlada pred štirimi leti začela z izpopolnjevalnimi tečaji za učitelje slovenskega jezika na ameriški in avstralski celinii.

V Štandrežu so izseljenski učitelji obiskali osnovno šolo, si ogledali Kraljeve freske, nato so bili deležni prijetnega sprejema na števerjanskem županstvu. Po kosilu v

Koršičevi gostilni so ob lepem vremenu odšli v Kulturni center Lojze Bratuž, kjer so jim spregovorili Franko Žerjal, arhitekt novega centra David Faganel in neutrudni Marjan Markežič; potem jim je ravnatelj prof. Silvan Kerševan predstavil Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel. Očarani nad lepim centrom so se odpeljali še do Kulturnega doma, kjer jim je direktor Igor Komel predstavil njegovo delovanje, medtem ko je prof. Aldo Rupel spregovoril o težavah zamejcev in podal splošno sliko goriške pokrajine.

Ko so se učitelji in učiteljice poslavliali, so trdno pričrpani dejali, da nas bodo zagotovo še prišli obiskat. Kot gosta sta bila na Goriškem z njimi predstavnika Sekretariata za Slovence po svetu Rudi Merljak in dr. Peter Vencelj, celotni izlet pa je pripravila prijazna gospa Lea Deželak z istega Sekretariata.

Ko so nas na Placuti pozdravljali z avtobusa, sem imel pred očmi mlado avstralsko učiteljico slovenskega rodu, ki mi je dejala: "Ne veste, kako težko je prepričati mlade v Avstraliji, da se začnejo učiti slovenski jezik. Prav tako pa tudi ne veste, kako so srečni, ko se ga toliko naučijo, da se spet lahko pogovarjajo s svojimi starši in svojimi sorodniki v materinem jeziku. Prepričana sem, da moramo graditi na slovenskem jeziku, če hočemo ostati Slovenci."

Mi tudi, gospa, mi tudi, in hvala, da ste nas v tem potrdili.

FOTO KROMA

Za enotnost Cerkve v spoštovanju različnosti

Novi tržaški škof msgr. Ravignani pozdravlja množico, zbrano pred cerkvijo sv. Justa v Trstu.

- STRAN 8

SKUPNA IZJAVA O PRIMORSKEM DNEVNIKU

Ob hudi krizi, ki je ogrozila obstoj Primorskega dnevnika, smo predstavniki političnih in družbenih komponent Slovencev v Italiji, ki se prepoznavamo v skupnem predlogu zaščitnega zakona, na predlog sindikalnih zastopnikov in časnikarjev in tiskarjev poglobljeno preučili njegov položaj in možnosti za njegovo rešitev.

V zavesti o izjemnem pomenu občil v življenju in pri razvoju naše skupnosti ter o vlogi edinega slovenskega dnevnika v Italiji smo ugotovili, da se je pri Primorskem dnevniku izčrpala zgodovinska faza. Sedaj vsi čutimo potrebo po najširši prepletenosti vseh pripadnikov manjšine z ustvarjalci našega dnevnika, da bodo - kljub še vedno hudi finančni krizi - zajamčeni pogoji za njegov nadaljnji nastop in razvoj s pravico poštene informacije v duhu odprtosti in ob upoštevanju pluralne razčlenjenosti Slovencev v Italiji.

Tako se je rodila zamisel o ustanovitvi Zadruga Primorski dnevnik, ki naj bo odprta vsem pripadnikom naše narodnostne skupnosti in ki naj prevzame lastništvo

Primorskega dnevnika in družbe, ki ga izdaja z javnimi prispevki.

Delovna skupina omenjenih komponent je pripravila osnutke temeljne listine o namenih zadruga, njenega statuta in volilnega pravilnika, komponente pa so se v okviru skupnega predstavnštva dogovorile še o osnovanju odbora garantov za medije vsemanjšinskega pomena in o postopku za sorodno reševanje vprašanja, kako zagotoviti vsemanjšinsko lastništvo in uporabo nepremičnin vsemanjšinskega pomena in pripadnosti.

Prvi zbor Zadruga Primorski dnevnik bo 1. marca v Trstu. Podpisane komponente vabimo vse naše ljudi, naj podprejo to pobudo in k njej pristopijo, saj gre za zelo pomembno skupno vprašanje, same pa se obvezujemo, da jo bomo v okviru svojih pristojnosti vsestransko podpirale.

DEMOKRATIČNI FORUM SLOVENCEV
SLOVENSKA KOMONENTA DEMOKRATIČNE
STRANKE LEVICE
SLOVENSKA KOMONENTA STRANKE
KOMUNISTIČNE PRENOVE
SLOVENSKA SKUPNOST
SLOVENSKE ORGANIZACIJE VIDEMSKO
POKRAJINE
SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA
ZVEZA
SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

AVSTRIJSKA VLADA VIKTORJA KLIME

Po odstopu kanclerja Vranitzkega je 28. januarja zaprsegel njegov namestnik Viktor Klima. V Hofburgu ga je sprejel predsednik Klestil (vidno zaznamovan po dolgotrajni bolezni), popoldne pa mu je njegov predhodnik izročil ključ pisarne. Sledil je prvi pogovor v parlamentu (trajal je 70 minut), v katerem je novi kancler zagotovil predvsem nova delovna mesta in obljubil, da do leta 1998 ne misli obremenjevati ljudi z novimi davki. Nastopili so tudi nekateri drugi govorniki - kot prvi seveda vodja svobodnjaške stranke Haider. V "misijonarskem" govoru je napovedal, da kancler Klima ne bo stopil (kot kancler) v leto 2000.

Nova vlada je res skoraj nova, saj je v njej od prejšnjih ministrov ostal samo notranji

minister Einem, ki je zdaj prevzel ministrstvo za promet in gospodarstvo, na njegovo mesto pa je stopil dr. Schlogl. Izpraznjeno mesto finančnega ministra je dobil Rudolf Edlinger, v ožjem krogu sodelavcev pa sta tudi dve ženski (socialna ministrica Hostasch in ministrica za ženske Barbara Prammer).

Novi kancler je "odprl okna za svež zrak v avstrijski politiki", odklonil sodelovanje s svobodnjaško stranko in obljubil "staremu" kanclerju, da ga bo včasih prišel iskat v vinsko klet (kjer naj bi le-ta delal "inventuro"), da mu bo dal kak dober nasvet.

Da misli resno s svežim zrakom, je pokazal že na Koroskem, kjer je po aferi s podpisni zahteval odstop dr. Ambrozija.

RB

ALOJZ REBULA REDNI ČLAN PAPEŠKE AKADEMIJE

Kot nam sporoča tiskovni urad Slovenske škofovske konference, je pisatelj dr. Alojz Rebula postal član papeške Akademije likovnih in književnih mojstrov.

Papež Janez Pavel II. je tako imenoval prvega Slovenca v to najstarejšo tovrstno ustanovo na svetu.

Tržaški škof msgr. Ravignani je dr. Rebuli že izrazil svoje čestitke.

Za visoko imenovanje mu iskreno čestita tudi naš časnik.

POPRAVEK

V prejšnji številki Novega glasa je na 12. strani prišlo do napake. Prejemnica XVIII. Tischlerjeve nagrade se namreč ne piše Micka Miškulnik, ampak Micka Miškulnik. Bralcem, avtorju in nagrajenki se opravičujemo.

STRANKA SLOVENSKE SKUPNOSTI O KRAJEVNIH AVTONOMIJAH

Vprašanje avtonomije Trsta in Furlanije-Juljske krajine že nekaj časa polni stolpce krajevnih časopisov. S tem v zvezi beležimo tudi tiskovno poročilo, v katerem tržaško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti obrazlojuje svoje stališče o tem. V komunikatu piše, da SSK zavrača projekt o t.i. makroregijah, zavzema pa se za okrepitev posebne avtonomije dežele FJ-k v okviru federalistične preureditve italijanske republike, in sicer z razširjenostjo njenih pristojnosti zlasti na področju zaščite narodnostnih manjšin in na področju sodelovanja s sosednjimi državami.

SSK poleg tega nasprotuje razbitju enotnosti avtonomne dežele FJ-k, ki bi med drugim na novo razdelila slovensko manjšino in jo izpostavila nevarnosti novih diskriminacij, zavzema pa se za vsestransko okrepitev avtonomije občin, pokrajin in gorskih skupnosti na način, da bi ovrednotili krajevne posebnosti v vseh ozirih ter omogočili racionalnejše in učinkovitejše upravljanje javnih zadev. V tej luči SSK odločno zavrača predlog Liste za Trst, saj po njenem mnenju le-ta predlaga razkosanje dežele FJ-k. Bližja stališčem SSK je pobuda tržaškega župana Illyja, ki pa jo je treba še vsestransko poglobiti.

Medtem pospešeno potekajo priprave na pokrajinski kongres SSK, ki bo 15. in 16. februarja v Trstu. Številne sekcije so že imele svoje kongrese, na katerih so obnovile sekcijske organe in imenovale delegate za pokrajinski kongres.

IŽ

PISMO UREDNIŠTVU

NEPOPRAVLJIVA IN NEDOPUSTNA KON- GRESNA NAPAKA

V zvezi s korakom, ki ga je povzročil znani slovenski javni delavec, član SSK-RS, potem ko je s prizivom na slovensko ustavno sodišče skušal zanikati polnopravni status poslanca izvoljenima predstavnikoma ogrske in italijanske manjšine v Sloveniji, je ideja Svetovnega slovenskega kongresa utrpela pomembno škodo na ugledu in namenu kongresa.

Graje vredno je dejstvo, da je s tem korakom največ škoda bilo napravljeno prav slovenskim manjšinam v Italiji, Avstriji in Ogrski. Vsakemu, ki se zanima za manjšinska vprašanja, bi moralo biti znano, da se tudi slovenska manjšina v Italiji zavzema za rešitev vprašanja izvolitve lastnega predstavnika v državni in deželni zbor po vzoru slovenskega manjšinskega predstavnštva.

Kot član Predsedstva SSK se v celoti pridružujem mnenju predstavnikov slovenske manjšine v Italiji, da je omenjeni postopek vidnega predstavnika SSK-RS že povzročil in še povzroča škodo pri njihovem boju za priznanje manjšinskih pravic. Ustavne pravice manjšin, kot jih vsebuje slovenska ustava, so naravnost vzor, kako zaščititi človečanske pravice svojim državljanom druge narodnosti. Slovenija je s to ustavno držo pridobila na mednarodnem ugledu in je v popolnem skladu z evropskimi merili pri urejanju manjšinske zaščite in manjšinskega varstva.

Osrednja kongresna organizacija bi se morala javno oglaševati od takega početja, ker je s tem korakom precej povzročila vlogo svetovne slovenske kongresne ideje, ker je izgubila na zaupanju pri slovenskih manjšinah. O tem vprašanju bo tudi govor na seji glavnega odbora Kanadskega slovenskega kongresa.

PODPREDSEDNIK SSK
DR. FRANCE HABJAN

K R A T K E

doma in po svetu

ITALIJANSKI VOLIVCI SE bodo udeležili ljudskega glasovanja, ki bo zadevalo 11 vprašanj. Ustavno sodišče je razsodilo, da ostalih 19 vprašanj ne more biti predmet referendum ali ljudskega glasovanja. Referendum bo razpisan za eno izmed nedelj med 15. aprilom in 15. junijem.

SLOVENSKI PARLAMENT JE danes (6. februarja) glasoval o zaupnici vladi ministrskega predsednika Drnovška. Nova vlada lahko računa na podporo 46 poslancev. Odločilen je torej bil glas prebežnika Cirila Pucka, ki je obrnil hrbet Slovenskim krščanskim demokratom in se priključil Drnovškovega političnemu vozu.

IZRAELSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK Netanjahu je povabil papeža Janeza Pavla II., naj obišče Izrael. V Rimu se je Netanjahu srečal s predsednikom Prodigem, zunanjim ministrom Dinijem in z voditeljem pola svoboščin Berlusconiem.

V SRBIJI SE nadaljujejo protestne manifestacije. V ponedeljek, 3. t.m., je prišlo do spopada med policijo in demonstranti. Ranjenih je bilo najmanj 15 ljudi. V mednarodni javnosti se množijo zahteve, naj predsednik Milošević poskrbi, da policija ne bo s silo nastopala proti demonstrantom.

EVROPSKA ZVEZA JE pozitivno ocenila italijanski finančni zakon za leto 1997. Po njenih podatkih bo letošnji italijanski primanjkljaj znašal tri odstotke bruto narodnega dohodka. To pomeni, da obstajajo pogoji, da se v skladu s pogodbo iz Maastrichta tudi v Italiji uvede skupna evropska valuta že na začetku leta 1999. Pred dnevi pa je povzročila veliko hrupa novica, da so vplivni nemški denarni in finančni krogi svarili pred vstopom Italije v novi evropski denarni sistem, češ da bi Rim v tem sistemu deloval kot peklenski stroj.

NOBEN POSAMEZNI DEL MANJŠINE NE MORE USPETI SAM

JANEZ POVŠE

Spoznanja o novem času si v manjšinskem prostoru še vedno počasi utirajo pot. Kljub katastrofalnim izgubam, ki smo jih utrpeli in bi se jim bilo mogoče izogniti, ni prišlo med celotno manjšino do prevlade koristne miselnosti. Slednja je preprosto v resnici, da novi čas zahteva celovito uresničitev tudi najmanjših narodnostnih skupnosti. V kolikor določena narodnostna skupnost temu pozivu sledi, bistveno pridobi, o čemer zelo nazorno priča matična domovina, ki je v novo ustanovljeni državi povezala vse politične in izkustvene različnosti. V kolikor pa določena narodnostna skupnost pozivu časa ne želi ali ne more slediti, je obsojena na veliksanske izgube, ki si sledijo točno toliko časa, dokler še vedno ostaja v veljavi morebitna razcepljenost. Žal se je to zgodilo prav nam, kar pomeni, da je bila vsaj med enim delom manjšine narodnost povsem potisnjena v drugi ali tretji plan in zmotno obsojena kot vir vsakršnega zla. Dovolj se je na primer spomniti, kako je omenjeni del manjšine kritično ocenil prirodno zblíževanje znotraj večinskega italijanskega naroda, ko sta levica s priznanjem fojb oziroma desnica s priznanjem in bistveno večjim upoštevanjem Slovencev obrnili stran zgodovine.

Za določen del manjšine je bilo bodisi prvo bodisi drugo dejanje vredno obsodbe in trmastihi zadržkov.

Na dnu vsega seveda deluje škodljiva miselnost, da se naši manjšini ni treba celovito narodnostno organizirati, saj se menda lahko posamezni manjšinski deli vsak po svoje uspešno prebijajo v nov čas. Zato nerazumljivo zavlačevanje pri korakih notranjega zblíževanja, kot da ne bi bilo že dovolj epohalnih udarcev in tako rekoč nepovratnih izgub, ki jih je manjšina utrpela zaradi svojega zamudništva. Dejstvo je, da noben posamezni del manjšine ne more uspjeti sam in da bo zaradi tega manjšina doživljala nadaljnje izgube, dokler ne bo prepoznala v svoji celovitosti edinih vrat v uspešno in smiselno prihodnost. V kolikor teh vrat ne bomo našli vsi skupaj, bosta prizadeta oba temeljna manjšinska dela. Materialno vplivnejši se bo še naprej usmerjal v takšno lastninjenje in kapitalizacijo, ki ga bosta dokončno potisnili izven roba manjšinskega prostora v mrtvo tkivo brez prave prihodnosti. Drugi del pa bo brez prve polovice tolikanj šibak, da kljub narodnostni organiziranosti ne bo mogel rešiti celote. Zaradi vsega nakazanega bi bilo prav gotovo prav, da bi vsi manjšinski deli prepoznali svojo rešitev v resnični in ne zgolj besedni povezavi z drugimi deli manjšine. To je edina rešitev, druge preprosto ni videti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORIČI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / G. FLORIJA ZERGOI

ZVESTOSTA BOGU IN IZROČILOM!

RAFAELA BÖHM

G. Zergoi, kot je vedno navada pri takih pogovorih, bi najprej rada nekaj Vaših osebnih podatkov (od doma, preko šole do posvečenja).

Luč sveta sem zagledal 19. aprila 1933 v župniji Št. Lipš pri Dobri vasi, kjer sem bil dva dni kasneje krščen in prejel lepo ime Florijan. S tem imenom sem zelo srečen, ugaja pa mi tudi zato, ker je ta moj krstni zavetnik farni zavetnik župnije Vogrče, ki jo poleg Kazaz oskrbuje kot župnijski upravitelj. V ljudsko šolo sem hodil v domačem kraju, v bridkem času nacistične Hitlerjeve diktature. Zato sem kot sin vernih slovenskih staršev zelo trpel: nacistični šolski ravnatelj me je zaničeval in po krivici dajal slabe ocene. Pa sem prestal tudi to in po drugi svetovni vojni 7.1.1946 z dovoljenjem očeta in podporo matere začel z gimnazij-skim študijem na Plešivcu. Ta ustanova je bila (in je še danes) povezana z malim škofijskim semeniščem - Marijaniščem. Po zrelostnem izpitu (l. 1952) sem zaprosil za sprejem v škofijsko bogoslovno semenišče in prvo leto študiral v samostanu sv. Heme v Krki. V pozni jeseni naslednjega leta smo se preselili v glavno mesto Celovec. Povedati moram, da sem v obeh šolah doživel marsikaj lepega in se z velikim veseljem učil. Radi smo prepevali (imeli celo svoj zbor), t.i. Akademija slovenskih bogoslovcev pa nam je dajala možnost, da smo se na duhovniško delovanje pripravljali v materinščini. Nepopisno lepa sta bila milosti polna dneva mašniškega posvečenja v celovski stolnici v nedeljo, 7. julija 1957, veličastna pa nova maša v rojstni šentlipiški fari (ki je kljub skromnemu številu vernikov - 500 po številu - dala že štiri duhovnike) teden dni kasneje. Ker sem bil od enajstih novomašnikov edini Slovenec, se je k čudovito pripravljeni slovesnosti zbralo izredno veliko vernikov iz Podjune in Roža, ki so se skupaj z menoj Bogu zahvaljevali za veliki dar duhovništva. Naj dodam še utemeljitev, zakaj je bilo moje veselje tako veliko: v gredi sedmega leta gimnazije sem namreč nevarno zbolel in komaj ušel smrti.

pelem upravitelju Vinku Zaletelu prosil pomoč in, ko je v igredi naslednjega leta g. Vinko popolnoma obnemogel, sem postal edini dušni pastir te fari. Od 1.11.1994 sem tudi po škofovem dekretu vogrški župnijski upravitelj. Skupno s farani smo na praznik Kristusa Kralja istega leta pripravili g. Zaletelu ganljivo slovo in se mu zahvalili za dolgoletno zaslužno delovanje. Istočasno mi je podpredsednik župnijskega sveta izrekel prijazno dobrodošlico kot nasledniku. Saj so se pri vedno večjem pomanjkanju duhovnikov nekateri bali, da bodo kot majhna skupnost ostali brez dušnega pastirja. Njihovo veselje je torej upravičeno, zato radi sodelujejo tako pri cerkvenem zboru kot v župnijskem svetu, pri katoliškem kulturnem društvu in škofijskem športnem društvu Vogrče. Razumljivo je, da se rad vozim tja, saj doživljam marsikaj lepega in pozabim celo na težave, ki so s tem povezane.

Poznam Vas kot enega redkih koroških duhovnikov, ki je navzoč skoraj povsod, kjer se kaj cerkveno pomembnega dogaja. Mnogokrat o tem tudi sami poročate. Kako pri pravzaprav krhkim zdravstvenem stanju to zmorete?

Zelo veliko je mogoče narediti, če ima človek navdušenje in voljo. Dejstvo je, da me lepa verska slava in doživetja poživljajo, duhovno bogatijo in dajejo novih moči. Poročam pa v našem škofijskem cerkvenem listu *Nedelja* tudi zato, da še drugi delijo to veselje z menoj.

Poleg rednega pastoralnega dela Vas poznam tudi kot pevca in velikega ljubitelja cerkvenih zborov. Kdo Vas je navdušil in kakšni so uspehi?

Res zelo rad pojem. Tu bi spet rekel, da je to zelo lep božji dar. Že kot študent in pozneje kot mlad duhovnik sem veliko prepeval: v šoli z otroki, v mladinskih skupinah in pri ljudskem petju v cerkvi. V Kazazah sem vodil celo otroški in dekliški zbor, nekaj let pa še nadfarni Mešani zbor katoliške mladine, pri katerem je sodelovalo tudi sedem učiteljev in učiteljic. Zdaj pojem le še solo pri petih sv. mašah in navdušujem oba

cerkvena zbora, predvsem z vsakoletno Cecilijanko in s praznovanjem mojega godu v veseli družabnosti.

Odkod izbaja Vaše zanimanje za Primorsko, njene ljudi in probleme?

Že kot bogoslovec sem se zanimal za Primorsko, njene Slovence in njihove probleme. To pa zato, ker živijo kot narodna manjšina v podobnih razmerah kot mi, koroški Slovenci v Avstriji. Občudujem njihovo zavednost in podjetnost.

Bili ste prvi, ki ste mi omenili, da ima Trst novega škofa (prejšnjega ste zelo cenili). Kako gledate na te vrste "politiko"?

Tu se bom omejil predvsem na našo k(o)r(o)ško škofijo in na Slovenijo. Bilo je zelo posrečeno, ko je sedanji papež imenoval za našo škofijo msgr. Egona Kapellarija za škofa. Je dober dušni pastir tudi za slovenske vernike (če je potrebno, pridiguje in moli v slovenščini), lepo pridiga (kratko in jedrnat) in je napisal že celo vrsto dobrih knjig in člankov - tako za verske kot svetne časnike. Tozadevno sem zelo občudoval žal že rajnega tržaškega škofa Bellomija, s katerim sem se zadnjič srečal ob koncu duhovnih vaj za slovenske duhovnike v Trstu avgusta 1995, ko nam je, že zelo bolan po težki operaciji, spodbudno govoril v lepi slovenščini. Tudi za slovenske škofije je papež imenoval izredno dobre škofe, s katerimi se osebno poznam. Pri škofu Krambergerju, Pirihu in Uranu sem delal celo duhovne vaje - bodisi v Domu duhovnih vaj Le Beatitudini v Trstu kot v katoliškem domu prosvete v Tinjah. Na takih srečanjih nastajajo zelo lepe duhovne vezi. Zato upam, da bo tudi novoimenovani tržaški škof znal splesti prave vezi.

Ste že dolga leta naročnik Katoliškega glasa (zdaj Novega glasa), zato me zanima, kakšen se Vam zdi razvoj in nova oblika?

Točno težko rečem, koliko časa sem že bralec in naročnik tega odličnega časopisa. Vem pa, da sem ga (po opozorilu nanj v celovski Pratici) kot predsednik Akademije slovenskih bogoslovcev v Celovcu naročil za nas, študirajoče, po nastopu službe pa takoj tudi na svoj naslov. Škoda le, da moram zaradi počasnosti italijanske pošte včasih tako dolgo čakati nanj. Ker poznam skoro vse primorske duhovnike, kraje in razmere, je zame ta list zelo velikega pomena. Razvoj je občudovanja vre-

den in kot Novi glas še bolj pester, zanimiv in aktualen. Ugaja mi tudi njegova jasna katoliška linija. Z globoko hvaležnostjo se obračam na g. Silvestra Čuka, ki piše duhovno bogato *Besedo življenja* in se zahvaljujem za zanimiva poročila o verskem, kulturnem in političnem življenju raznih župnij in občin Primorske. Dovolite pa mi, da tukaj pohvalim tudi Vaše sodelovanje oz. koroško poročanje. Vsem na uredništvu pa želim še veliko plodnih let.

Že konec bi rada še Vaš nasvet oz. željo bralcem Novega glasa.

Z veseljem. Pokojni avstrijski gradiščanski škof Štefan Laszlo me je kot slovenskega župnika očetovsko sprejel med svoje prijatelje. Po svoji materi gradiščanski Hrvat je bil zelo zaveden in je v javnosti večkrat poudaril: "Mi, Hrvati, svoj materni jezik ljubimo, druge pa spoštujemo". Te, posnemanja vredne besede, polagam vsem vam na srce. Držite se jih, kljub težavam in nasprotovanju, saj zvestoba krasi človeka.

Bodimo vedno navdušeno zvesti Bogu in dragocenim izročilom svojih prednikov!

RAZMIŠLJANJA DR. FRANCETA BERNIKA

NAŠA KULTURA IZHAJA IZ KRŠČANSTVA IN SE PRI NJEM TUDI NAVDIHUJE

Iz intervjuja, ki ga je predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) literarni zgodovinar dr. Francet Bernik ob 8. februarju, slovenskem kulturnem prazniku, dal Naši družini, mesečni prilogi tednika Družina, objavljamo nekaj poudarkov in razmišljanj, ki se nanašajo na izvore, značilnosti in vlogo kulture v zgodovini oz. razvoju slovenskega naroda.

Opozoril je, da bi za knjižno kulturo več lahko napravila predvsem šola. Le-ta ima namreč večji vpliv na oblikovanje mladega človeka kot družina, najbrž tudi večji kot Cerkev. Potem pa je predsednik najvišje znanstvene in kulturne ustanove odgovoril na vprašanje o povezanosti krščanstva s kulturnim ustvarjanjem na Slovenskem.

"Slovenska kultura raste iz krščanskih korenin, to je neizpodbitno zgodovinsko obdobje. Od Brižinskih spomenikov do Trubarja, do prve slovenske knjige in še naprej, vseskozi do danes. Vedeti moramo, da je bilo reformacijsko gibanje versko gibanje in verska ostaja po protestantizmu slovenska kultura še nekaj stoletij. Z razsvetljensvom, z nastopom Antona Tomaža Linharta, se začne slovenska kultura diferencirati. Ob krščanski kulturi nastaja in se krepi svobodomiselstvo, ki se nadaljuje v 19. stoletje. Vendar zasledimo pri vseh naših literarnih ustvarjalcih 19. stoletja, ob občasnih kritikah krščanstva ali Cerkve, vendarle temeljno krščansko usmeritev. Tako je bilo pri Prešernu, pri pesnikih in pisateljih druge polovice 19. stoletja, in pri Cankarju.

Na Slovenskem lahko danes govorimo o krščanski in nekrščanski kulturi, živimo pač v svobodnem in duhovno pluralističnem svetu, v miselnem mnogoglasju. Vendar se zdi, da je tudi danes krščanska usmerjenost pri večini kulturnih ustvarjalcev prevladujoča. Motiviranost ali izbira tematike iz Svetega pisma lahko zasledimo v naši književnosti od Prešerna do Cankarja, Pregla, Stanka Majcna, do našega časa. Da ne omenjam posebej sakralne likovne umetnosti, Plečnika in njegovih učencev, in navsezadnje, številne cerkve, ki so bile postavljene po drugi svetovni vojni, posebno še zadnja desetletja, na naših tleh. Tudi slovenska glasba se ni izogibala svetopisemskih tem, še moderna glasba ne."

Pogovor se je nadaljeval z razmišljanjem dr. Franceta Bernika o ravnotežju med umetnostjo in znanostjo v sodobnem svetu, torej tudi v

Sloveniji. "Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki je formalno, preprčan pa sem, da je tudi dejansko neodvisna od oblasti in politike, ima klasično strukturo. Če pomislimo, da znanosti ne sodijo v kulturo v posebnem pomenu, ker stojijo same zase, kulturo v Akademiji predstavlja predvsem razred za umetnost. V tem razredu imamo najuglednejše predstavnike vseh vrst umetnosti. Ta razred je skupaj s humanistiko in družboslovjem nekakšno dopolnilo in ravnotežje razredom, ki predstavljajo naravoslovje, biomedicino in tehniške vede. Gre za to, da najvišja znanstvena in umetniška ustanova predstavlja vse vrste človekove ustvarjalnosti, kar je glede na splošne razvojne težnje človeštva važno poudariti. Opažamo namreč, da vsaj od 19. stoletja dalje hitreje napredujejo znanosti in se bolj agresivno uveljavljajo kakor pa umetnosti. S tem se ruši neko, če ne že popolno, pa vsaj približno ravnotežje v človeštvu, oziroma se je neka oblika človekove ustvarjalnosti - iznajditeljstvo ali odkrivanje realnosti - začelo bolj poudarjati kot druge. Umetnosti postajajo drugotnega pomena, neredko tudi religija in z njo etika, kar seveda spodjeda dosedanjo hierarhijo, dosedanji vrednostni sistem. S tem pa se začenja postopna dehumanizacija človekove ustvarjalnosti v klasičnem smislu. Na pragu novega stoletja in tisočletja se zdi, da so na preizkušnji vse velike kulture in civilizacije sodobnega sveta, tudi krščanstvo. V začetku in hotenju človeštva se odvijajo premiki, ki jih komaj zaznavamo in jim še ne moremo izmeriti smeri in cilja."

In kje je rešitev? Kaj je, po vašem mnenju, gospod predsednik Slovenske akademije in znanosti in umetnosti, sploh možno storiti?

"Osebnost vidim rešitev v vrnitvi k univerzalni etiki. Univerzalni v tem smislu, kot jo pojmuje krščanstvo. Torej rešitev je v etiki, ki pri sodbi o človekovem dejanju in nehanju priznava višjo instanco, ki je zunaj človeka in nad njim."

- M.

3

ČETRTEK
6. FEBRUARJA
1997

MESTO IN VLOGA LAIKOV V CERKVI (4)

ZVONE ŠTRUBELJ

Cerkev kot tempelj Svetega Duha

Samo po Svetem Duhu, ki je Kristusov velikonočni dar, skupnost vernikov postaja Cerkev, pravo Kristusovo telo. In samo po tem Duhu Kristus postane Gospod, glava Cerkve. Po daru Svetega Duha Cerkev postaja tudi eshatološko in mesijansko božje ljudstvo.

Ta tretja biblična podoba (prvo in drugo smo predstavili v prejšnjem članku: Cerkev kot božje ljudstvo in kot Kristusovo skrivnostno telo), ki jo prevzame 2. Vat. koncil v Konstituciji o Cerkvi, kjer pravi, da je Kristus glava, Sveti Duh pa duša Cerkve, predstavlja Cerkev kot gradbišče Duha. Cerkev kot tempelj Sv. Duha ponazarja specifičnost življenja Cerkve. To pomeni:

- Duh daje učinkovitost oznanjevanju božje besede in zakramentom.
- Duh daje, da je vsak vernik odgovoren subjekt Cerkve!
- Duh vzbuja karizme (duhovne darove) in svete službe.
- Duh ustvarja in oblikuje cerkveno občestvo, edinost v različnosti, tako na ravni lokalne cerkve kot tudi na ravni vesoljne ali z drugo besedo: katoliške, to je univerzalne Cerkve.

Cerkev je delo Svetega Duha, tistega Duha, ki ne pride oživilat že obstoječe telo, kateremu bi bilo potrebno vdihniti dušo, ampak je že navzoč pri spočetju, rojstvu, rasti in strukturiranju Cerkve kot občestva vernih, kot "eklezije".

Ta tretja podoba, ki jo odkrijemo v novozaveznih spisih, ovrednoti svobodo in kreativnost vsakega vernika in vsake verske skupnosti.

Zakaj teologija ponovno predlaga, tako kot je na svoj specifičen način to sugeriral 2. Vat. koncil, razmišljati o Cerkvi z bibličnimi podobami, s simboli?

Najprej in predvsem, ker je to bližje skrivnosti, kar Cerkev v svojem bistvu prav gotovo je. Drugič, ker to zmanjšuje možnost, da Cerkev, na osnovi juridičnih in političnih kategorij, zreduciramo in jo primerjamo z drugimi družbenimi modeli. In končno, ker predstavljeni simboli ne izključujejo institucionalne plati Cerkve kot ustanove, a jo obenem ne postavljajo v ospredje, nakazujejo pa drugo, skrito plat, njeno pravo naravo, to, da je Cerkev od Boga sklicano božje ljudstvo (*ekle-sia*) in obstaja po božji iniciativi.

Te tri klasične podobe so t.i. "locus theologicus", naravni kraj za teološko vrednotenje Cerkve. Ne izključujejo seveda sprotne analize delovanja cerkve. Simboličen pristop k umevanju Cerkve spodbuja tudi kreativnost in pluralnost pristopa k bistvu Cerkve preko drugih ustreznih podob.

Ta pluralnost daje zaznati tudi relativnost vsake podobe; nobena namreč ne more popolnoma izraziti to, kar Cerkev je. Vedno obstaja tudi nevarnost, da ob določeni podobi zdrsnemo v ideologiziranje. Če npr. Cerkev kot skrivnostno Kristusovo telo enačimo z rimokatoliško Cerkvijo, smo lahko na spolzkem področju triumfalizma, kjer manjka le še en korak do sakralizacije hierarhične strukture. Če npr. božje ljudstvo postavimo preveč v ospredje, to lahko vodi v pretirano željo po demokratizaciji po modelu zahodnih demokracij.

POSTNA POSTAVA ZA LETO 1997

"Postni čas, priprava na Veliko noč, se začne na Pepelnično sredo. Naj bo post čas milosti, čas duhovne poglobitve, spokornosti in dobrih del.

Cerkev za postni čas določa tudi posebne oblike spokornosti.

Strogi post je na Pepelnično sredo in na Veliki petek.

Na ta dva dneva se le enkrat na dan do sitga najemo in se zdržimo mesnih jedi.

Samozdržek od mesnih jedi je vse petke v postu, zunaj postnega časa pa je lepo, če se zdržimo mesnih jedi. Če tega ne moremo iz enega ali drugega razloga, je prav, da opravimo kako drugo dobro delo. Zdržek veže vernike, ki so izpolnili 14 let, post pa vernike, ki so izpolnili 18 let, a nimajo še 60 let. Postna postava ne veže bolnikov in oslabeledih oseb.

Slovenski škofje so za post izdali posebno Pastirsko pismo.

SLOVENSKO DRUŠTVO HOSPIC

METKA KLEVIŠAR

individualna svetovanja v zvezi z umiranjem in žalovanjem.

Marsikdo si pod besedo hospic predstavlja hišo. Vendar pa hospic ne pomeni najprej hiše, ampak predvsem celostno skrb za umirajočega bolnika in za njegovo družino. Ljudem naj bi pomagali, da bi lahko čim več umirali tam, kjer se počutijo varne in sprejete. Geslo hospica je: *Dodajati življenje dnevom, ne dneve življenju.*

Društvo je imelo ob ustanovitvi 30 članov, danes jih ima čez 230, iz vse Slovenije. Dobra polovica članov je iz zdravstvenih poklicev. Pri družujujo pa se nam vedno novi, kar kaže na to, da smo se s svojo dejavnostjo dotaknili področja, o katerem se doslej ni veliko govorilo, je pa bistveni del našega življenja. Govoriti o smrti pomeni govoriti o življenju. Kvaliteta našega življenja je odvisna od tega, kako sprejemamo dejstvo smrti, kako spremljamo umirajoče in kako se od pokojnih poslavljamo.

V svoje vrste bomo z veseljem sprejeli tudi člane iz zamejstva. Kdor bi se nam želel pridružiti, se lahko obrne na naslov: Slovensko društvo Hospic, Neubergerjeva 4, 1000 Ljubljana, tel./fax: 061-1371284.

BOGATO OGNJIŠČE

Februarska številka Ognjišča ima na naslovnici sliko dekleta, ki se smeje med ledenimi rožami. Prešernost mladosti je odlika najbolj brane slovenske revije, ki je tudi tokrat zelo zanimiva. Na notranji strani naslovnice je lepa molitev Bernharda Häringa z naslovom *Ti si moja luč, ti si moja moč*. Tokratno pismo meseca je namenjeno Petri in njenim težavam. Kot vedno tudi tokrat Franc Bole, odgovorni urednik revije, najde za njo dobre in tople besede. Ognjišče je znano po pismih, ki jih pišejo mladi ljudje, in odgovorih nanje. Prav ta pisma so med najbolj branimi rubrikami Ognjišča in gotovo tudi pravi odraz slovenske mladine v današnjih časih. Intervjujanec v rubriki *Gost meseca* je tržaški časnikar, publicist in kulturni delavec, od letos dalje pa tudi predsednik ene od krovnih organizacij Slovencev v Italiji, SSO, Sergij Pahor. Z njim se je o kulturi, manjšini in še o čem pogovarjal Primož Krečič, mlada moč Ognjišča, ki skrbi, da smo tudi zamejski Slovenci lepo predstavljeni v Ognjišču in Sloveniji. Primož

Krečič je objavil tudi pogovor s tajnikom za družino v slovenski vladi dr. Dragom Čeparjem. Naslov članka je zelo pomenljiv: *Ne bojte se življenja!* V rubriki *Slike govori* je tokrat fotoreportaža o taizejskem srečanju v Stuttgartu. Sledita dve zgodbi iz življenja, po katerih je verski mesečnik tudi znan. V rubriki *Naši preizkušani* pa se je tokrat Franc Bole pogovarjal z Marjano Jeram. Ta rubrika je neprecenljive vrednosti, saj ni podobne v vsem slovenskem tisku, v njej namreč predstavljajo slovenske invalide in druge preizkušane ljudi. Karla je napisala razmišljanje z naslovom *Gospod, naj bom kakor sveča*. V rubriki *Iz našega sveta* je kot vedno veliko drobnih novic, rubrika *Jaz mislim tako* prinaša misli mladih iz Beltincev v Prekmurju, *Obletnica meseca* pa je posvečena Joži Vovku, o katerem piše neutrudni Silvester Čuk. O Valvazorju Loške doline, župniku Janezu Kebetu, je napisal zapis tudi Silvester Čuk, ki je tudi avtor osrednjega poročila o slovenskem romanju v Rim k sv. očetu. V sredini revije je majhen poster, ki ima na hrbtni

RESNIČNE, PREPROSTE BESEDE...

Resnica in preprostost. To je bilo glavno vodilo sv. Frančiška Saleškega, zavetnika katoliških časnikarjev, tiskarjev in vseh tistih, ki delujejo pri sredstvih javnega obveščanja. To pa še ni dovolj. Svetnik in apostol evangelija s pisano besedo nam je danes lahko še posebno v zgled zato, ker je svoje delo opravljal iz ljubezni do ljudi, in to z živo vneto, z dušo, s tem, da je bil za ljudi luč in sol, ne pa z mrtvimi in suhoparnimi črkami...

Nekaj dni po obhajanju praznika sv. Frančiška Saleškega je bilo v sredo, 29. januarja zvečer, na sedežu goriske nadškofije srečanje mestnih katoliških časnikarjev in tiskarjev z nadškofom. Najprej smo skupno obhajali sveto mašo, pri kateri je nadškof Antonio Vitale Bommarco orisal lik svetnika in nanašal nekaj misli o stanju današnjega časnikarstva. Poudaril je, da imajo v času, ko so javna občila - in še najbolj televizija - vplivnejše prižnice od prižnice v cerkvi, časnikarji zelo pomembno in odgovorno vlogo ter nalogo. Danes je namreč pomembna beseda, ki jo izgovarjajo laiki.

Sledil je krajši družabni trenutek, ko je nadškof vsakemu posamezniku in vsem skupaj zaželel plodno in ustvarjalno delo v letu 1997. Uredniki, časnikarji in tiskarji pa smo imeli tudi dragoceno priložnost se pogovoriti o delu, težavah in načrtih.

strani kratke misli. V športni rubriki je predstavljen Berti Vogts, v glasbenem kotičku pa znani slovenski pevec Vili Resnik. Sledijo zapisi Polone Škrinjar pod naslovom *Križev pot* in zgodba *Moj klošar*, ki jo je napisala Lana. V morda najbolj priljubljeni rubriki knjižnih moljev, zagrizenih bralcev slovenskih knjig, piše Silvester Čuk o knjigi Milana Lipovca *Cesta, reka in ljudje*, ki jo je izdala Mohorjeva družba iz Gorice, o knjigi Bernharda Häringa *Videl sem tvoje solze* in o knjigi Karla Krajczara *Kralj pa lejpa Vida*. Mislim, da ne pretiravam, če rečem, da je Silvester Čuk pravi knjižni molj vseh knjižnih moljev na Slovenskem, saj je v 33-letih, kar obstaja Ognjišče, predstavil vsako leto slovenskim bralcem najmanj 35 slovenskih knjig. Mirno ga lahko uvrstimo med največje razširjevalce slovenske pisane besede. V Ognjišču so predstavljeni še svetniki meseca februarja v novi rubriki z naslovom *Nebeški zavetniki*. Na zadnjih straneh predstavlja tokrat uredništvo novo cerkev Svetega križa v Mariboru. Ognjišče nudi kot vedno prijetno in koristno branje tudi za tiste, ki niso aktivno vključeni v življenje slovenske Cerkve.

-JUP-

FEBRUARSKI PASTIRČEK

Izšla je šesta številka revije za naše najmlajše bralce. Letos je Pastirček stopil že v 51. leto starosti, a je še vedno zelo mlad. Gospod Marjan Markežič, ki ga mesec za mesecem urejuje, zgledno skrbi, da nima še gub starosti.

Nova pridobitev Pastirčka je Ivanka Zavادلav, ki je napisala pesmico *Tonček gleda koledar* in jo tudi sama poslikala. Ilustratorka Pastirčka Danila Komjanc je pripravila dve strani o pustu in maskah, medtem ko je Avgusta Smolej napisala pesmico o ježku, za lepo ilustracijo pa je spet poskrbela prijazna Danila. Sledijo utrinki o naravi pozimi in pesmica z naslovom *Maškara Zore Saksida*. Janez Povše nadaljuje z zgodbo o tem, kako je Borut lovil srečo. Mariza Perat sestavlja v Pastirčku zanimivo rubriko o samostanih in naših krajih in tokrat predstavlja frančiškanski samostan na Barbani, božji poti, na katero smo tudi slovenski verniki navezani. *Zgodba o treh inkah* je naslov daljše pravljice, ki jo piše Zora Saksida po starem motivu. Znana prijateljica mladih in otrok Berta Golob je prispevala pesmico *Naš dom*, Zlata Volarič pa dve pesmi o klovnu in porednem Tomažku. Drugo nadaljevanje o srnjakovem vrtu je izpod peresa Marize Perat, v Matejinih razglednicah pa piše Olga Tavčar tokrat o Beneluxu, zvezi Belgije, Holandske in Luksemburga, seveda so omenjene dežele tudi lepo predstavljene z razglednicami. Sledi zemljepisna križanka, ki je uglasena prav na isto temo. O poletnih kolonijah piše Nada Martelanc. Imenitna rubrika *Brenkajmo* po strunah pa je delo Marje Feinig, mlade glasbene pedagoginje, ki pri slovenski glasbeni šoli Emila Komela v Gorici zgledno skrbi za najmlajši rod bodočih glasbenikov. Marja zna zelo dobro pripraviti najmlajše do tega, da vzljubijo glasbo, in jim tokrat kaže, kako se izdelajo brenkala. Ljuba Smotlak piše o bekah, bekacijah, paladijih in še čem; v rubriki tokrat prikazuje vrbo, ki ji na Primorskem pravimo beka in je do nedavnega služila za vezavo trd od kole, danes pa jo vse bolj zamenjuje dosti bolj prozaična najlonska vrvica. Vojan Tihomir Arhar je napisal pesmico z naslovom *Nesreča*, medtem ko Barbara Rustja piše o Superkuharju Hariju, ki nas tokrat uči, kako se napravi skutin narastek. Sledi najbolj brana rubrika *Pastirčkova pošta*, v katero pišejo najmlajši in vanjo prispevajo tudi svoje ilustracije. Devet strani je Pastirčkove pošte in že samo ta podatek pove, kako so naši malčki navezani na Pastirčka. Na zadnji strani je še pesmica Ljubke Šorli *Glas srca*, ki jo je uglasbil Ivo Bolčina. Zadnja platnica Pastirčka pa je kot vedno namenjena razvedrilu za najmlajše slovenske bralce v zamejstvu.

JP

SLOVENSKIM KATOLIŠKIM ČASNIKARJEM

NAŠA CERKEV IN NAŠA VIZIJA O NJEJ

TONE STRES

Živimo ne samo na izrazitem prostorskem, zemljepisnem prehodnem področju, temveč tudi v izrazitem zgodovinskem, kulturnem in duhovnem prehodnem trenutku.

V luči naše vere pa to pomeni, da nas je Bog postavil v pomemben čas, da nam je dano živeti v zahtevnih okoliščinah. A verujemo, da lahko na novo doživljamo, da je "naš Bog Bog, ki rešuje" (Ps 67, 61). Bog nam je zaupal velike naloge, zato naj nas najprej prevzame hvaležnost do njega, nato pa tudi zavest odgovornosti in veselje do iskanja ter ustvarjanja. Naše osnovno izhodišče je vera v Boga, ki ljubi ta svet in naš narod. Nas pa pošilja, da v njem pričujemo za njegovo odrešenje in ga postavljamo deležni zase in za druge.

Prvi prehod se je zgodil s prehodom iz tradicionalne in pretežno podeželske družbe v sodobno mestno, industrijsko in bolj ali manj porabniško družbo. Torej se naša družba sekularizira (razkristjanja) po dveh poteh: po politični iz bližnje preteklosti, kot posledica ateizma vodilne politične strukture in njene ideologije; po družbeni kot posledica novega načina življenja, vezane na sodobno industrijsko družbo, ki je zgrajena na gospodarski dejavnosti in na z njo povezanem porabništvu. To pomeni, da ni mogoče valiti krivde za upad vernosti samo na zavestno, uradno politično sovražno in ideološko ravnanje s Cerkvijo in vero, temveč je treba veliko bolj upoštevati vse tiste spremembe v mišljenju in življenju ljudi, ki jih je s seboj prinesla nova industrijska, meščanska in porabniška družba. Vse to skupaj pa povzroča opuščanje tradicij in izginevanje izrazitih krščanskih vrednot ter krščanskih simbolov iz javnosti.

Drugi prehod je ta naša tranzicija, se pravi prehod iz totalitarne v demokratično družbeno in državno ureditev. Toda posledice minulih dogodkov so še danes navzoče v nas in med nami. Pri vernikih so to: prestrašenost, občutek odrinjenosti in zapostavljenosti, nezanimanje za politična in javna družbena vprašanja, zasebnost, pomanjkanje pogleda v prihodnost, občutek nemoči. To še vedno obstaja zaradi izredne pomanjkljivosti pravne države. V naši državi je pravno varstvo posameznika in njegovih svoboščin zelo pomanjkljivo.

Najbolj šibka točka naše mlade demokracije je področje javnega obveščanja. Tega ni treba posebej dokazovati. Je pa to zelo usodno, kajti brez neodvisnega javnega obveščanja se demokracija sploh ne more začeti. Javno mnenje, oblikujejo pa ga javna glasila, je najpomembnejši korektiv vsake vlade in izraz resnične ljudske volje. Neodvisno mnenje je tudi eden glavnih dejavnikov tako imenovane civilne družbe. Ta ravno zaradi tega, ker ni neodvisnih medijev, pri nas ne more zaživeti.

Toda čeprav imamo izrazito pristranska javna glasila, nas to ne odvezuje od dolžnosti, ampak nam jo še bolj narekuje, da v tem okolju poskrbimo za lastno jasnost, pre-

glednost in prozornost našega delovanja, za tako imenovano transparentnost. To je prva zahteva našega trenutka, ki bi jo rad danes posebej poudaril in predložil v naš razmislek. Cerkveni ljudje jo bomo s težavo sprejeli. V minulem režimu nas je vse navajalo k skrivanju in prikrivanju. Režim smo imeli za nelegitimen in to je tudi bil, dogajale so se nam krivice in skrivanje naših zadev pred očmi države in partijsko nadzorovanje javnosti je bila zahteva naše samobrambe. Danes vsaj v načelu ni več tako, čeprav je dejansko še velikokrat res tako in bo tako ostalo vse dotlej, dokler ne bo pravne države, ki bi bila vredna tega imena. Tako se nam je nehote prikradlo mnenje, ki smo ga teoretično sicer odklanjali, v praksi pa se je marsikdo po njem ravnal in se še ravna, in ki pravi, da do bri cilj posvečuje tudi slaba, nepravilna, nepravna, nelegitimna sredstva. Za vsem tistim, kar se nam je v zadnjih letih zgodilo in kar se bo nam vsem še dolgo otepal, stoji najprej veliko pomanjkanje čuta za transparentnost. Ker stvari niso bile prozorne, ker niso potekale povsem po pravilih, ker pravil in pravilnikov sploh ni bilo, kakor jih zahteva sodobno poslovanje, ker ni bilo nadzornih odborov in dovolj strokovnega preverjanja, ker ni bilo jasnih pogodb - pregovor pa pravi: *clara pacta, boni amici* - ker ni bilo zaostrene odgovornosti, ker se človek ni mogel nikoli zavedati, kakšno je dejansko stanje v določenem podjetju, so se nujno morale zgoditi stvari, zaradi katerih je Cerkve utrpela velikansko moralno škodo in izgubila sloves zanesljive partnerice in dobre gospodarice in upravljalke svojega imetja. Če ni jasnih pravil igre, dajemo ne glede na plemenite namene nujno vtis poljubnega, arbitrarnega in avtoritarnega ravnanja, tistega, ki spremlja tudi zloglasni vzdevek klerikalizma. Slovenska Cerkve še do danes tudi ni javno povedala, koliko jo je stal papežev obisk, čeprav je javnost to zahtevala in je vodstvo Cerkve to obljubljalo. Vprašanje celo je, kdo sploh ve, koliko je vse skupaj dejansko stalo.

"Varujte se farizejskega kvasa, ki je hinavščina. Nič ni prikritega, kar se ne bo razodelo, in skritega, kar se ne bo spoznalo. Zato se bo vse, kar ste rekli v temi, slišalo v luči, in kar ste v sobah povedali na uho, se bo oznanjalo na strehah" (Lk 12, 1-3, prim. Mt. 10, 26-27). In na zasliševanju se je Jezus skliceval na javnost, odkritost in transparentnost svojega govorjenja in delovanja. "Javno sem govoril svetu. Vselej sem učil in shodnici in

v templju, kjer se shajajo vsi Judje, na skrivnem pa nisem nič povedal." (Jn 18, 20). Razlika med sekto in Cerkvijo je tudi ta, da Cerkve nima nič opraviti z nobeno skrivno družino. Nasprotno, številna mesta v pismih sv. Pavla so, kjer apostol naroča v bistvu preglednost in s tem prepričljivost delovanja in ravnanja kristjanov. Vsaka dvojna igra in vsaka dvojna morala je tuja vsakomur, ki se ima za Jezusovega učenca.

Dosledno upoštevanje zahteve po uglednosti in prozornosti nas bi nujno pripeljalo do drugega pomembnega načela, do realizma, do upoštevanja stvarnih možnosti. To je druga točka, ki bi se je rad dotaknil. Ob evforiji, ki nas je prevzela, ko smo se na mah prebudili v načelno in ustavno demokratično in nato še samostojni Sloveniji, se nam je zazdelo, da je naenkrat vse možno. Res da nam je Gospod storil velike reči, o katerih še sanjati nismo upali, toda mi smo mislili, da se bo ta izjema, ki se nam je zgodila prvič po tisoč in več letih, kar naprej ponavljala. Evforija je rodila megalomanijo. Zajahali smo konja anketnega podatka, da je v Sloveniji krepko nad 70% katoličanov in smo mislili, da je ta večina čreda ovac, ki nam bo sledila vsepovsod, kamor jih bomo usmerili. Krepko smo precenili svoje zmožnosti, predvsem finančne, prodajali in zastavljali smo golobe, ki so bili še na strehi, in pozabljali, da ima dejstvo, da je državljano Slovenije bora dva milijona, tudi svoje železne in neizprosne posledice, recimo to, da pri taki populaciji ni mesta in ga tudi nikakor ne more biti za štiri ali pet televizijskih mrež ter bo zato tukaj konkurenca ostra in neizprosna. Tako kot večina naših demokratičnih strank smo začeli graditi hišo pri strehi, namesto pri temeljih. Temelj pa so še vedno in tudi vedno bodo ljudje, usposobljeni moralno in strokovno. Če bi denar, ki smo ga porabili za nekatere naložbe, ki niso prinesle drugega kakor nove dolgove, ki jih mora Cerkve poravnati takoj, čeprav se bo pri tem zadolžila, porabili za naložbe v ljudi, v njihovo izobraževanje in duhovno formacijo, bi s tem sicer marsikateri projekt še čakal, toda temelji zanj bi že bili položeni. Nujno je, da se enkrat zavedemo, kaj je realno možno in kaj ni, da si trikrat na dan preberemo evangelijsko prispodobno o človeku, ki je hotel zgraditi stolp in je najprej sedel in računal, če ima dovolj sredstev, da bi dovršil, kar je začel, ter o vojskovodji, ki je na podoben način začel s primerjanjem realne moči svoje vojske.

Za vsem tem pa tiči še bolj odločilno, tretje vprašanje: kaj je naša resnična in primerna vojska, katere so tiste sile, na katere se želimo opirati, s katero energijo računamo, na katerega zveznika se najbolj zanašamo? Kakšna Cerkve želimo biti? To je vprašanje, to je moje tretje in najbolj odločilno vprašanje. Naj ponovim Zulehnerjevo vprašanje: kakšno vizijo Cerkve imamo? (Mimogrede: avstrijski kancler Vranitzky je odstopil, ker mu je zmanjkalo vizije). In ko danes zahtevamo svoje pravice - in je prav, da jih zahtevamo - ali vemo, zakaj jih zahtevamo in zakaj imamo do njih pravico? Ali samo zato, ker je Cerkve v zgodovini veliko pomenila in bila močan kulturni in politični dejavnik, ali pa bolj zato, ker mnogim ljudem pomeni nekaj tudi danes in predvsem danes. In ali res komu kaj pomeni? Ali so obzorja krščanskega duha samo na zahodu, tam, kjer sonce zahaja v preteklost, ali pa tudi na vzhodu, tam, kjer se poraja nov dan? Kjer je tvoj zaklad, tam je tvoje srce, kamor merijo tvoje vizije, tja merijo tudi tvoja dejanja in tako postaja vizija postopoma stvarnost. Ali je naša moč najprej v nas samih, v naši duhovnosti in moralni izzivalnosti ali pa v establishmentu in v položaju, ki ga hočemo zasedeti v sistemu: ekonomskem, družbenem in političnem, pa tudi kulturnem. Dovolj me poznate, da veste, da mi je tuje vsako zasebniško neangažirano krščanstvo. Toda prioritete morajo biti jasne, vrstni red mora biti ne samo teoretično in načelno zastavljen, temveč ga mora tudi prepričljivo izražati in celo medijsko zaznavno odsevati praktično ravnanje pri personalni politiki, pri investicijah in ne nazadnje tudi pri tem, čemu dajemo poudarek v javnih obličjih, ki jih sami oblikujemo.

Za nas Slovence pa je v zvezi s podobo Cerkve nujno še naslednje dodatno vprašanje: ali želimo Cerkve solistov in solerjev, kjer vsak na svojem koncu in na svoje stroške tvega odmeven podvig, ali pa si znamo našo žogo tako podajati, da bo priletela iz Prekmurja in zadela v gol na Primorskem in obratno? Tako kot v politiki pomladnih strank je tudi v naši Cerkvi soliranje že naredilo ogromno škode. Vse tisto, zaradi česar nas bo še bolela glava, je tudi posledica našega soliranja.

Res je, da je tudi v tem pogledu delno opravičilo tudi v naši nedavni preteklosti, ko je delovanje Cerkve v bistvu počivalo na herojskih in iznajdljivih posameznikih. Tem je treba dati vse priznanje. Velikokrat so se iznajdljivo in brez strokovne priprave, vendar požrtvovalno in uspešno lo-

tevali nalog in bili uspešni. Toda to obdobje je dokončno za nami. Tako kot v ekonomiji je tudi v življenju Cerkve čas kapitanov, ki so absolutni in edini komandanti na svoji ladji, ki vedo za vse, poznajo vse in odgovarjajo za vse, že zdavnaj mimo. Res je tudi, da teamsko urejena Cerkve pri naša s seboj nevarnost birokracije, toda jasno je, da brez vedno večje povezanosti in sodelovanja ne bomo mogli uveljaviti in maksimalno izkoristiti potenciala, ki ga imamo in ki je v okviru dvomilijonskega naroda nujno še posebej omejen. Če imamo

krut občutek, da so naše moči na vseh področjih omejene, potem sta racionalizacija in varčnost njihove porabe toliko bolj nujni.

To razmišljanje sem začel z banalno in preprosto resnico o pomenu javnih glasil za demokracijo. Naj končam s prav tako preprosto resnico o pomenu cerkvenih javnih glasil za samo notranje življenje Cerkve. Ta glasila namreč oblikujejo vizijo Cerkve, ta vizija oblikuje nazaj konkretno Cerkve samo.

BESEDA ŽIVLJENJA

5. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

SUHO ALI SOČNO KRŠČANSTVO?

Nekje sem bral anekdoto o nekem protestantskem pastoru, ki je živel s svojo družino v župnišču blizu reke. Imel je navado, da je svoje nedeljske pridige lepo pisal in bil nanje zelo ponosen. Nekoč je bila poplava, ki je zajela tudi župnišče. Pastor je brž poslal svojega sina v kletne prostore, da vidi, če je kaj škode; zlasti ga je zanimalo, če ni voda zajela njegovih skrbno spravljanih pridig. "Kakšne so pridige?" je zaklical sinu. "Suhe, kakor zmerom, oče!" je odgovoril fant.

To je anekdota, ki pa pove vrsto resnic, poudaril bi zlasti dve. Prva velja nam duhovnikom, ki ljudem pridigamo: kakor hitro bi pridigali z namenom, da v svojem govorjenju uživamo, zanemarili pa bi duh evangelija, bi naša beseda "usekala" mimo. Prejšnjo nedeljo smo slišali božje svarilo, da bo prerok, ki bi si drznil govoriti, česar mu Bog ni naročil, moral umreti. Druga resnica, ki velja za nas vse, pa je ta: sodelovanje pri bogoslužju v cerkvi, pa naj bo še tako lepo in vzvišeno, je kakor pošumevanje suhega listja, če se ne potrudimo, da bi potem "pridigali" s svojim življenjem. Srednjeveški duhovni pisatelj mojster Eckhart je zapisal: "Če služiš Bogu z delom v hlevu slabše kot s petjem na koru, mu ne služiš prav." Danes bi rekli: če se moje, tvoje krščanstvo kaže samo med štirimi stenami cerkve, je suhoparno, neživljenjsko.

V današnjem evangelijskem odlomku pripoveduje sveti Marko, kako je Jezus po čudežih ozdravljenja, ko so ga ljudje iskali, ker jim je bilo to zelo všeč, dejal: "Pojdite drugam, v bližnja naselja, da bom tudi tam oznanjal, kajti za to sem prišel." Ni bil potujoči zdravnik, temveč potujoči učitelj. Vendar se pri njem nauk nikoli ni ločil od življenja. Kar je govoril, je s svojim življenjem potrjeval. To doslednost Jezus pričakuje in zahteva tudi od nas.

Besede, ki jih je o sebi zapisal apostol Pavel: "Če oznanjam evangelij, nimam pravice, da bi se ponašal, saj je to zame nujnost. Kajti gorje meni, če evangelija ne bi oznanjal!" veljajo tudi za vsakega izmed nas. Najprej tako, da evangelij živimo, da ga oznanjamo z življenjem. Da ne živimo "na predalčke": v enem je življenje čez teden, v drugem pa nedelja oziroma tista urica, ki jo posvetimo Bogu. Te besede na poseben način veljajo za tiste, ki imajo posebno nalogo oznanjati in vzgajati: to so starši, vzgojitelji. Sodobno vzgojeslovje, ki se mu učeno pravi pedagogika, je pričelo širiti prepričanje, da je treba z otroki delati v rokavicah, na mehko. Tu je treba reči: po pameti! Vzgoja mora biti zasnovana na ljubezni, ljubezen pa včasih zahteva tudi odločnost, žrtev. Manj kot je pripravljenosti za žrtev, manj je resnične ljubezni. Koliko staršev je, ki zaradi neke napačne ljubezni ne opravljajo svoje dolžnosti vzgojitelja, ne oznanjajo evangelija, kakor ga svojim otrokom lahko oznanijo le oni! Manjka jasna, odločna beseda, manjka pa tudi zgled življenja.

Za starše, ki so po svojem stvariteljskem poslanstvu prvi vzgojitelji, pa tudi za nas vse velja: če evangelij oznanjamo le z lepimi besedami, trosimo suho listje; evangelij, ki se "utelesi" in oblikuje naprej naše življenje, pa je kvas prenove in življenjske svežine.

5

ČETRTEK
6. FEBRUARJA
1997

KULTURA

LOJZE SPACAL RAZSTAVLJA NA DUNAJU

LEV DETELA

25. januarja so v dunajskem slovenskem kulturnem središču Korotan odprli pomembno razstavo. Vse do konca februarja je na ogled izbor iz samosvojega slikarskega in grafičnega opusa leta 1907 v Trstu rojenega Lojzeta Spacala.

Na zelo pregledni dunajski razstavi nas Spacal, ki je nezamenljiv umetnik domačega slovenskega Krasa, sooča z njegovimi osnovnimi značilnostmi, z belino kamna, čarom rdeče prsti, izrazitostjo temnozelenih borovcev pod intenzivno modrino jadranskega neba. Ta slikar opeva osnovnice življenja s sredstvi, ki na videz lokalno povežejo z izrazitostmi moderne in univerzalne umetnosti.

Dunajsko razstavo karakteristične Spacalove umetnosti so hvalevredno omogočile občine Komen, Divača, Hrpolje-Kozina, Miren-Kostanjevica in Sežana. Obenem je Goriški muzej oblikoval in izdal dve spremni informativni zloženki. Prva vodi v zanimivi svet Spacalove grafike in slikarstva s pomočjo dvojezičnega slovensko-nemškega eseja dr. Zorana Kržišnika, ki je med drugim zapisal: "Vztrajanje pri svojem - in na drugi strani sproščujoča igra zaznamujeta velikega izpričevalca svojega izvora, ki ga je znal z izjemnim talentom in bogato človeško vsebino pričarati na list, platno in les, za užitek očesa in hrano duha..."

Druga zloženka opozarja na paralelno in dopolnilno razstavo v sosednjem prostoru Korotana. Posvečena je naravnim lepotam Krasa, o čemer pravi niz umetniških fotografij primorskih krajev in glavnih kraških pokrajinskih značilnosti in posebnosti, ki so jih prireditelji razobesili po stenah.

Na notranji strani zloženega kataloga o tej drugi, pokrajinski razstavi, je v slovenščini in nemščini omenjena legenda, ki pripoveduje, da je bil Kras nekoč zelena in rodovita dežela. Danes pa je kamnit in brez vode zaradi božje kazni, ker prebivalci niso prenočili Jezusa Kristusa in svetega Petra, ko sta preko kraških krajev potovala preoblečena v siromaka. Kakršnakoli je ta legenda, dejstvo je, da Kras ni bil vedno gol, temveč je njegovo sedanjo podobo zakrivala človeška nepredvidnost z brezvestnim izsekavanjem nekdanjih bujnih listnatih gozdov.

Odprije obeh "kraško-primorskih" razstav v soboto, 25. januarja zvečer, v dunajskem slovenskem kulturnem središču Korotan je imenitno uspelo. Po pozdravnem nagovoru direktorja Korotana magistra Toneta Levsteka in župana občine Komen Jožeta Adamiča ob navzočnosti več primorskih županov je v svet razstave *Lojze Spacal in podobe s Krasa* popeljal izredno številno zbrano občinstvo dunajski univerzitetni profesor in znani arhitekt tržaškega rodu Boris Podrecca. Strokovno pretehtano je v nemščini za slovenščine nevedšo dunajsko občinstvo počastil velikega devdesetletnega umetniškega kronista Primorske, ki je bil na prireditvi skorajda mladostno kljubovalno navzoč.

Kranjska galerija Bevista je obenem ponudila izjemno okusno pripravljeno stenski koledar za leto 1997 s štirimi odličnimi barvnimi grafikami Lojzeta Spacala (Kraški borjač, Samotni bor, Zaprt kaluna, Vrana v zelenju), ki jih je umetnik izdelal v 150 izvodih (nabavna cena: 700 avstrijskih šilingov).

Uspeli večer je za nameček izbrano popestril s slovenskimi napevi tudi komorni zbor Kras pod vodstvom Matjaža Ščeka. Isti zbor je v nedeljo, 26. januarja, pel pri slovenski maši v slovenskem pastoralnem središču v cerkvi Srca Jezusovega v petem dunajskem okraju. Po maši so kraški gostje pripravili še odmeven dodatni koncert. Na drugem dunajskem z umetnostjo povezanem naslovu, v Fotogaleriji Wien v devetem mestnem okraju, pa je bila do srede januarja pod naslovom *Anderswo (Drugod)* na ogled razstava umetniških fotografij Branka Lenarta. Njegove *Heimatbilder (Podobe domovine)* niso le prikazi krajevnih znamenitosti, temveč slike zasebnih domov in prostorov fotografskih znancev in prijateljev, pa tudi zakotij, skozi katera se odpre novi razgled na pokrajino in njene ljudi. Za slovenskega obiskovalca je bil posebno zanimiv tisti del razstave, v katerem je Lenart predstavil s pomočjo učinkovitih umetniških fotografij slabe življenjske pogoje v nekam manjšem primorskem zaselku.

Umrl dr. Ivan Sedej

GLOBOK POZNAVALEC LEPOT IN STARO- ZITNOSTI

Pred dvema tednoma se je v slovenski javnosti razširila vest, da je prerano umrl znani slovenski umetnostni zgodovinar, likovni kritik in etnolog dr. Ivan Sedej. Pokojnik se je rodil 13. februarja 1934 v Ljubljani; njegov oče je bil znani slovenski slikar Maksim Sedej, soustanovitelj kluba Neodvisnih, po vojni pa profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani.

Dr. Sedej je torej zrasel v okolju, ki je bilo naklonjeno lepotam in starozitnostim, pomembno pa je tudi dejstvo, da očetov rod izvira iz okolice Žirov, kjer je v preteklosti bila zelo razširjena ustvarjalnost ljudskih umetnikov-podobarjev. Pok. dr. Sedej je umetnostno zgodovino študiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je diplomiral l. 1960; tu je l. 1966 tudi obrnil doktorsko disertacijo na temo *Kmečko stavbarstvo na slovenskem alpskem ozemlju*. Leto kasneje je na isti fakulteti

diplomiral še iz etnologije. Naravno je zato, da ga je službena pot zanesla na republiški zavod za spomeniško varstvo v Ljubljani, kjer je bil zadolžen za etnološke spomenike. Bil je tudi direktor Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani, nekaj časa pa vodja Jakopičevega razstavišča Moderne galerije v Ljubljani, saj je njegovo zanimanje veljalo tudi slikarstvu, zlasti slovenskemu.

Sedejevo strokovno delo je bilo razpeto med preučevanje ljudskega stavbarstva in slikarstva, torej med tradicijo in iskanja polpretekle in moderne dobe, kar vse dokazuje pokojnikovo široko znanje. Svoja dognanja, utemeljena na poznavanju terena in ustvarjalnosti številnih slikarjev, je strnil v več knjigah, napisanih v jeziku, ki razodeva strokovnost ob hkratnem slogu, razumljivem tudi nestrokovnjaku. Tako je l. 1985 izšla knjiga *Sto znanih slovenskih slik*, l. 1988 pa *Sto najlepših hiš na Slovenskem*.

Ivan Sedej pa se v svojih raziskavah in publicističnem delu ni zapiral v okvire republike Slovenije, marveč je posegel tudi v zamejstvo. Že l. 1985 je prispeval uvodno študijo v Goršetov katalog, ki je še za kiparjevega življenja izšel na Koroškem v Celovcu. Dr. Sedej je tudi avtor obširne študije v katalogu Goršetove retrospektivne razstave, ki je bila na prehodu let 1987-1988 v Moderni galeriji v Ljubljani. Pokojnik je bil kot umetnostni zgodovinar in kritik znan tudi v naših krajih, saj je npr. l. 1994 odprl retrospektivno razstavo grafik in risb Pavla Medveščka na gradu Kromberk, l. 1995 razstavo kipov in risb Franceta Goršeta iz ameriškega obdobja na gradu Dobrovo, pred nekaj leti pa tudi razstavo akvarelov Andreja Kosiča v Katoliški knjigarni v Gorici. Zadnje življenjsko obdobje je preživel hudo bolan, a je kljub temu ohranil veliko aktivnost, saj je bil močno navezan na svet umetnin in ljudskih starozitnosti. V spominu ga bomo ohranili kot prijaznega, globoko čutečega človeka, ki je izžareval pristi humanizem.

MV

WEST SIDE STORY

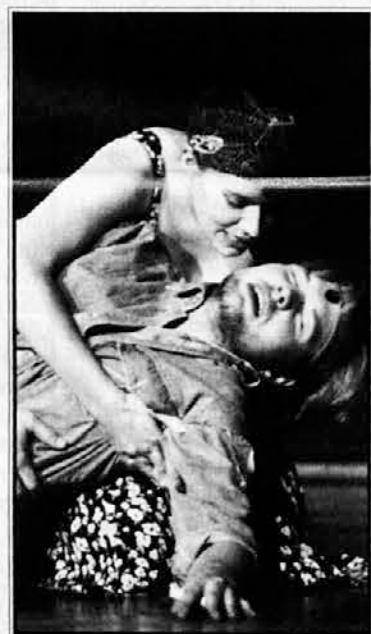
ODLIČEN NASTOP MLADIH ČEHOV V SSG

JELENA STEFANČIČ

Na odru SSG v Trstu je v četrtek, 30. januarja, enkratno zaživela glasbena komedija *West Side Story*. V režiji Stanislava Moše in koreografiji Vladimira Kloubeka so se mladi člani Mestnega gledališča iz Brna pred nabito polno dvorano Kulturnega doma v Trstu enkratno izkazali v znamenitem musicalu.

West Side Story je v bistvu prepešena Shakespearova tragedija *Romeo in Julija*, prenešana v 20. stol. Dogaja se v newyorški četrti, kjer se dve tolpi spopadeta in borita za "svojo" ulico, za svoj življenjski prostor. Sovraštvo, ki je vzrok vsega zla, se med obema tolpara stopnjuje, kar seveda vodi do tragičnega konca. Smrt treh mladih življenj predstavlja edini "izhod" iz začaranega kroga nepotrebnega sovraštva med obema tolpara, ki se šele po izgubi obeh njunih poglavarjev pomirita in molče sprejmeta kruto resnico, da je njihovo sovraštvo ubilo Tonyja, Bernarda

in Riffa. Mladi češki izvajalci so na oder prenesli poleg pevskih, plesnih in igralskih sposobnosti, tudi veliko osebnega navdušenja in energije, kar je še bolj vnelo kakovost predstavljenega dela. Njihovo nadvse sveže mladostno izvajanje se je ob globokem vživetju svojevrstnih vlog stopnjevalo iz prizora v prizor s pomočjo ansambla, ki je izvrstno odigral svojo vlogo. Znamenite melodije, kot so *Marija*, *Amerika* in *Some where*, so bile čudovito obarvane s čistimi glasovi mladih talentov, ki so bleščeče zaobjeli tišino dvorane. Ob vsem tem pa je tudi igra luči imela svoj pomen ter puščala svojo markantno sled ob določenih trenutkih na bolj izrazitih prizorih. Kostumi, ki so bili preprosti in enostavni, niso motili, čeprav bi verjetno čar igrebalet prišel še bolj do izraza v primeru "primernejših" kostumov. Vsekakor so se mladi fantje in dekleta Mestnega gledališča iz Brna zelo potrudili, da bi čimbolj popolno izvedli znameniti musical, in to jim je tudi

uspelo. Ob koncu predstave jih je tržaško občinstvo pohvalilo z navdušenim aplavzom, ki se ni končal, dokler nista na oder stopila še dirigent ansambla in režiser Moša.

West Side Story se je zaključil: velik uspeh in osebno zadoščenje mladih Čehov ter veliko zadovoljstvo in veselje v očeh vseh prisotnih.

ROMAN KOT PRVOVRSTEN VODIČ ZA SPOZNAVANJE DUHOVNE PODOBE TRŽAŠKE- GA (IN ITALIJANŠKEGA) NACIONALISTIČNEGA ZAKOTJA (4)

MILAN GREGORIČ

TRST IN NJEGOVE GLOBOKE RASISTIČNE KORENINE

Zavezan resnicoljubnosti in predan ideji sožitja in spoštovanja različnosti je avtor romana sprejel spor znotraj društva tudi kot osebni izziv za spopad s številnimi lažnimi miti in polresnicami. Najprej in najbolj zagrizeno se je lotil cenjenih tez, češ da v Trstu nikoli ni bilo takega izrazitega rasizma. Za Trst v času, ko se je v njem odvijal kompleksen spopad treh nacionalizmov, od katerih je avstrijski poskušal nadzirati

in obvladovati italijanskega in slovenskega, bi lahko kvečjemu rekli, dokazuje avtor, "da je v njem razisem zavzel posebno barvitost, in sicer najprej v obliki združenega italijansko-slovenskega antisemitizma, ki je bil po svoji ideološki in politični usmeritvi pretežno katoliški, protisocialističen in lojalen Dunaju." Kasneje, po priključitvi mesta k Italiji, pa se je ost tržaškega rasizma počasi preusmerila z Judov tudi na slovanski (predvsem slovenski) življenj in se končala v kolaboraciji z nacisti. Usoda je potem hotela, da so tako 1945. leta prišli na vrsto še jugoslovanski nacionalkomunisti, da prispevajo svoj mrtvaški delež na oltar ideje Država-Nacija, ki je sredi tega stoletja potegnila človeštvo v eno njegovih največjih katastrof.

Antisemitizem je namreč začel strašiti po tržaških ulicah že sredi prejšnjega stoletja, saj so že 1860. leta skupine žensk, moških in otrok spremljale sprevode Judov ter jih zmerjale in obmetovale s kamni. Deset let kasneje je skupina tercialk grozila, da bo zažgala neki vrtec, če ji ne izročijo učiteljice, ki naj bi nagovarjala otroke, da se spreobrnejo v

judovsko vero. Celo v primeru, ko je 1882. leta neka podtaknjena (protiavstrijska) bomba ubila judovskega otroka, se je razjarjena množica spravila kar na Jude, sinagogo in njihovo premoženje (trgovine). Po letu 1883 je bilo učno osebje v šolah lahko le iste vere kot večina učencev, to je katoliške. In tudi v javne službe niso več sprejemali Judov. Na prelomu dveh stoletij je v Trstu izhajalo najmanj osem protijudovskih publikacij. Ena izmed njih (*Il Figaro*) je npr. 1903. leta prinesla sledeč razglas: "Celotno arijsko meščanstvo je zaslužnjeno pod židovsko hegemonijo. Celoten proletarijat je v jeklenem objemu židovskega kapitala... Tržačani! Odjeknil je odločen krik iz ust naroda, ki trpi in vzdihuje pod judovskim nasiljem, in sicer: Ven z Židi!" Tako je Mussolinijev Rasni Manifest prispel v Trst pravzaprav z veliko zamudo. Tudi čistke v državnih službah, večjih podjetjih, športnih društvih ipd. so se v Trstu začele že pred drugo svetovno vojno ter so bile mnogo bolj korenite kot drugje v Italiji.

DALJE

ALPE ADRIA FILM FESTIVAL '97

ŠE VEDNO BALKAN V OSPREDJU

DAVORIN DEVETAK

Teško je strniti bogato dogajanje petdnevnega maratona v znamenju filma, videa, tv in obče kulturnih dogodkov, ki smo mu bili priča na 8. Srečanju Alpe Adria Film festival v Trstu. Najodmevnejše je bilo srečanje s predstavnikami neodvisnih radijskih postaj iz Beograda B92 (Dušan Mašić), iz Sarajeva Studio 99 (Adil Kulenović), iz Zagreba Radio 101 (Igor Tomljenović). Časnikar tržaškega *Il Piccolo* Paolo Rumiz, eden izmed najbolj občutljivih in razgledanih vojnih poročevalcev z Balkana, ter hrvaški pisatelj iz Mostarja Predrag Matvejević sta bila gostitelja srečanja. Ti "samotni junaki", kot jih je opredelil Rumiz, so bili med vojno in so še danes prisiljeni se boriti sredi režimskega molka, dezinformacije, propagande in konformizma, da lahko izpolnjujejo svojo vlogo "proti-obveščanja" in širjenja nove demokratične zavesti.

Matvejević je izpostavil dvoje, pogum teh ljudi in novo, "postmoderno" vlogo radijskega medija, ki se je izkazala ne le na Balkanu, a tudi v Čečeniji, pri uporniških Kurdi, v Magrebu. Vsi trije predstavniki so izpričali svojo vsakdanjo izkušnjo, omenili medsebojno sodelovanje ter bili deležni velikega zanimanja. Edina pripomba: pri posegih ni bilo beležiti slovenskega glasu. Mar je Slovenija pretrgala vse vezi, tudi kulturne in človeške, z nekdanjo Jugoslavijo?

Letošnje občinstvo, tudi izven Trsta, je dobro sledilo vsem projekcijam, tako heterogeni ponudbi iz niza *Podobe* in madžarske avantgarde v mali dvorani, kot uradnemu večernemu sporedu v veliki dvorani kina Excelsior. Dokumentarno rekonstrukcijo *Smrt pacifista*, ki jo je Italijan Giancarlo Bocchi posvetil nepojasnemu ubitemu mirovniku v Sarajevu, so morali kar dvakrat prikazati. Po filmu (nagradjenem) je italijansko sodstvo spet odprlo preiskavo.

Tudi v glavnem sporedu so bila dela, ki odslikavajo aktualne izreze in fleše iz Nove Evrope. Na primer

popotovanje mladega Latvijca s sinčkom v obljubljeno deželo na Zahod v filmu *Druga mati* nizozemske režiserke Paule van der Oest. *Bolse vita* je naslov madžarskega filma Ibolya Fekete in ime rock-puba v Budimpešti, kjer se srečajo ruski mladi izobraženci in dekleti iz ZDA in Anglije, v usodnem letu 1989.

Kar pet filmov iz izbora (polovica) je bilo povezanih z zemljepisno-političnim pojmom Jugoslavije, ki je več ni oz. je še prisotna le v filmskem imaginariju. Letošnji zmagovalci glavne nagrade *Trst za mir* je film *Namerni umor* Beograščana Gorana Stojanovića, ki se je rodil v Sarajevu. Hrvaško je zastopalo delo *Potovanje v temno stran* Davorja Žmegača, ki je bil že v Trstu s filmom *Zlati časi*. Avtor nemškega Mude Weggefahrt Zoran Solomun se je rodil v Pulju, študiral film v Beogradu in od 1990 živi v Berlinu. Čeh Radim Špaček je posnel svoj prvenec, dokumentarno-igrani film *Mladi moške spoznavajo svet*, v od vojne razdeljenem Sarajevu, kjer mladi raznih narodnosti s težavo začnejo novo življenje. Simbolični naslov futuristične srednjeevropske grozljivke Madžara Zsolt Balogha je *Kavarna Sarajevo*. Filma *Bolse vita* in *Mladi moške spoznavajo svet* sta bila deležna posebne omembe žirije.

Mimo vseh besednih iger in vsebinskih asociacij gre podčrtati svetovljansko bogatost, ki smo jo letos posebno občutili na ekranih in v pogovorih ob projekcijah. Posebno večkulturno vzdušje današnje ali jutrišnje Evrope, ki jo končno premore tudi Trst, ob svojem doslejšnjem sprenevanju, da bi jo bolj dosledno udeležal npr. v razmerju do naše skupnosti ali do bližnjih sosedov, v smeri Vzhoda in same Furlanije.

Druga izredna priložnost letošnjih Srečanj Alpe Adria je bila retrospektiva ukrajinskih filmov. V ospredju je bil poklon mojstru Sergeju Paradžanovu (1924-90), Armencu, ki se je rodil v Gruziji, ustvarjal v Ukrajini in bil večidel življenja zaprt v so-

vjetskih zaporih, tako da je uspel dovršiti le nekaj umetnin. Na ogled je bil njegov prefinjeni, vizualno nabiti in slovesni ep iz 1964 *Sence pozabljenih prednikov*. Zelo gledana in občudovana so bila ostala celovečerna dela, v režiji Kire Muratove (*Dolgo poslavljanje*), Jurija Iljenka (*Labodje jezero - Zona*, po scenariju Paradžanova), Igorja Minajeva (*Prvo nadstropje*).

Kdor je sledil ukrajinskim filmom in sobotni okrogli mizi, je doumel, da se ukrajinski avtorji znajdejo po padcu berlinskega zidu in osamosvojitvi, paradokso, pred istimi dilemami kot ostali avtorji na Vzhodu in Zahodu. Zrušil se je sistem državnega financiranega filma in predstavniki umetniškega filma s težavo sprejemajo izziv, da bi šli (tudi s popularnimi filmi) v osvojitve domačega trga. Ta šteje 60 milijonov gledalcev, ki so izpostavljeni hegemoniji hollywoodskega filma. Razdvojenost med Vzhodom in Zahodom, med zgodovino in sodobnostjo, Evropi najbližje države bivše SZ, je sugestivno prikazal kratkometražec Sergija Bukovskya z ironičnim naslovom *Na Berlin*. V prestolnico Nemčije gresta na izlet upokojenca, ki se spominjata zmogovitega pohoda na mesto pred 50 leti.

Zaradi omejenega prostora ne moremo poglobiti analize posameznih del. To bi si gotovo zaslužila omenjena srbski in hrvaški film. Stojanović je s svojim prvim celovečercem, zlasti v sodobnem delu, ustvaril prepričljiva mlada lika, ki z moralnim nabojem sprejemata izzive vojne. Žmegač je podoživel povojne travme skozi oči mladega protagonista, s pravo mero sočutja in upanja, daleč od poenostavljanja v svoj prav, ki ju je bilo zaslediti v prvih hrvaških filmih po vojni.

Omenimo *Nagrado Sarajevo 1997*, ki jo je Sklad Laboratorij Sredozemlja priznal sarajevskemu izletu za *Knjigo slovesov*. Njegove stihie so prevedli v evropske jezike Brodskij, Enzesberger, Gatto, Kocbek. Nagradeno zbirko, ki jo Sarajlić posveča prijateljem, nasprotnikom, umrlim, tistim, ki so ostali, in onim, ki so odšli ali zatajili oblegano mesto, je v italijansko prevedel Sergio Ferrari in zaslužila bi si samostojno predstavitev v NG.

Na skoraj 300 straneh kataloga v italijanščini in angleščini, ki sta ga uredili Elfi Reiter in Raffaella Pavanella (umetniški direktor pobude je Annamaria Percavassi), je zajeta vsa bogatost letošnjih Srečanj s filmom Srednje in Vzhodne Evrope; s časom so postale nenadomestljive opazovalnice ne le filmskega, ampak splošno novega dogajanja v Evropi, ki nastaja.

"NABREŽINA SKOZI STOLETJA"

MAJA LAPORNIK

NABREŽINSKI MOST, LITOGRAFIJA IZ PREJŠNJEGA STOL.

25. januarja 1997 je v župnijski dvorani v Nabrežini domače društvo predstavilo monografijo *Nabrežina skozi stoletja*. Ker gre za pomembno in bogato publikacijo, se nam zdi prav, da jo širši publiki bralcev Novega glasa pobliže predstavimo. "Namen pričujoče knjige je prikazati zgodovinski prerez Nabrežine oz. njen utrip na domala vseh področjih njenega življenja, skratka, v najbolj celoviti obliki obdelati podobe tega kraja", je zapisano v predgovoru h knjigi. In res je knjiga več kot dober rezultat dela, ki ga je opravila skupina domačih navdušenih strokovnjakov in raziskovalcev. Gre za multidisciplinarne raziskave nabrežinske raznolike stvarnosti v kronološkem zaporedju, nekaj področij pa so raziskovalci tudi tematsko podrobneje analizirali, npr. šolstvo, versko življenje, kulturna društva, arhitekture, domače narečje, ribištvo, kmetijstvo. Knjigo bogatijo tudi zemljevid z ledinskimi imeni ter številne starejše in novejšje slike. A pojdemo po vrsti.

Knjiga nam najprej ponuja poglobljene, na virih bogate raziskave Aleša Breclja o zgodovini Nabrežine in okolice: od prazgodovine in rimskega obdobja (kjer zvemo za Jamo pod kalom, Pejco v Lašci, za Gradec-gradišče pri Slivnem) do preselevljanja narodov in naselitve Slovencev, od nastanka in razvoja devinskega gospostva v srednjem veku in 18. stoletju vse do poglobljene orisa Nabrežine in okolice od 18. do 19. stol. Raziskava je strokovno poglobljena in izvirna. O železnici in vodovodu v obdobju 1857-1914 piše Ivan Vogrič, Matej Caharija pa nam predstavlja "nabrežinski predvojni zlati sen", to je zlate dobe razcveta in razmaha do prve svet. vojne. Vojne dogodke, ki so zajeli Nabrežino in njene prebivalce, natančno in poglobljeno obravnavajo Drago Sedmak (Nabrežina in Nabrežinci pred prvo svet. vojno), Ivan Vogrič (Obdobje med obe-

ma vojnoma) ter Milan Pahor (Nabrežina v vojni). O zgodovini slovenske šole v Nabrežini od l. 1822 do 2. svet. vojne ter o slovenski šoli med drugo svet. vojno pišeta Marija Škerk Kosmina in Nada Pertot, o cerkvi in župniji sv. Roka Nada Pertot in Jože Markuža, o kulturnih društvih v Nabrežini Ivan Vogrič, o Nabrežini v slov. književnosti Nada Pertot, o kmetijstvu Walter Stanissa, o ribištvu Bruno Volpi Lisjak in Nada Pertot, o urbanizmu in arhitekturi pa Ivan Pertot. Knjigo pred sklepno mislijo zaključuje razprava Neve Godnič o nabrežinskem narečju, ki jo je avtorica oddala tik pred svojo prerano smrtjo. Razumljivo je tudi, da so avtorji prav njej posvetili celotno publikacijo.

Knjiga je dejansko tako tematsko bogata in razčlenjena, da jo je težko strniti v celoto. Nekateri prispevki so prave znanstvene raziskave, drugi so napisani v bolj poljudnem tonu. Vsi prispevki pa že zdaj predstavljajo nezamenljivo podlago morebitnih bodočih raziskav. Dejstvo, da je ta knjiga sploh izšla, da je sad skupinskega dela in prizadevanja naših strokovnjakov, kaže na pozitiven utrip te naše kulturne sredine. Vse pisce je pri delu najbrž vodila zavest, da je nabrežinska in s tem tudi naša preteklost bogata in da jo je treba poznati in ovrednotiti. Na vprašanje "Ali bomo znali s to dediščino tudi nadaljevati?", vprašanje, ki se je enemu od avtorjev porodilo na predstavitevni večeri, pa je skupina zgoraj omenjenih piscev s svojim delom že odgovorila.

Knjigo je izdalo kulturno društvo Igo Gruden (v tej sezoni je to že njegova druga publikacija!), izid pa sta omogočili Zadruga kraška banka in Kraška gorska skupnost. Knjiga bo nedvomno nase pritegnila širok krog bralcev: dobimo jo lahko v Tržaški knjigarni v Trstu, v knjigarni Terčon v Nabrežini ter v Katoliški knjigarni v Gorici.

SLOVANI V EVROPSKI ZGODOVINI IN OMIKI (3)

JANKO JEŽ

Zanimivi in izvirni so Dvornikovi pogledi na protestantizem pri nas. Dvornik ugotavlja, da so se slovenski reformatorji zavedali narodnih vezi, ki so jih s Hrvati, Srbi in Bolgari združevale, čeprav je Trubar odklonil, da bi sam pisal hrvaške tekste zanje. Slovenski reformatorji so upali, da bi s posredovanjem srbohrvaških in bolgarskih protestantskih knjig tudi turški svet (verjetno bi Dvornik bolje napisal muslimanski svet!) spoznal krščanstvo, čeprav v njegovem reformiranem nauku, in ga nato raje sprejemal. Dvornik poudarja, da so tudi hrvaški, srbski in bolgarski jezik splošno rabljeni na po-

Turkih zasedenih ozemljih, zlasti na Balkanu. Na ta način je bilo možno pričakovati, da bi se turški nevarnosti, ki je bila tedaj velika za vso južnovzhodno Evropo, ognili. Sam Dvornik dvomi v to možnost. Misel nanjo je bila tudi po njegovi sodbi neutemeljena in naivna.

Vsekakor je zasluga slovenske reformacije, da se je protestantizem lahko kmalu usidral tudi na Hrvaškem. Trubar je že v Urachu poskrbel, da je tam delujoča slovenska tiskarna razpolagala tudi s hrvaškimi črkami. Za reformo so se vneli najprej Hrvati, ki so živeli na Kranjskem in Koroškem. Prvo hrvaško protestantsko središče na slovenskih tleh je bilo v Metliki. Tu so ustanovili prvo hrvaško protestantsko šolo, kjer je z veliko vsemno deloval Gregor Vlahovič. V hrvaščino je prevajal slovenske tekste, tiskane v Urachu. Sam hrvaški ban Peter Erdody je z zagrebškim škofom Matejem Brume-nom prikrito podpiral protestantske plemiče.

V hrvaški Krajini so protestantje našli na ugodna tla med številnimi nemškimi vojniki. V večjih krajinskih mestih

so ustanavljali protestantske kongregacije. V Karlovcu so imeli posebnega nemškega pridigarja za Nemce in posebnega hrvaškega pridigarja za domačine. V Karlovcu so že leta 1645 imeli protestantsko šolo in cerkev.

Plemiči rodbine Zrinjskih so podpirali širjenje protestantizma ne samo v Krajini, ampak tudi na ozemlju med Dravo in Muro, kamor ni segala vojaška sila turškega cesarstva. Jurij Zrinjski, sin Nikole, je odkrito prestopil iz katoliške vere v protestantizem. Ustanovil je tiskarno na svojem posestvu v Nedjelištu prav v času, ko je v Ljubljani katoliška protireformacija začela ovirati delovanje tamkajšnje Mannelove hrvaške tiskarne. V Nedjelištu so natisnili dela hrvaškega reformatorja Nikole Bučića. To tiskarno so leta 1568 premestili v Varaždin. Tu so istega leta natisnili Postillo zagrebškega teologa Vrameca, ki so ga nato obdolžili, da goji simpatije do protestantizma. Vramec je bolj znan kot avtor zanimive Kronike iz leta 1578.

DALJE

TISKOVNA KONFERENCA

PREDSTAVILI NOVO TKB

V ponedeljek, 3. februarja, so v prostorih hotela Savoia Excelsior v Trstu predstavili Novo Tržaško kreditno banko (NTKB).

Na predstavitvi so spregovorili predsednik dr. Antonio Ceola, poverjeni upravitelj dr. Silvano Pontello in generalni poddirektor dr. Boris Čuk, prisotna pa sta bila tudi generalni direktor Enzo Ortolan in generalni sodirektor dr. Gianluigi Baldassi.

NTKB bo začela delovati 14. februarja. 70-odstotni lastnik (začetni kapital znaša 50 milijard lir) novega zavoda bo padovska Banca Antoniana Popolare Veneta, 30% pa naj bi imeli slovenska in hrvaška banka. Njuni imeni nista še znani, saj se trenutno še pogajajo z njima. Upravni svet sestavljajo skoraj v celoti člani zavoda Banca Antoniana Popolare Veneta. To je začasna rešitev, saj računajo, da bodo sredi februarja vsotopili v odbor tudi nekateri predstavniki iz srede slovenske manjšine; če pa bosta pristopili tudi slovenska in hrvaška banka (njun vstop je predviden za konec februarja), bodo vstopili tudi njuni predstavniki.

Predstavniki NTKB so tudi povedali, da 98% vlog - razen nekaj milijard - krije medbančni sklad, tako da varčevalci na obeh straneh meje nimajo razlogov za bojazen. Banka bo upoštevala tudi obresti, ki so nastale od 22. novembra do 14. februarja.

Novim upraviteljem je bilo obljubljen, da bo banka še naprej izplačevala pokojnine zavoda INPS. Tudi osebe (190 uslužbencev) ostane isto, slovenski jezik pa bo še naprej uradni jezik v banki. Uslužbenci bodo začasno prejeli od 20 do 25% nižje plače, dokler banka ne bo izenačila prihodkov in izgub.

Za sedaj, so dejali predstavniki NTKB, imajo upravitelji Banca Antoniana Popolare Veneta pravico in dolžnost nadzorovati nov bančni zavod, v prihodnje pa se lahko pomisli tudi na morebitno prestrukturiranje, po katerem bi banka dobila mednarodni značaj, tudi z odprtjem okenc v Sloveniji in na Hrvaškem. Vsekakor želi biti NTKB banka slovenske narodnostne skupnosti. Novi upravitelji so se že nekajkrat sestali s predstavniki organizacij slovenske manjšine (prav tisti dan so se sestali z vodstvom SDGZ). Seveda ima tu zelo pomembno vlogo tudi zaupanje ljudi v nov bančni zavod. Če bo NTKB prisotna s tisto močjo, o kateri upajo, da jo bo imela, bo prisotna tudi slovenska manjšina. Pomagati novi banki v tem trenutku pa pomeni tudi delati v interesu ne samo manjšine, ampak celotnega tržaškega mesta.

IŽ

PRIPRAVE NA POKRAJINSKI KONGRES SLOVENSKE SKUPNOSTI

V tem času poteka jo na Tržaškem kongresu sekcij Slovenske skupnosti. Stranka se namreč pospešeno pripravlja na svoj pokrajinski kongres, ki bo 15. in 16. februarja.

Že več krajevnih sekcij je imelo svoj kongres: tako je bilo npr. v Devinu, na Vzhodnem Krasu, v Miljah, Dolini, v mestu in predmestju. Udeleženci so poleg krajevnih tematik obravnavali tudi splošen položaj slovenske manjšine v Italiji in politični položaj na Tržaškem. V sekcijah, ki se nahajajo v tržaški in devinsko-nabrežinski občini, je precejšen govor o bližajočih se občinskih volitvah, ki bodo letos jeseni. Člani SSK so podali oceno skoraj štiriletnje levosredinske uprave v Trstu in Devinu-Nabrežini, v kateri je prisotna tudi slovenska stranka, in raz-

pravljali o nastopu na prihodnjih volitvah. Svojo oceno o dosedanjem delovanju občinske uprave so izrekli tudi na kongresu dolinske SSK. V glavnem gre za pozitivne ocene, čeprav so bile izrečene tudi nekatere kritične pripombe, ki se nanašajo tako na specifično krajevno problematiko kot tudi na širšo pokrajinsko tematiko. Na kongresih se tudi obnavljajo sekcijski organi: tako so v Devinu-Nabrežini izvolili novega sekcijškega tajnika. Gre za 43-letnega elektronskega tehnika Edvina Forčiča. Na kongresu vzhodnokraške sekcije SSK pa so izvolili samo delegate za pokrajinski kongres stranke. Udeleženci so se namreč odločili, da bodo v bližnji prihodnosti priredili še eno srečanje, na katerem bodo izvolili novo vodstvo sekcije in bolj poglobljeno obravnavali problematiko Vzhodnega Krasa.

IVAN ŽERJAL

Od nedelje, 2. februarja, je msgr. Eugenio - Evgen Ravignani tudi dejansko pastir tržaške Cerkve. V popoldanskih urah ga je že na obalni cesti, na meji med goriško in tržaško škofijo, pozdravila delegacija tržaških posvetnih in cerkvenih oblasti. Nato je novi škof prišel v stolnico sv. Justa, kjer je bila slovesna pontifikalna maša.

Najprej je generalni vikar tržaške škofije msgr. Piergiorgio Ragazzoni prebral listino, s katero papež Janez Pavel II. imenuje msgr. Eugenio Ravignani za novega tržaškega škofa. Nato sta nova škofa pozdravila proštržaškega stolnega kapitlja msgr. Mario Cosulich in tržaški župan Riccardo Illy. Ta je Ravignanija pozval, naj si prizadeva za spravo in sožitje med prebivalci Trsta, da ne bo več ovir in meja med njimi.

Če se zaustavimo pri škofovi homiliji, je treba povedati, da je škof Ravignani dejal, da prihaja le kot odposlanec, nositelj Kristusove besede; želi biti sprejet kot brat, kot član skupnosti. Obvezal se je, da bo nadaljeval po poti svojih predhodnikov škofov

Škof Ravignani med homilijo (Foto Kroma)

Antonia Santina in Lorenza Bellomija, po poti, ki jo označujeta resnica in usmiljenje. Zato bo tudi iskal in dajal pobudo za enotnost Cerkve, ki je na Tržaškem zaznamovana z razlikami v jeziku, kulturi, običajih in darovih Duha. Tu je izrecno omenil prisotnost slovenske narodnostne skupnosti. V slovenščini je dejal, da so "bratje in sestre slovenskega jezika" živ del tržaške cerkvene skupnosti. Pozorno in bratsko jih bo upošteval, zlasti duhovnike, redovnike in posvečene osebe, s skrbjo in upanjem, da bodo po njihovem zgledu drugi mladi ljudje šli na pot posvečenega življenja. Skupaj z njimi bo molil, se spopadal z njihovimi problemi, ki jih ni malo in niso lahki, srečal se bo z družinami in skupnostmi. Prizadeval si bo, da bodo Slovenci skupaj

z vsemi ostalimi verniki tržaške škofije živeli v edinosti, ki cveti v ljubezni.

Tržaška Cerkev, je še dejal Ravignani, mora predvsem služiti mestu Trstu. Cerkev lahko učinkovito prispeva h gradnji pristne in konstruktivne kulture dialoga, v iskanju resnice, dobrote in pravice, v odprtosti do bližnjega, v oblikovanju zavesti o medsebojnem spoštovanju, da se oblikuje skupnost, ki je zares svobodna in bratska (tu je škof Ravignani citiral besede papeža Janeza Pavla II., ki jih je izrekel na obisku v Trstu l. 1992). Tu je treba dati več prostora tistim, ki živijo v pomanjkanju in trpljenju, tistim, ki imajo težave z delovnim mestom, ostarelim, osamljenim in emarginiranim. Cerkev mora hoditi ob bok človeku.

Eno berilo (iz pisma Hebrejcem) in dve prošnji v slovenščini sta prebrala duhovnik Žarko Škerlj in Dušan Jakomin. Petje je bilo v latinščini in italijanščini. Pel je stolni zbor Cappella Civica pod vodstvom Marca Sofianopula. Novi škof je tudi potrdil dosedanje predstojnike tržaške škofije: na svojih mestih torej ostajajo generalni vikar msgr. Piergiorgio Ragazzoni, vikar za Slovence msgr. Franc Vončina in vikar za posvečeno življenje msgr. Tarcisio Bosso. Po maši se je škof Ravignani srečal s predstavniki oblasti v prostorih tržaškega semenišča.

Novi pastir je torej tudi uradno prevzel vodstvo tržaške Cerkve. Delo, ki ga čaka, gotovo ni lahko, saj je tržaška stvarnost izredno kompleksna in težavna, tako zgodovinsko kot narodnostno, politično in socialno. Poleg tega je to stvarnost, ki je ne odlikuje kdovekakšna verska gorečnost, saj je Trst znan po svoji liberalni in frimasonski usmerjenosti. Ni naključje, da je bila tako v pozdravnih nagovorih kot v škofovi homiliji poudarjena potreba po spravi in sožitju ter dialogu, po enotnosti tržaškega mesta in Cerkve v spoštovanju njunih mnogoterih različnosti. Videli bomo, kako se bo škof Eugen spopadel s temi vprašanji. Kako pa se bodo le-ta obravnavala in reševala, pa je zelo odvisno tudi od nas vseh.

OBISK PRI DR. JANEZU PODOBNIKU

AGRARNA SKUPNOST V LJUBLJANI

ERIK DOLHAR

Med sprejemom predstavnikov Agrarne skupnosti tržaške pokrajine pri predsedniku dr. Janezu Podobniku

V četrtek, 30. januarja, so bili predstavniki Agrarne skupnosti tržaške pokrajine na obisku pri predsedniku Državnega zbora Republike Slovenije dr. Janezu Podobniku. Delegacijo so sestavljali: koordinator agrarnih skupnosti Karlo Grgič, geometer Marko Legiša in Silvester Metlika. Podobniku so

predložili problem zemljišč, ki so na slovenski strani meje, katerih naj bi bilo za skupno milijon kvadratnih metrov. Ta zemljišča so bila po vojni podržavljena, sedaj pa naj bi jih Slovenija vrnila prvotnim lastnikom - posameznikom, ne pa srenjam, kot bi želeli predstavniki zamejske Agrarne skupnosti. Problematika je postala aktual-

nejša pri ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti v Sloveniji. Dr. Podobnik je z zanimanjem prisluhnil zahtevam zamejske delegacije in dejal, da si bo skušal prizadevati na pristojnih mestih. Predstavniki Agrarne skupnosti tržaške pokrajine so poudarili, da je postopek vračanja zemljišč zapleten in dolgotrajen. Rok za vlaganje prošenj bo potekel 18. februarja, za zamejsko Agrarno skupnost pa naj bi rok podaljšali. Potreba bo tudi vsebinska dopolnitev zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic. Podobnik je sogovornikom zagotovil, da bo sprememba zakona, ki bo podaljšala rok za vlaganje prošenj, v obravnavi na prvi redni seji DZ. Grgič in ostali so tudi orisali predsedniku Državnega zbora zgodovino zamejskih srenj in predvsem pomen lastništva zemlje za našo manjšino ter ga seznanili s težavami, ki jih imajo pri svojem delu v deželi Furlaniji - Julijski krajini.

VPISI V SREDNJE ŠOLE

Te dni smo izvedeli za dosedanje število vpisov v prve razrede slovenskih nižjih in višjih srednjih šol. V prihodnjem šolskem letu bo na višjih šolah obiskovalo prvi razred kar 48 dijakov manj kot letos. Do sedaj je namreč vpisanih 121 dijakov, medtem ko se jih je v letu 1996/97 vpisalo 169. Največji je osip na trgovskem tehničnem zavodu Žiga Zois (kjer bo deloval samo en prvi razred) in na pedagoškem liceju Anton Martin Slomšek. V prihodnjem šolskem letu bodo na klasičnem liceju zopet imeli prvi razred, saj se je zanj prijavilo 9 dijakov.

Nižje srednje šole beležijo nekoliko višje število vpisov (152, lani 145), vendar se npr. v prvi razred kriškega oddelka nabrežinske nižje šole Igo Gruden že drugo leto zapored ni vpisal nihče, tako da ta oddelek tvega zaprtje, če se bo to nadaljevalo.

V DSI DVAKRAT O SLOVENSKI ISTRI

Dva ponedeljkova večera Društva slovenskih izobražencev zaporedoma sta bila posvečena spoznavanju slovenske Istre.

Tako je bil v ponedeljek, 27. januarja, gost DSI "obalni planinec" Branko Bratuž, ki je s pomočjo diapozitivov prikazal t.i. "pot gradov". Gre za planinsko pot po krajih, vaseh in hribih ob vznožju t.i. "Kraškega roba" v zaledju Kopra (Hrastovlje, Znanjgrad, Podpeč, Črni kal, Kubeč, Tinjan itd.). "Pot gradov" se imenuje zato, ker na njej nateš na ostanke številnih utrjenih krajev, od prazgodovinskih gradišč do beneških utrd. Kdor se odpravi na to pot, utegne poleg tega spoznati tudi marsikatero zgodovinsko in naravno zanimivost, ki je širši javnosti skoraj

nepoznana. Žal marsikatero vasi pod Kraškim robom propadajo, nekatere so popolnoma zapuščene, druge pa se naglo bližajo tej usodi. Tudi

narava je v nekaterih krajih načeta. Za to, je dejal Bratuž, smo odgovorni tudi mi.

Naslednji ponedeljek, 3. februarja, pa je bila v gosteh

kulturna delavka Rožana Špeh (na sliki s predsednikom DSI Sergijem Pahorjem), ki se že več let ukvarja z zbiranjem narodnega blaga in z ohranjanjem ter oživljanjem ljudskih običajev v slovenski Istri. Pravkar je v pripravi knjiga z več kot 200 ljudskimi pesmimi, ki bo izšla pri založbi Kres v Ljubljani.

Rožana Špeh je spregovorila o zgodovini slovenske Istre, o njeni zemljepisni legi, nato pa precej podrobno opisala vsakdanje življenje, navade, običaje, prehrano in praznike, ki so spremljali življenje slovenskega Istrana. Med živahno razpravo je bilo slišati tudi precej osebnih pričevanj s strani nekaterih udeležencev večera.

Prihodnji ponedeljek, 10. t.m., pa bo v DSI tradicionalna Prešernova proslava.

V SPOMIN NA GOSPO VIKTORIJU MAVER

Tiho, brez vidnih znakov bližajoče se smrti, je odšla h Gospodu gospa Viktorija Maver, mati neutrudnega kulturnega delavca g. Marija Maverja. Na večer življenja, v častitljivi starosti 96 let so ji ljubeče stali ob strani požrtvovalni vnuki. Brez dvoma lahko trdimo, da so s tem dokazali vso plemenito dediščino človekoljubnega vpliva Peterlinove družine, katere sem bila tudi sama v veliki meri deležna. Smemo reči, da so tudi oni sami, v polnem utripu življenja, ob tako občutljivi strežbi babici nekaj pridobili, namreč pouk iz

visoke šole življenjskega dogajanja.

Nekje sem brala, da se v Parizu največ moli v podzemeljski železnici. V naveličanosti drobnega gospodinjstva, skritih premagovanj in žrtv žene-matere si je v bližnji cerkvi še našla čas za molitev in navezo z Bogom, kar daje življenju pokojne Viktorije resnično vrednost in pravo veličino.

Bog nam daj mnogo takih mater, ki bi znale kljub težavam zgledno živeti in vzgajati. Njihov spomin naj bo blagoslovljen!

FV

POKLON UBALDU VRABCU

V nedeljo, 26. januarja, se je zbralo v Klanecu pri Kozini veliko ljudi, saj je bilo v domači cerkvi nadvse občuteno slavje, ki pa je izzvenelo tudi v hvaležen spomin Ubaldu Vrabcu ob peti obletnici njegove smrti.

Sporod je oblikovalo 14 zborov, od katerih je bil kot gost s Tržaškega moški cerkveni zbor od Novega svetega Antona, saj ga nekako povezuje z Rodikom in rodiški mi pevci njegov požrtvovalni in slovenski pesmi predani pevovodja Edi Race. Vsak zbor je zapel po dve pesmi, ki spadajo v zakladnico najlepših božičnih pesmi. Čeprav se pesmi ponavljajo iz leta v leto, jih vedno znova z

ganjenostjo poslušamo. Tokrat se nam je zdelo, da so pesmi zvenele spet drugače, saj so izražale neko novo svežino, ki jo dajejo zborom mladosti in izšolani glasovi. Razveseljivo in mnogo obetajoče je dejstvo, da se širi tudi krog pevovodij. Pesmim je dajala posebno toplino tudi orgelska spremljava, ki je bila zaupana skoraj v celoti prof. Tomažu Simčiču. Nujno pa je omeniti vsaj Martino Cergol, ki je prvič spremljala na orglah župnijski pevski zbor iz gostiteljske cerkve.

Po koncertu so se pri maši zadušnici s skupno pesmijo poklonili Ubaldu Vrabcu.

kar nam Slovencem nekoliko lajša boleči občutek manjvrednosti, ki nas že predolgo spremlja. Ob raznih priložnostih je pri maši dvojezično petje.

Preteklo nedeljo je naša župnija priredila že tradicionalni koncert božičnih pesmi. Ob nabito polni cerkvi je z zadovoljivim uspehom nastopilo pet zborov. Novost je bila, da je prvič nastopil tudi otroški zbor slovenske osnovne šole od Sv. Ane in Sv. Jakoba. Za vse to se moramo zahvaliti požrtvovalnim pevcem in dobremu župniku g. Mariu Vatti, ki ne dela razlik med verniki svoje župnije.

Hvala Bogu, da smo prav na nedeljo ob zaključku molitvene osmine za zedinjenje kristjanov doživeli ta pomembni praznik. Naj bi za vse veljale besede "Oče, združi nas, da bo svet spoznal, da Sina si poslal".

DŠ

OBVESTILA

OTROCI, ŽELITE preživeti del svojih poletnih počitnic sredi zelenja in miru ter v družbi veselih animatorjev? Pridite v Drago (pri Trstu), čaka vas *Slokačova kolonija*, in sicer od 11. do 30. avgusta 1997 s čisto novim programom. Za vse informacije: tel. (040)228158. Za vpis se lahko obrnete na vse zdravniške asistentke pri občinah (za tržaško in gorilsko občino zapade rok za vpisovanje že ob koncu februarja!) Slokad

V MARIJINEM domu v ul. Risorta 3 v Trstu bo v nedeljo, 9. februarja, ob 17. uri gledališka predstava *Mali princ* avtorja Antoineja de Saint-Exuperyja, ki jo izvaja društvo *Mavrični most mladit* iz Klanca v režiji Tanje Trebec. Toplo vabljeni!

SLOVENSKI KULTURNI klub (ul. Donizetti 3) razpisuje ob dnevu slovenske kulture literarni, likovni in fotografski natečaj za mlade. Tema in tehnika sta prosti. Svoje izdelke lahko oddaste na sedežu vsak dan od ponedeljka do petka, od 9. do 17. ure, do vključno 11. febru-

arja. Razglasitev zmagovalcev in nagrajevanje bosta v soboto, 15. februarja, ob 18.30.

NA PEPELNICO, 12. februarja, in ves postni čas, bo imel g. Jože Špeh v Barkovljah pri sv. maši ob 17. uri (ob sobotah ob 18. uri) kratko postno premišljevanje. Vabljeni!

NA PRVO postno nedeljo, 16. februarja, bo ob 16. uri v cerkvi Novega sv. Antona skupno slovensko-italijansko slavje božje besede v sklopu priprav na jubilejno leto 2000. Vodil ga bo škof Evgen Ravignani.

DAROVİ

ZA NOVI glas: Darka Šturman 35.000; Igor Švab 35.000; Alojz Debelis 17.000.

ZA SVETO goro: družina iz Trsta 60.000.

ZA MALO semenišče v Vipavi: družina iz Trsta 60.000.

ZA CERKEV v Mavhinjah: Nino in Štefanija Trampuž v spomin na pokojnega g. Jožefa Žorža 50.000.

V CERKVI SV. JAKOBA V TRSTU

SPORED POSTNIH GOVOROV 1997

Pepelnica, 12. februarja, ob 17. uri - p. Janez Šamperl: *Kristus govori: "Spreobrnite se in verujte evangeliju"*

2. postna nedelja, 23. februarja, ob 16. uri - p. Janez Šamperl: *Kristus - Beseda se je učlovečila in se naselila med nami (Jn 1, 14)*

3. postna nedelja, 2. marca, ob 16. uri - p. Janez Šamperl: *Kristus - polnost razodetja in božje ljubezni (prim. 1 Jn 4, 10)*

4. postna nedelja, 9. marca, ob 16. uri - p. Janez Šamperl: *Kristus - edini posrednik med Bogom in ljudmi (prim. Apd 4, 12)*

6. postna nedelja, 23. marca, ob 16. uri - p. Janez Šamperl: *Kristus - isti včeraj, danes in na veke (Hebr 13, 8)*

Na 5. postno nedeljo, 16. marca, bosta ob 16. uri v cerkvi sv. Antona Novega skupno spokorno bogoslužje in priložnost za velikonočno spoved. Pripravo bo vodil p. Janez Kurbus.

UTRINKI

GREGORČIČ IN MISIJONI

Na sporedu je bil kulturni večer, posvečen Simonu Gregorčiču, z recitacijami, petjem in klavirjem. Ravno končujem s pripravami, ko pride orožnik z opazko, ali imamo dovoljenje. "A ta kulturni večer je rezerviran samo povabljenim, ki se razumejo na našo kulturo in petje. Zdi se mi, da Vi niste povabljeni in zato se nikar ne vmešavajte v zasebne zadeve v župnišču." - "Oprostite," je rekel, "nisem vas hotel žaliti." - "Če se pa zanimate za naše slovenske pesmi, vas sedaj osebno povabim!" - "Najlepša hvala!" Zdi se mi, da ga ni bilo...

Ko smo pripravljali srečolov za reveže v misijonskih krajih, je prišla tudi "Oblast" vprašati, ali smo plačali takso za srečolov. "Prosim, to so prostovoljni darovi v korist revežev; nikakor ne mislim odtrgati denarja od ust lačnih revežev in plačati državi! Ali ste morda katoličan?" - "Seveda sem dober katoličan!" - "Potem pa darujte tudi vi vsaj 20.000 lir za reveže!" - "Kako? Jaz?" - "Da, da!" In je dal! - (B+B)

DVOJEZIČNI KONCERT NA KOLONKOVCU

Cerkveni zbor s Kolonkovca med tradicionalnim božičnim koncertom (Foto Magajna)

Kolonkovec je bil še pred nedavnim kmečko naselje, obdano z vinogradi in rodovitno zemljo, ki je s svojo kvalitetno povrtino zalagalo

mesto Trst. Po vojni so to področje pokrili ogromni cementni bloki, kraj se je z novimi prebivalci spremenil v pravo predmestje. Sezidali so tudi novo cerkev sv. Marije Mag-

dalene. Vsako nedeljo je tam ob 15. uri tudi slovenska služba božja, pri kateri redno nastopa pevka skupina. Z dobro voljo smo se nekoliko približali italijanskim pevcem. Odnosi so postali zadovoljivi,

POGOVOR / NADJA MARINČIČ

KLASIČNI LICEJ ZA IZOBRAZBO IN OMIKO

DANIJELE DEVETAK

Iztekel se je rok za vpis v šolsko leto 1997/98...

Če podatki o vpisih v slovenske otroške vrtce niso prav spodbudni, ker se je za prihodnje leto doslej prijavilo skoraj dvajset otrok manj kot lani, moramo pa z veseljem zabeležiti, da se je vpisalo v prvi razred osnovnih šol na Goriškem kakih deset otrok več kot lani.

Na višje šole se je do izteka roka vpisalo 42 dijakov (lani v istem času 35); skoraj četrtina dijakov s srednje šole Trinko se je usmerila na klasični licej, pridružili naj bi se jim štirje iz Slovenije, tako da bi jih moralo stopiti v četrto gimnazijo 15. Manj dijakov se je vpisalo na pedagoški licej Simon Gregorčič (5, lani 6), zlasti pa na tehnični trgovski zavod Zois (3, lani 6); prvi razred trgovskega poklicnega zavoda Cankar bo obiskovalo 11 dijakov (lani 15), slovenski oddelek ITI pa 8 (lani 12).

Ker številke še ne povedo vsega, čeprav lahko na marsikaj opozarjajo, smo se o izjemnem vpisu na klasični gimnaziji - licej Primož Trubar pogovorili z ravnateljico Nadjo Marinčič.

Petnajst vpisanih. Govori se o "razcvetu" klasičnega liceja. Kakšno "strategijo" imate pri pridobivanju dijakov?

Tudi nas je ta bogati vpis presenetil. Sicer smo pričakovali, da bo številnejši od lanskega leta, vseeno pa nas je iznenadil in smo s tem zelo zadovoljni. Ta vpis nam nalaga tudi določeno odgovornost, kajti novi dijaki imajo svoja pričakovanja. Zato bomo morali biti kos njihovim željam in predvsem bomo morali čim bolj razviti našo ponudbo.

Glede pridobivanja dijakov smo šli, prej kot v kako posebno strategijo, v obliko čim širšega podajanja informacij, in to v sodelovanju z nižjo srednjo šolo. Prosili smo ravnateljico in profesorski zbor srednje šole, da bi nam omogočili srečanje z dijaki. To so zelo vljudno in naklonjeno sprejeli, tako da smo imeli predstavitev liceja v treh zadnjih razredih nižje šole. Tudi sami profesorji so organizirali obisk naših višjih srednjih šol v šolskem središču, tako da so si lahko boljše ogledali prostore, se srečali z dijaki in profesorji ter dobili dodatno, bolj živo informacijo o tem, kaj je šola. Ob koncu smo še pripravili na vseh šolah istega dne informativni dan, t.j. dan odprtih vrat, tako da so se starši in dijaki spet podali v razrede, pogledali, katera je ponudba posameznih šol, pa tudi, kaj lahko nudi šolski center kot celota. Na podlagi teh informacij so se potem prosto od-

ločali po svojih zanimanjih. Seveda ne gre prezreti dela, ki ga opravljajo profesorji na nižji srednji šoli ob usmerjanju dijakov, saj je to poglobljeno in dragoceno za odkrivanje pravih talentov in sposobnosti.

Bogati vpis je sprožil take krilatice, da gre za "razcvet" klasičnega liceja. Upam, da je pravzaprav tako. Preden pa bi govorila o razcvetu, bi počakala vsaj še nekaj let, da vidimo, če se tak vpis potrdi tudi v naslednjih letih.

Kateri so vzroki za tak vpis? Morda tudi gospodarski pretresi znotraj manjšine?

Verjetno je vplivala tudi sedanja kriza, gospodarska in sploh taka, ki povzroča negotovost v izbirah po opravljeni srednji šoli. Verjetno je to eden od vzrokov. Ne vem pa, če je edini. Res smo v fazi, ko je težko dajati dokončnih odgovorov, še zlasti za obdobja, ki niso dolga; v 5 letih se lahko marsikaj spremeni... Mislim pa, da je vzrok za tak vpis - mimo kontingentne gospodarske krize - tudi neka globlja sprememba v gospodarskih in družbenih oblikah bodočega tisočletja. Mislim, da se ravno zaradi bogatega razcveta tehnologije marsikaj spreminja na področju ne samo tržnega gospodarstva, ampak vseh poklicev. Menim, da se bo tudi v izobrazbi in njenih potrebah marsikaj spremenilo. Že iz osnutka za reformo šolskega sistema je razvidno, kako se je visokošolski sistem v zadnjih letih zlasti preko eksperimentacij razširil v več kot sto različnih smeri v višjem srednjem šolstvu. Tak sistem je preveč bogat in razvejan, hkrati pa ne nudi osnovne priprave, ki je bodočemu uslužbencu, trgovcu, inženirju ali zdravniku nujno potrebna.

Predvidevanja so taka, da bomo morali v prihodnje verjetno spremeniti poklice tudi večkrat v življenju. Vedno več bo potrebe po stalnem izobraževanju. Zato se nanovo poudarja potreba po neki to-

liko široki in bogati izobrazbi, da bo to dodatno permanentno individualno izobraževanje sploh mogoče. Danes verjetno ni več nujno, da se odrasčajoči človek uči stroke, pač pa nekih učnih strategij, sistematike na delu, da se nauči upoštevati tudi nove izzive in spodbude, alternativne poti. Ravno na tem področju mislim, da je klasična gimnazija, kljub temu da izhaja iz zelo stare tradicije, šola, ki nudi garancije na tem področju. Mislim, da je to glavni razlog za tak vpis.

Kakšni so odnosi z drugimi višjimi šolami?

Moram povedati, da so odnosi sodelovanja dobri tako s pedagoškim licejem kot tudi z obema trgovskima šolama. Ravnatelj Špilgoj in Šturm sta mi na razpolago z nasveti; prirejamo skupne pobude in če spadajo v delokrog posameznih šol, se priključujemo v dejavnosti drugega.

Bosta ostala klasični in pedagoški licej ločena?

Glede tega živimo pod Damoklejevim mečem. Pred dvema letoma smo dobili sporočilo, da bomo pridruženi. Potem je ostalo sporočilo zamrznjeno. Kaj bo v prihodnosti, ostaja odprto vprašanje. Seveda delam in razmišljam, kot da bi se nič ne zgodilo, ker se mi zdi, da je treba za rast šole razmišljati na pozitiven način. Problem je, da naše številke ne odgovarjajo merilom za italijanske šole. Za slovenske šole bi bilo treba upoštevati drugačne norme, kot so se de facto upoštevale. Pet razredov je sicer malo, toda tudi moja kratkotrajna izkušnja na ravnateljskem mestu me potrjuje v prepričanju, da je zelo težko dobro slediti več smerem hkrati.

S katerimi težavami se srečujete v prvem letu svojega ravnateljstva?

Težav je še in še, ker je na začetku za novince vse težko. Moje vajeništvo traja štiri mesece in je torej še prekratko, da bi potegnili črto. Delo zame ni enostavno, je novo. Vsako pismo lahko povzroči začetno paniko ali vsaj trenutek negotovosti. Kar ni takoj rešljivo, se pa sčasoma reši. Že na začetku sem se znašla s precejšnjimi težavami glede stolic, imenovanj; to se je rešilo. Moja želja je sicer ta, da bi moje uradniško delo čimprej in čim bolj enostavno steklo, tako da bi imela več časa tudi za druge dejavnosti, kulturna udejstvovanja in akademije, ki so bile tradicionalne za našo šolo in pomenijo med drugim neposreden način informiranja o naši šoli. Letos v moji agendi ni ne časa in niti prostora za kaj podobnega. Upam v prihodnje leto. Delo ravnatelja ni enostavno, je pa izziv.

STRAN 16

POKRAJINSKI KONGRES SLOVENSKE SKUPNOSTI

"OBSTOJ EDINE NARODNE STRANKE JE NUJEN!"

Z leve: Aleš Figelj, dr. Štefan Bukovec, David Grinovero (Foto Bumbaca)

Tri tedne pred deželnim kongresom Slovenske skupnosti, ki bo 22. in 23. februarja, je potekal strankin pokrajinski kongres v soboto, 1. t.m., v mali dvorani Kulturnega centra L. Bratuž v Gorici.

Krajše uvodno poročilo o preteklem mandatu je podal predsednik goriške pokrajinske SSK dr. Štefan Bukovec, ki je orisal pot in smernice od zadnjega kongresa do danes. V treh letih (od 19.2.1994) so nastale nove razmere, novi problemi, nove volilne preizkušnje. Stranka je imela vedno pred očmi interese Slovencev in slovenstva. Uspešno je nastopila na državnih volitvah s podporo slovenskemu predstavniku, pa tudi na upravnih volitvah, predvsem v Števerjanu. Sedaj pozorno sledi problemu dvodomne komisije in novega ustroja parlamenta. Njen cilj je seveda zaimenčeno zastopstvo v parlamentu, kar bi nas izenačilo s statusom italijanske manjšine v Sloveniji. "V zadnjih letih se je potrdila zahteva po obstoju edine narodne stranke Slovencev v Italiji," je povedal predsednik Bukovec. To, da obstaja in krepko deluje, je sedaj nujnost. Problemi slovenske manjšine so namreč specifični; zato ne gre se vpletati v okvire vsedržavnih strank, je še poudaril predsednik.

Nato je bil na vrsti osrednji govor z obračunom pokrajinskega

skega tajnika Aleša Figlja. Takoj je povedal, da nas morajo misli ob nujnem pregledu preteklosti voditi predvsem v prihodnost. Po epohalnih, tudi katastrofalnih dogodkih v Kmečki banki in TKB je naša "manjšinska skupnost osiromašena na gospodarskem in tudi kulturnem področju". "Falirana strategija" je povzročila tudi krizo v podjetju PRAE, izdajatelju Primorskega dnevnika. SSK se je vedno aktivno angažirala za pozitivno rešitev problemov bank in tudi Primorskega dnevnika. "Naše zahteve po pluralizaciji časopisa pa so že pred več leti padle na neplodna tla." Glede multikulturalnosti in multietničnosti meni Figelj, da ta vodi v asimilacijo in smo sploh od vzajemne multikulturalnosti zelo daleč. Utrjevati moramo najprej, je poudaril pokrajinski tajnik, narodno zavest, šele nato smo lahko zagovorniki te ali druge ideologije. Pomemben cilj SSK v tem času je predvsem izvolitev demokratičnega manjšinskega organa oz. narodnega sveta, ki bi predstavljala glavnino Slovencev v Italiji; poleg tega se bo stranka še naprej borila za pravico slovenske manjšine do zastopnosti v izvoljenih telesih na vsedržavni, deželni in krajevni ravni. V teh mračnih letih za italijansko politiko je "več upanja za konkretno izboljšanje našega položaja"

vlila Prodijska levosredinska vlada Oljke; na drugi strani je goriška pokrajinska uprava pokazala veliko omejenost, občinska pa je po odločitvi, da se šola za finančne stražnike ne bo gradila, v popolnem gospodarsko-političnem razsulu. SSK se odločno zavzema za izhod iz tega položaja; priložnost za tesnejše sodelovanje z opozicijo bo imela z odobritvijo novega regulacijskega načrta. K sreči je slika občinskih uprav v slovenskih občinah drugačna, predvsem v Števerjanu. Nekaj manj poguma vlivajo pokrajinskemu tajniku odnosi med stranko in SSO; Figelj upa, da se bo s treznejšo politično vizijo vodstva SSO le doseglo primernejše usklajevanje med ustanovama.

Poročilu blagajnika Davida Grinovera je sledil pozdravni poseg deželnega tajnika SSK Martina Breclja, ki je pohvalil živo in plodno dejavnost goriške pokrajinske sekcije ter izrazil zaskrbljenost glede avtonomističnih težav v deželi.

Nato se je razvila daljša in pestra razprava, ki je postavila v ospredje probleme in zadeve, mimo katerih SSK v tem trenutku ne more: to so predvsem skupno predstavništvo, Primorski dnevnik, odnosi znotraj manjšine, težave v posameznih sekcijah. Odmeven je bil poseg dr. Mirka Špacapan, ki je podčrtal, da se mora stranka ukvarjati predvsem s politiko, enim glavnim ciljem, ne pa izgubljati moči na številnih - gospodarskih - frontah. Izživ pokrajinskemu tajništvu je dala tudi novoizvoljena tajnica mladinske sekcije SSK Mara Černic, ki je zahtevala prisotnost mladega predstavnika v vseh organih stranke (temu ne bo težko ugoditi, je poudaril predsednik Bukovec) in pa, da bi vendar le presegli delitev rdeči-beli (to bo malo težje). Na koncu debate je deželni predsednik Marjan Terpin še enkrat poudaril, da sta glavni načeli naše edine manjšinske stranke slovenstvo in demokracija; to sta bili nekoč, sta in bosta.

Po razpravi je bil izvoljen nov pokrajinski svet, ki bo na seji 17. t.m. izvolil pokrajinsko tajništvo. Poleg tega je pokrajinski kongres izdal dve resoluciji: eno proti projektu makroregij in za avtonomijo F-Jk, drugo o možnosti, da svet kooptira v pokrajinski svet tri manjšince, ki doslej niso bili v SSK.

FOTO BUMBACA

PREŠERNOVA PROSLAVA V ŠTEVERJANU

Preteklo nedeljo je bila v Sedejevem domu v Števerjanu zelo prijetna Prešernova proslava. V nabito polni dvorani z domačini je nastopil mešani zbor Sedej pod vodstvom Bogdana Kralja, recitatorja Jan Leopoli in Sara Miklus pa sta podala splet poezij in tekstov raznih avtorjev o Števerjanu (L. Šorli, A. Gradnik, F. Terčelj). Izbor besedil in režijo je vodila Alenka Černic. Osrednja točka večera je bila predstavitev knjižice Marijana Breclja v sodelovanju z g. Lazarjem z naslovom *Števerjan, župnija in cerkev sv. Florijana*, ki je izšla ob 70-letnici posvetitve cerkve, z dodatkom o podružnični cerkvi Marije Pomočnice na Jazbinah. Izdali in založili sta jo Župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice ter SKPD E.B. Sedej, knjižnica pa spada v ci-

klus *Sakralni spomeniki Primorske*. Strokovno predstavitev publikacije je na večeru podala umetnostna zgodovinarica Verena Koršič-Zorn. Večer je sklenila slovesna podelitev Gallusove listine zborovodji in organistu Hermanu Srebrničju za življenjsko delo. V imenu Zveze kulturnih organizacij Slovenije jo je Hermanu izročil Tomaž Tozon, ki je z občutenimi besedami izrekel priznanje svojemu dolgoletnemu sodelavcu v Števerjanu.

- VALENTINA HUMAR

DD

YEM ZA DRUŽBENO RAST IN KULTURO SOŽITJA

Jezik? Glasba. Protagonisti? Mladi. Cilj? Ustvarjanje kulture dialoga z različnimi, kulture sožitja in miru. Skratka: iskanje veselja do življenja.

YEM (Young European Musicians) je ambiciozna pobuda, ki je pred nekaj leti zrasla na Goriškem. Njeno izhodišče je glasba kot vir estetskega užitka, ki lahko odločilno vpliva na kulturno rast posameznika in posredno družbe. Glasba lahko postane na stičišču latinske, germanske in slovanske kulture idealen kraj srečevanja in preseganja nacionalističnih strasti.

Prvi mednarodni otroški godalni orkester (YEM - Children String Orchestra), ki ga sestavljajo otroci med 8. in 16. letom starosti, gojenci državnih in zasebnih glasbenih šol Italije, Slovenije in Hrvaške (pred kratkim so se pridružili tudi Madžari), je bil ustanovljen junija 1994, ko se je javno predstavil Projekt Goriška. Trenutno igra v orkestru 40 otrok. Kmalu ga bodo okrepili še otroci iz Avstrije. Taka zasedba bo imela svojo turnejo konec aprila na Češkem. Prava orkestra poteka skozi celo leto v področnih središčih (Firenze, Rimini, Padova, Gorica in Nova Gorica, Trst in Koper, Ilirska Bistrica in Budimpešta), med šolskimi počitnicami pa se skupine srečujejo na skupnih intenzivnih vajah. Orkester rase ob posvetih, poletnih šolah, vajah, koncertih, pa tudi mednarodnih izmenjavah izkušenj.

Umetniški vodja, ideator in dirigent YEM-a je zamejski glasbeni pedagog in violinist Igor Kuret, ki poučuje na SCGV E. Komel. Ker bo otroški godalni orkester YEM nastopil ob kulturnem prazniku to soboto, 8. februarja, ob 19.30 v Kulturnem domu v Novi Gorici, smo se pogovorili z Igorjem Kuretom.

Glasba je za vas najboljši sredstvo za vzgojo družbe, za človeško in kulturno rast. Kaj vam pomeni delo z otroki?

Glasbeni pedagogi se verjetno premalo zavedamo, kakšno moč in obenem odgovornost pravzaprav imamo. Smo tisti del družbe, ki lahko vpliva na njen bodoči razvoj. S tem da vzgajamo mlade, gradimo prihodnost. Ko bi se te vloge dobro zavedali, bi je verjetno ne opravljali površno ali ne dovolj natančno. Če zdravniki skrbijo za zdravje človeka, skrbijo pedagogi za zdravje človeštva. Z otroki je delo posebno zanimivo, ker je vsak otrok osebek, ki ga je treba spoznati, odkriti. Delati z njim pomeni razvijati v njem "snov", ki še ni izoblikovana. Pri tem je treba pomagati, da je ne zatiraš; treba pa je tudi skrbeti, da ne rase "divje".

YEM od 1994 do danes. Rezultati, uspehi, težave, nove ideje.

Združenje YEM je nastalo l. 1993, ko sem po štiriletni izkušnji sam organiziral poletno šolo. Zaradi večjega zanimanja, ki je preraslo moje organizacijske zmogljivosti, sem se obrnil do oseb, o katerih sem mislil, da bi lahko bili dobri sodelavci pri tem delu. Obrnil sem se do staršev otrok, ki so že doživeli to različnost v glasbenem poučevanju; ta temelji seveda na skupni igri od vsega začetka. Prepričan sem, da pride v skupnem muziciranju do izraza predvsem glasba; otrok se v skupini čuti bolj krit, je emotivno manj obremenjen, deluje pod manjšim psihološkim pritiskom in zato igra bolj sproščeno, rezultati so boljši. Glasbenika pa seveda ne moremo vzgajati samo s takim delom... Žal je malo glasbenih šol, kjer bi se gojilo skupno igranje. Ko se na srečanjih soočajo različne narodne šole, različni pogledi in metodologije, prihaja do bogatih izmenjav izkušenj; to je bogastvo za docente, otroke in starše... Rezultati so navdušujoči: otroci včasih zmorejo tak kakovostni nivo, pa čeprav le za nekaj trenutkov, kot ga lahko srečaš (ali niti ne) pri najvišjih orkestrih. To je navdih glasbe, energije in volje, ki jo ima samo mlad človek, da prekosi samega sebe. Vidimo mlade, ki rasejo v samozavestne, samostojne, svobodne osebe.

Težave so pri takem delu najbolj povezane s financami; pedagoškega dela se ne da prodajati, to je nezanimiva stroka za morebitne sponzorje; politika pa verjetno posveča premalo pozornosti temu. Zaenkrat sloni delovanje združenja na ramenih družin. Posamezni starši financirajo svojega otroka; marsikateri pomagajo družinam otrok, ki živijo v skromnejših pogojih.

Novih idej je veliko. Novejša je ta, da bi se otroški orkester najprej razvil v srednje-evropski otroški orkester; v naslednji fazi naj bi se madžarskim, hrvaškim, italijanskim in slovenskim otrokom pridružili avstrijski in češki. Nazadnje naj bi se godalni orkester spremenil v simfoničnega.

Znano je vaše dobro pedagoško delo z otroki. Kaj vas žene v to? Odkod navdušenje in ta občutljivost?

To je gotovo izraz kulture, ki sem je bil deležen doma in izhaja z mamine strani. Spadam v tretjo generacijo, ki se ukvarja s poučevanjem: stari oče je bil učitelj še v avstrijski šoli in ravnatelj osnovne šole, mama pa se je kot učiteljica upokojila pred nekaj leti. Moja občutljivost za poučevanje izhaja prav od tod. Že v zelo mladih letih sem v nekem intervjuju izrazil željo, da bi bil rad dober pedagog; to, česar nisem dobil od svojih pedagogov, sem si šel nabirati v diplomski študij v tujino z željo, da bi lahko posredoval svojim učencem to znanje, da bi se ne čutili tako "revni", kot sem se čutil jaz po študiju v tem prostoru.

Kaj pomeni YEM na Goriškem, za področje ob meji?

Mislím, da je za področje ob meji ta pobuda velika šansa. Žal ugotavljam, da se ljudje tega ne zavedajo. Z ene strani me to žalosti; z druge pa vem, da se časa ne da prehitovati. Zato je treba imeti veliko potrpljenje. Ovir, ki so nam postavljene na tej poti, ne jemljem osebno; mislim, da je to izraz časa, kulture in prostora. Prepričan pa sem, da je prav to področje potencialno najbogatejše za tako delo. Gorica je v osrčju evropske kulture. Tu se prepletajo narodi, jeziki, kulture. Kot Slovenci smo se razvili in ohranili na tem prostoru skozi vsa ta stoletja; naša naloga je to kulturo tudi dalje razvijati v sodelovanju s sosedi.

DD / STRAN 16

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Ker se zavedamo velikih potreb ob obnovitvi Katoliškega doma, začnemo širšo akcijo za podporo Kulturnemu centru Lojze Bratuž. Z združenimi močmi lahko veliko naredimo!

N.N. Gorica 150.000; Čeda Ivančič 60.000; druž. Srebrnič 200.000; Terčon Satta Anica 150.000; v spomin na nekdanjega župnika msgr. J. Žorža N.N. Cerovlje in Terčon Satta Anica po 50.000; Goriška nadškofija 10.000.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

DAROV

ZA CERKEV sv. Ivana: Ana Vicchi 100.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: sestra Ljudmila v spomin na Kristino 50.000; brat Jože v spomin na Kristino 15.000; druž. Ferlat in vsi svojci v spomin na mamo Kristino 200.000 lir.

ZA MPZ Rupa-Peč: druž. Ferlat in vsi svojci v spomin na pok. mamo Kristino 200.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrijah: N.N. 60.000 lir; Olga Brajnik 55.000 lir.

ZA SEMENIŠČE v Vipavi: v spomin na Marijo Kovač Štefka 100.000 lir.

ZA CERKEV na Vrh sv. Mihaela: namesto cvetja na grob pok. Magde Ferfolja Devetak Maura Spazzapan 50.000 ter Helka in Renato 50.000 lir; Zora Devetak Larenti Tržič 50.000.

ZA CERKEV na Peči: Adriana Malič Devetak 100.000.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. Rupa 150.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje na Madagaskarju: C.K. 100.000 lir.

ZA SLOV. Karitas: v spomin na pok. sestro Albino in pok. brata Ivota, N.N. 2.000.000.

ZA SVETO goro: N.N. Peč 50.000 lir.

OBVESTILA

ZARADI PREVELIKEGA števila člankov nismo mogli objaviti vsega. Ostalo bomo priobčili prihodnjic.

ZARADI VELIKEGA povpraševanja po slovenskem romanju v Sv. deželo obveščamo bralce, da načrtujemo večdnevno romanje NG v Sv. deželo prihodnje leto februarja.

Z NOVIM glasom na Sicilijo. Od 7. do 13. julija je na programu letošnje potovanje na Sicilijo. Potovali bomo z letalom in udobnim avtobusom, obiskali najlepše umetniške spomenike, se povzpeli na Etno in se spustili v Dolino templjev ter si ogledali še druge znamenitosti. Pohitite z vpisom, ker je na razpolago samo še nekaj mest.

ACM - GORICA vabi k maši za edinstvo ob prazniku sv. bratov Cirila in Metoda v ponedeljek, 10. t.m., ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

PRVA PRAVLJIČNA URICA V NOvem LETU

Za božične in novoletne praznike so tudi pravljice odšle na oddih, a 27. januarja, so se zopet vrnille, da bi razveselile otroke, ki tako radi zahajajo v Feiglovo knjižnico. Pri povedovalca, učiteljica Barbara Rustja, je - kot vedno - z občutkom predstavila pravljico Frana Milčinskega Zvezdica zaspanka. Otroci so posegli na blazinice in tiho, a tudi živahno prisluhnili vsemu, kar je zvezdica doživela ob svojem kratkem bivanju na zemlji, kamor je morala oditi za kazen, ker je prevečkrat zaspala in zaradi tega zbegala popotnike, predvsem pa mornarje. Malčkom (največ jih je bilo iz vrtca in prvih razredov osnovnih šol) je oblikovalka Breda Bertalanč, ki vsak ponedeljek vodi otroške delavnice (tu otroci preizkusijo spretnost svojih prstkov), izročila rumene zvezdice, ki so jo sami dokončali. Pravljični popoldan v družbi vrstnikov vse prehitro mine. Ko se otroci poslavljajo, že mislijo, kako se bodo v kratkem ponovno vrnili v družbi mamic ali nonic v knjižnico, ki jih sicer pričakuje vsak dan, da si sposodijo kako lepo knjigo, ob kateri se lahko prijetno potopijo v neizmerni pravljici svet. - IK

GORENJSKI SLAVČEK V GORICI

Gostovanje ljubljanske operne hiše z *Gorenjskim slavčkom* pomeni za Gorico in za mejstvo izreden kulturni dogodek. Ta podvig si je SCGV E. Komel lahko privoščil, ker je Gorica dobila z odprtjem nove dvorane Kulturnega centra L. Bratuž tudi usposobljene prostore za take predstave. *Gorenjski slavček* je gotovo najbolj priljubljena slovenska opera. Anton Foerster si jo je najprej zamislil kot "lirično opereto" (1872), kasneje pa jo je razširil in popestril kot opero (1896). Libreto pesnice Luize Pesjakove predstavi preprosto in značilno zgodbo za dobo narodnega prebujanja na Slovenskem: ljubezen med fantom in dekletom o objemu tipične gorenjske vasice skali prihod gosposkega francoskega učitelja petja; dekle - go-

renjskega slavčka - ki izredno lepo poje, bi rad zvalil v svet in ji odprl pot slave. Po zapletljajih se dekle odloči, da ostane zvesta svojemu fantu in kraju.

Foerster (1837-1926) je bil po rodu Čeh, a je večji del svojega življenja preživel na Slovenskem. Tu se je popolnoma vključil v kulturno dogajanje in postal ena vodilnih osebnosti glasbenega življenja ob koncu prejšnjega stoletja in na začetku tega. Pri nas je poznan predvsem kot skladatelj cerkvenih pesmi; bil je tudi vnet zagovornik cecilijanstva, vendar je kot visoko usposobljen in ustvarjalno močan glasbenik vedno prešel okvire gibanj. V operi *Gorenjski slavček* se preletajo narodni motivi z ljudskim petjem in plesom. Vsekakor prijetna predstava, ki bo gotovo razveselila širši krog občinstva. Ljubljanski operni ansambel pa je gotovo garancija, da si lahko pričakujemo dve uri polnega užitka.

SCGV EMIL KOMEL - KONCERTNA SEZONA 1996/97

Anton Foerster (1837-1926)

GORENJSKI SLAVČEK

OPERA V TREH DEJANJIH

Opera in Balet SNG v Ljubljani.

Kulturni center Lojze Bratuž - velika dvorana, **sobota, 15. februarja, 1997, ob 20.30 (abonma), nedelja, 16. februarja, 1997 ob 17. uri.** Predprodaja vstopnic na sedežu SCGV E. Komel, Drevored 20. septembra 85, tel. (0481)532163.

OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE

ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV

Trst - Gorica - Videm

SLOVENSKA PROSVETA - Trst

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - Gorica

vabijo na

ODPRTJE RAZSTAVE OB 90-LETNICI LOJZETA SPACALA

V soboto, 8. februarja 1997, ob 20. uri, v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

ORGANIZATORJI SPOROČAJO, da bo zaradi bolezni prenešana na nov datum predstava, posvečena Krasu v umetnosti, ki je bila predvidena po odprtju razstave.

KD SABOTIN IZ ŠTMAVRA

prireja

● ob praznovanju sv. Valentina v prostorih bivše osnovne šole v Št mavru v petek, **14. februarja 1997, ob 20. uri**

OTVORITEV RAZSTAVE "NAŠA PRETEKLOST" na temo o naši preteklosti bo predaval Matjaž Pintar; **NASTOP MOŠKEGA ZBORA MIRKO FILEJ**

● v soboto, **15. februarja, ob 20. uri**

DAN SLOVENSKE KULTURE

nastopajo: otroški pevski zbor Št. Maver, moški pevski zbor Št. Maver, mladinski odsek KD Sabotin

● v nedeljo, **16. februarja 1997, ob 10.30** odprtje kioskov, **ob 14.30 SLOVESNA SVETA MAŠA**

V SODELOVANJU Z GORIŠKIM CENTROM ZA ARHEOLOŠKE IN ZGODOVINSKE RAZISKAVE, ŽUPNIJO ŠTMAVER - PEVMA - OSLAVJE

USPEŠNO DRUŠTVO NA VIDEMSKEM

PDB STOPA V PETO
LETO DELOVANJA

ERIKA JAZBAR

Slovenci iz videmske pokrajine so nas tokrat povabili na peti občni zbor Planinske družine Benečije, ki so ga člani priredili prejšnji petek v Podbonescu. Ko govorimo o občnih zbora, si domišljamo publiko, ki poslušajo veliko besed in poročil ob vedno prisotnih pozdravih raznih gostov; v Podbonescu pa smo lahko sledili sicer pravemu občnemu zboru, ki je potekal v nekoliko drugačnem vzdušju. Najprej povejmo, da smo se zbrali v domači gostilni, prisotnih pa nas je bilo toliko, da smo se okoli mize kar stiskali. V sobi je bilo mogoče slišati netradicionalno vpitje otrok, na koncu pa se je oglasila tudi harmonika. Gostov, ki so pozdravili v imenu tega ali onega planinskega društva, je bilo skoraj preveč, vendar v njihovih besedah ni bilo formalnosti, temveč je bilo mogoče čuti predvsem iskreno prijateljstvo, ki je ne nazadnje za planince med najpomembnejšimi načeli. Prijateljstvo beneških planincev res ne manjka, saj se slednji razprostirajo od Bovca, Tolmina, Kobarida, Goriških Brd, Nove Gorice in Gorice tja do Trsta in Devina.

Prisotnim je spregovoril dosedanj (in zelo verjetno v kratkem potrjeni) predsednik Igor Tull, ki je predstavil najpomembnejša družbena in družabna srečanja lanskoletne sezone; ob vzponih na razne vrhove (med katerimi omenimo vsaj pohod na vrh Evrope) in zahtevnem gostovanju 25. Srečanja planincev na Matjurju so člani tudi lani obudili pust z blumarji v Črnem vrhu, kresovanju, očistili so marsikatero pozabljeno stezo, priredili tečaje plavanja, telovadbe ter smučanja, ne nazadnje so spoznali tudi veliko novih prijateljev, ki so sami vzljubili beneške doline.

PDB se danes lahko ponaša z več kot dvesto člani, ki kar naraščajo iz leta v leto, in je tako najštevilnejše društvo na Videmskem. Velja posebej poudariti, da so planinci začeli z delovanjem komaj l. 1992 in takrat je bila skupina veliko manjša. Z omenjenim številom članov si PDB lahko privoščijo bogat in natrpan program, vendar se ambicioznost beneških planincev kaže predvsem v dveh projektih, ki se vijeta že od lanskega leta oz. od samih začetkov društva: gre za topografsko karto Nadiških dolin, ki je v bistvu skoraj uresničena, ter zahtevnejša planinska koča na Matjurju.

Miha Koren je v tajniškem poročilu predstavil finančno stanje: na računu, namenjenem kočji, je danes nekaj več kot 32 milijonov lir, vendar bi bilo potrebnih vsaj 150 milijonov. S političnega vidika je večinski del občinske uprave dal dovoljenje; zapletlo se je, ko

je manjšinski (stari demokršćanski) del izrazil nekaj opazk, katerim bodo kos v prihodnjih tednih. Iz tega izhaja, da bomo na kočo čakali še nekaj časa.

Sledile so volitve v glavni odbor, v katerem so danes: Igor Tull, Dante Cencig, Miha Koren, Germano Cendou, Romina Cencig, Alvaro Zantovino, Lia Specogna in Fabio Ciccone.

POGOVOR / IGOR TULL

"GRADITI NA SLOVENSTVU
IN LJUBEZNI DO JEZIKA"

O delovanju, smernicah in uspehih PDB smo se pogovorili z Igorjem Tullom, ki nam je takole predstavil društvo beneških planincev.

PDB je nastala l. 1992, nato je število njenih članov hitro raslo. Priznati moram, da smo bili pogumni in novi člani so nam vlivali stalno novih moči. Pri tem ne smemo mimo pomembne vloge, ki jo je odigrala podpora bližnjih planinskih društev: mislim predvsem na Kobarid, ki nam je bil od vsega začetka ob strani.

Smernice našega delovanja so običajne smernice katerekoli planinskega društva, naša specifičnost pa nam daje še drugo nalogo: naš namen je, da bi se čim več ljudi zbiralo okoli nas, ker PDB hoče nuditi vsem možnost izražanja lastne identitete, ki se uresničuje v petju, ohranjanju tradicij, od kresovanju do pustovanju. Skratka hoče biti tisti trenutek združevanja naših ljudi in utrjevanja slovenske kulturne tradicije predvsem med mladimi, ki so najbolj izpostavljeni asimilaciji.

Uspeh društva je vezan na pomembno dejstvo: od vsega začetka smo delali v glavnem na teritoriju z ljudmi in med ljudmi. Ne ukvarjamo se s politiko, predvsem pa nismo umetno društvo, ki nekaj dela samo na papirju in občasno organizira kakšno pobudo. Ljudi vabimo na izlete, jim dajemo možnost, da se mirno razgovarjajo o problemu jezika in ohranjanja kulturnega bogastva Benečije. Posvečamo se predvsem delu na terenu; nismo podobni tistim, ki delajo nekje v Čedadu oz. iz Čedadu za Benečijo, temveč v nasproti smeri.

Posredno je vezano na politiko odprto srečanje, ki ste ga priredili novembra lani in ki vodi v oddaljevanje od obeh krovnih organizacij oz. od gledanja v luči dvojnih "krovnih" oči.

Našo iniciativo je sprožil zlom TKB, ki je za nas pomenila simbol, saj smo vanjo vlagali osebne in društvene prihranke; s to polomijo se je končalo celo obdobje vodenja manjšine. Opazili smo, kako so le fasadno delovale stvari iz podatkov, ki smo jih prebirali v časopisju. Sklicali smo srečanje s člani, ki je bilo dobro obiskano; to je bilo edino srečanje, ki so ga priredili v slovenščini v videmski pokrajini. Namen je bil predvsem konstru-

ktivni, ker nismo podirali in iskali krivcev, temveč smo se zagledali v prihodnost. Za naše člane je edina možna prihodnost tista, ki bo gradila na osnovi slovenstva, na ljubezni do jezika. Mislim, da smo vsi naveličani delitev, realnih in namišljenih. V Benečiji je podprlo naš projekt društvo Rečan, ki se lahko ponaša s številnimi člani in bogatim delovanjem in se ne da z lahkoto uvrstiti v nobeno krovno organizacijo. Ob strani so nam tudi Beneške korenine in skupina, ki se zbira v združenju Blankih ter okoli časopisa Dom.

PDB se lahko ponaša tudi z velikim številom mladih in najmlajših; kakšen mora biti odnos do beneške mladine?

Mislim, da tiči glavni problem v doslednosti. Tisto, kar marsikdo razglasa, bi moral tudi dejansko narediti. Z beneško mladino moraš zelo konkretno načrtovati; najbolj pomembno je, da se z njim pogovarjaš v slovenskem jeziku, kar se večkrat žal ne dogaja. To je kritika, ki jo namenjam marsikateri organizaciji kulturne dejavnosti v Benečiji. Zavedati se moramo, da srednje šole v slovenskem jeziku ni in da se otroci po petem razredu osnovne šole in z minimalnim znanjem slovenščine znajdejo v italijanskem okolju. Vseeno pa smo lahko optimisti, ker sem na lanskoletnem taborjenju z otroki spoznal, da se v enem samem tednu lahko veliko naredi, kajti mladi so prožni; pomemben je le pravi len in jasan pristop.

Kako gleda Benečija na Gorico in Trst?

Lahko bi ti odgovoril z izkušnjo. Po rodu sem namreč Tržačan in ko sem prišel prvič v Benečijo, sem se počutil enostavno tujec. Naučiti sem se moral beneškega dialekta in se tako začel vključevati v domače družbeno dogajanje. Benečija ohranja svojo identiteto in bistvenost, med nami je še velika razlika. Normalni ljudje ne čutijo problema neenotnosti manjšine, vse skupaj jim je daleč. Verjetno še nismo pripravljeni, da bi o takem problemu javno razpravljali med vsakdanjimi ljudmi. To je problem, ki se ustavi pri besedah tistih, ki se "poklicno" ukvarjajo z našo manjšino.

Moji spomini

MOJI SPOMINI NA
UBALDA VRABCA

MARIJA ŠČUKA - KERŽE

Ob koncu januarja nas je pred petimi leti (27.1.1992) za vedno zapustil naš veliki tržaški umetnik Ubald Vrabec v starosti šestinsedemdesetih let. Ni bil samo skladatelj, zborovodja in glasbeni pedagog, ampak tudi poznavalec naše družbe. V tržaškem glasbenem in širšem kulturnem svetu je po njegovi smrti zavlada velika praznina, ki jo bo težko nadpolniti.

Imela sem srečo, da sem ga kot družinskega prijatelja poznala že od svojih prvih otroških let. Tako, moji prvi spomini nanj segajo v čas takoj po drugi svetovni vojni, ko smo skupaj hodili na krajše nedeljske izlete od Barokovelj na Trstenik ali čez Judovec na Kontovel. Na teh sprehodih smo se ustavljali samo tam, kjer smo imeli krasne razglede na morje. On je bil center naše skupinice, vedno je imel pripravljen zanimiv pogovor, tudi za nas otroke. Navezali smo se nanj, radi smo šli na izlet, če je prišel tudi on; bil je dovtipen, zabaven. Posebno rada sem ga poslušala, ko je pripovedoval o svojem doživetju v Argentini, kjer je kot mlad priseljenec poskušal ustanoviti svoj prvi zbor.

Spomnim se, da mi je nekoč, na teh sprehodih, kar na lepem začel razlagati glasbeno teorijo. Začel mi je razkrivati skrivnosti celih tonov in poltonov v durovih in molovih lestvicah, o akordih in kaj se da iz tega izpeljati. To mi je govoril na tako zanimiv način, da sem se potem z navdušenjem lotila igranja klavirja. Rada sem potem o glasbi kaj vpraševala, vedno ko sem ga srečevala. Svoje prve klavirske vrline sem mu tudi predstavila. Hotel pa je slišati isto vajo še in še, dokler nisem izluščila čimveč. Razumela sem, kako se moram učiti, a ne samo klavir, temveč vse. Takrat sem pa hodila tudi na vse mogoče proslave in manifestacije, ki so se vrstile v tistih prvih povojnih letih v Trstu in okolici. Ubald Vrabec je vodil zbor, ki se je imenoval Komorni zbor (v šestdesetih letih se je poimenoval po J. Gallusu). V tem zboru je pela moja mama sopran. Ko je mama pela solo, z zborovsko spremljavo, je bilo - vsaj zame - najlepše. Zato sem bila vedno zraven, na vseh teh nastopih, ki so bili večinoma kar na prostem.

Vrabec se je najbolje počutil v središču pevcev v zboru pri vajah, na nastopu na odru, na radiu. Ljubil je samo kvalitetno zborovsko glasbo, zato je bil zelo zahteven do pevcev, ki so ga imeli radi in ga nagovarjali s prijateljskim "maestro". Bil je natančen in ni prenašal improvizacije. Z isto preciznostjo je skladal simfonije in pesmi za zbor. Prav zato, zaradi skrbne priprave, veje iz vsake njegove skladbe tisti duh, ki poslušalca prevzame do dna duše.

Nasprotno, v vsakdanjem življenju je bil nezahteven in zadovoljen z malim, najnujnejšim; rekli bi lahko, da je živel zelo "bohemsko". V najetem stanovanju so mu veliko pomenili časopisi, knjige, fotografije z nastopov... in pa tisti njegov črni pianino, ki ga je

sam uglaševal in na katerega mi je prav rad, ob vsakem obisku, kaj novega zaigral.

Materialnih dobrin sploh ni poznal. Tudi do tehničnih pripomočkov ni imel simpatije; morda se mu je zdelo škoda časa, da bi se z njimi ukvarjal. Veliko so mu pa pomenili dobri pogovori: ti so bili zanj vsakodnevna hrana.

Vrabčeva osebnost je bila močna, zvesta svojim načelom, bil je dosleden v umetniškem poklicu. Lahko kar rečemo, da je bil ena najmarkantnejših osebnosti v slovenski kulturni ustvarjalnosti v Trstu. S svojo človeško in ustvarjalno usodo je bil tesno povezan z velikimi zgodovinskimi preobraty, ki pa ga niso omajali. Ostal je zvest svojemu prepričanju, vedno pokončen, kot je bil pri diriganju in vodenju svojega zbora. Njegova osebnost je iz njega kar izžarevala, prepojen kot je bil z življenjsko močjo, z voljo do ustvarjanja.

V kritičnih obdobjih slovenskega zamejstva je branil svoje svobodno mišljenje, to je tudi javno povedal in pisal v časopise. Najprej je svoje misli redno podajal v raznih člankih v Primorskem dnevniku, potem pa v Novem listu. Kot somišljenik je sodeloval tudi v Pahorjevem Zalivu.

Ves svoj čas se je čutil predvsem slovenskega umetnika in bil presrečen, da je dočkal osamosvojitve Slovenije. Kot si je želel, je šel k zadnjemu počitku v slovenski Rodik, v primorsko vas na gričku, od koder se odpira prelep razgled čez Kras. Verjetno predvsem zato, da bi bil popolnoma obkrožen s slovensko zemljo.

Sem na izletu v Vratih, lansko poletje, v prvih avgustovskih dneh. Sprehod po tej prelepi dolini je zame vsakokrat čudovit. Pri rušju, ob lahnem ropotu lastnih korakov slišim le šumenje potoka in tu pa tam kak odboj zvoka ob triglavsko severno steno; ti odboji zvoka pa postanejo vse bolj pogosti in se zgoščijo v melodijo pesmi, ki mi je znana... in spoznam Prešernovo Zdravljico, katero je Vrabec uglašil - da, prav njegova je! In oglašja se iz slovenske zemlje!

Malo se streznim in gledam naokoli, da ugotovim, odkod prihajajo ti moški glasovi. Res, zaznam to pevsko skupino, ki se vzpenja po "Tominškovi". Nekateri pevci nekoliko postojijo, verjetno zato, da bi lepše zapeli. Ali pa morda zato, da bi ta pesem lepše zadonela iz orgel triglavske severne stene... lepšega odra si ne bi želel niti Vrabec sam - odra slovenske zemlje, odra slovenskih src.

SNEŽNE RAZMERE

4.2.97	cm snega	odprte proge	delujoče vlečnice	zadnje sneženje	dostopne ceste	tekaške proge
KRAJ	MIN - MAX	ŠT. KM NA SKUPNIH	SREDI TEDNA - V KONCU TEDNA	DNE - KOLIČINA	(V) OBVEZNE VERIGE	SKUPNIH KM / TEPTANIH KM
NEVEJSKO SEDLO tel. 0433/54026	80 - 200	8 / 9	5 - 7	3.1. - 25 cm	odprte	2,5 / 2,5
TRBIŽ - SV. VIŠARJE tel. 0428/2967	25 - 70	14 / 14	7 - 8	6.1. - 5 cm	odprte	60 / 40
RAVASCLETTO ZONCOLAN tel. 0433/66033	40 - 90	18 / 20	6 - 7	20.1. - 5 cm	odprte	5 / 5
FORNI DI SOPRA VARMOST tel. 0433/88208	20 - 50	6 / 12	5 - 5	21.1. - 10 cm	odprte	15 / 6
PIANCAVALLO tel. 0434/655258	30 - 90	20 / 20	11 - 14	6.1. - 5 cm	odprte	15 / 15

LETOS NAJVEČJI PRETOVOR BLAGA

LUKA KOPER NAJ BI POSTALA NAJBOLJŠA V TEM DELU EVROPE

MARJAN DROBEŽ

Slovenija ima samo nekaj nad 30 km morske obale, ob njej pa razvija Luko Koper, ki ima za državo strateški pomen in vlogo. Promet v njej narašča, saj so lani dosegli nad 6,5 milijona ton preto- vora raznega blaga, letos pa naj bi ta velika delniška družba, katere večinski lastnik z 51% delnic je država, zaradi nekaterih novih poslov oz. naročil dosegla že 7 milijonov ton tovorov. To bo nov rekord v poslovanju.

Sicer pa Luka izvaja velike naložbe, kar je v skladu z vizijo oz. strategijo razvoja, ki jo je njena uprava pripravila za naslednja tri leta. Lani je Luka ob skupnem prometu okrog 8,5 milijarde dolarjev imela 1,5 milijarde dolarjev dobička. Investicije v nov terminal za živino ter za povečanje in posodobitev terminala za tekoče tovore in terminala za razsute tovore bodo v letu 1997 znašale okrog 2,5 milijarde dolarjev. Sredstva zagotavljajo predvsem iz lastnih virov. Obsežen naložbeni zagon Luke Koper naj bi trajal še dve leti.

Predsednik uprave Luke Bruno Korelič zatrjuje, "da bodo postali najboljša luka v tem delu Evrope. Seveda predvsem po kakovosti storitev in poslovanja, nikakor pa ne po obsegu prometa, ker za to v Kopru ni prostorskih možnosti." Slovenska vlada podpira in spodbuja take težnje, čeprav hkrati soglašata tudi s tistimi gospodarstveniki in deli slovenske politike, ki zagovarjajo in utemeljujejo nujnost tesnejšega sodelovanja in izvajanja skupnih projektov vseh severno-jadranskih luk, zlasti tistih v Kopru, Trstu in na Reki.

PREK LUKE IZVOZNA SMER ZA AVTOMOBILE ZNANIH EVROPSKIH PROIZVAJALCEV

Luka Koper ima več zelo pomembnih poslovnih partnerjev. Največji delež v njenem prometu ima Avstrija z okoli 1,8 milijona ton preto- vorjenega blaga. Med največje partnerje sodi družba Voest Alpine iz Linza. Pomemben delež imajo tudi Madžarska, Češka, Slovaška, Poljska in Nemčija. Delež Madžarske v skupnem prometu Luke

se bo še povečal, ko bo zgrajena neposredna železniška povezava med to državo in Slovenijo. Za storitve Luke Koper se zanimajo tudi druge države, med njimi Bosna in Hercegovina in Pakistan. Na obvladovanju omenjenih tržišč temelji strategija Luke, opozarjajo pa tudi na pomen prekomorskih tržišč, ki so z logističnega vidika za Evropo lahko zelo pomembna: npr. t.i. Južna pot, t.j. pot v Evropo prek Sueza in jadranskih pristanišč, ki je glede na stroške ugodnejša in tudi časovno krajša od t.i. Severne poti. Veliko naporov v koprski Luki namenjajo tudi obvladovanju tržišč Indije, Kitajske, Avstralije in Oceanije. Novejša dejavnost, ki se hitro širi, je pretovor avtomobilov, ki jih izdelujejo znane evropske tovarne. Pravzaprav je koprška Luka postala največje specializirano pristanišče na severnem Jadranu za pretovor avtomobilov. Vsaka ladja pripelje povprečno od tisoč do 1.500 avtomobilov, ki jih nato iz Kopra pošiljajo kupcem v razne države. Lani so v koprsko Luko z ladjami pripeljali že nad 100 tisoč avto-

mobilo. Nemška avtomobil- ska tovarna Volkswagen je npr. prek Kopra poslala nekaj tisoč vozil znamk Audi, Škoda in Volkswagen kupcem v Egipt, Izrael, Grčijo, Turčijo, Ciper in Saudsko Arabijo. Letošnji načrt preto- vora osebnih vozil je okrog 130 tisoč.

TUDI TUJCI DOBRODOŠLI KOT SOLASTNIKI LUKE

Nekakšen vrh Lukine uspešnosti še vedno predstavljata pretovarjanje in skladiščenje raznih tovorov. Med osmimi terminali v količinskem pretovoru prevladujejo razsuti tovari, ki pomenijo kar 80% vseh del v Luki. Toda pri dobičku pomenijo malenkostni učinek. Ostalih 20% vseh del predstavljajo kosovni tovari, predvsem kontejnerji in vozila, ki sestavljajo v finančnem pogledu glavnino, zaradi česar bi ta del tovorov radi še povečali. S tem ciljem v sodelovanju s Slovenskimi železnicami načrtujejo povečanje prepustnosti železniške proge med Koprom in Divačo. Po njej naj bi začeli voziti t.i. blok vlaki s kontejnerji iz Budimpešte, Bratislave in Prage v koprsko Luko.

Pomen in razvoj Luke Koper se kaže tudi v delnicah tega koncerna, ki pridobivajo delež in ceno na Ljubljanski borzi. Konec januarja bo na borzi začelo kotirati za 3 milijarde dolarjev novih delnic, ki jih bodo pridobili iz deleža oz. odkupa delavcev in uslužbencev, zaposlenih v Luki. Kot solastniki Luke Koper so zaželeni tudi tujci, vendar le tisti, "ki imajo dober namen in so hkrati tudi kupci njenih storitev oz. prihajajo iz držav, ki so za Luko Koper pomembna tržišča. Taki partnerji bodo zmeraj dobrodošli tudi kot solastniki Luke," poudarja Bruno Korelič, predsednik uprave delniške družbe Luka Koper, ki ima zdaj približno 10.500 delničarjev. Med njimi sta pomembni zlasti država in občina Koper.

PODATKI IZ OBEH AJDOVSKIH ŽUPNIJ

V vipavski dekaniji, ki obsega območje od Razdrtega do Črniča, zbirajo podatke o verskih obredih v lanskem letu. Po udeležbi so bili spodbudni verski obredi v župnijah Šturje in Ajdovščina. V štursko cerkev sv. Jurija je ob nedeljah prihajalo k mašam povprečno po 1.185 vernikov, v celem lanskem letu pa so v tej župniji razdelili 66.500 obhajil. Gre za napredek v primeri z letom 1995, zaradi česar je cerkev v Šturjah postala premajhna ter se pripravljajo na gradnjo nove. Udeležba vernikov narašča pri večernih mašah ob nedeljah, upada pa pri jutranjih obredih. Ugodna je tudi udeležba pri mašah v cerkvi sv. Janeza Krstnika v središču Ajdovščine. Tam se je lani nedeljskih maš udeležilo povprečno po 578 vernikov, obhajil pa so v celem letu podelili 43.800.

V obeh župnijah je bilo lani podeljenih skupaj 110.300 obhajil, kar je zagotovo lepo število, ki kaže na vernost domačinov. - M.

SLOVENIJA

NOVO V PDG

ŽIV GLEDALIŠKI TEDEN

MARJANA REMIAŠ

Pretekli teden je za člane Primorskega dramskega gledališča minil v veselem in prijetnem, a delovnem dogajanju. Na gostovanje sta v Novo Gorico prispela dva dobra, četudi med seboj nasprotujoča si gledališka ansambla: Mestno gledališče iz Brna ter igralci Slovenskega stalnega gledališča.

Češki gledališčniki so v Sloveniji odigrali dve ponovitvi izjemno dobre izvedbe znane musicala *West side story*, *Zgodba z zahodne strani*. Gre za moderno različico Shakespearovega *Romea in Julije*; dve tolpi se v etnično razslojenem New Yorku borita za prostor, za obstoj in za preživetje. Ker so njuni spopadi neizbežni, je oder med novogoriško edino uprizoritevijo v nabito polni dvorani živel v znamenju akcije, plesa, petja in igranja. Ko se med dekletem iz prve tolpe in fantom iz druge vname ljubezen, je končni spopad umeven sam po sebi. V njem padeta oba poglavarja tolpe, pa tudi zaljubljeni Tony.

Češko Mestno gledališče iz Brna je dan za novogoriško predstavo z *Zgodbo z zahodne strani*, v režiji Stani-

slava Moše, gostovalo še v Trstu.

Dan kasneje pa so na order novogoriškega gledališča stopili igralci iz Trsta z zadnjo predstavo, Taborjevo grotesko *Mein Kampf* v režiji Borisa Kobala. Dogajanje v novogoriškem gledališču so v ponedeljek, 3. februarja, dopolnili še mladi igralci Amaterskega mladinskega odra PDG s premiero dela slovenskega pisca Vida Pečjaka *Marsovčki na obisku*. Predstavo, ki jo je režiral Emil Aberšek, si je ogledalo veliko ljubiteljev gledališča. Lahko rečemo, da je novogoriško gledališče pskrbelo za vse ljubitelje gledališke muze z raznolikostjo programov in tako poklonilo kar nekaj predstav meščanom ob bližnjem slovenskem kulturnem prazniku.

Kot zanimivost pa še to: s 1. februarjem je vodenje gledališča prevzel nekdanji minister za kulturo Sergij Pelhan in s svojim ponovnim prihodom v PDG na mestu direktorja zamenjal igralca Janeza Starina, ki je gledališče vodil zadnjih nekaj let.

V SLOVENIJI KADI OKOLI 600.000 LJUDI

V Sloveniji kadi okoli 600 tisoč ljudi, med katerimi je zelo veliko mladih. Zaradi raka na pljučih in v grlu ter drugih bolezni, ki jih neposredno ali posredno povzroča oz. spodbuja kajenje, pa umre približno 3.500 Slovencev na leto. Tobak je skratka še zmeraj ena izmed najbolj razširjenih drog v naši državi.

Prejšnji parlament je sprejel Zakon o omejevanju uporabe tobaknih izdelkov, ki je eden od najbolj strogih na svetu. Toda mnogi dvomijo, ali ga bodo lahko učinkovito in strogo izvajali. Odpori se namreč že kažejo, saj tudi v nekaterih bolnišnicah in ambulantah ter v šolah posamezni delavci oz. uslužbenci še zmeraj kadijo, čeprav zakon to prepoveduje in za kršilce določa visoke denarne globe. Razlika v primerjavi s prejšnjim stanjem je le v tem, da se zdaj kadi bolj naskrivaj. Morda h kajenju spodbuja tudi intenzivna propagandna dejavnost Tobačne tovarne v Ljubljani, ki je pred sprejemom t.i. tobačnega zakona iz svojega dohodka namenjala zelo velika sredstva za sponzorstvo športnih in drugih organizacij.

Od Novega leta dalje bodo v Sloveniji naprodaj le še cigarete, ki bodo vsebovale manj kot 15 miligramov katrana na cigareto; s 1. julijem

1998 pa cigarete, ki bodo vsebovale manj kot 12 miligramov katrana. Novi zakon tudi določa, da mora biti od slej vsak zavojček cigaret v Sloveniji opremljen z enim od naslednjih napisov oz. sporočil: "Ministrstvo za zdravstvo opozarja, da kajenje ubija; da povzroča raka na pljučih; da kajenje v nosečnosti škoduje razvoju otroka; da je najpogostejši vzrok srčnih in možganskih kapov oz. smrti; da skrajšuje življenje."

Če bo zakon o omejevanju tobaknih izdelkov v Sloveniji vsaj malo pripomogel k zmanjšanju števila kadilcev in smrti zaradi kajenja, ga bo javnost zagotovo spoštovala. In še tole: v neki javnomnenjski raziskavi, ki so jo opravili nedavno, se je kar 70 odstotkov vprašanih zavzelo za to, da bi v prid varovanja in izboljšanja svojega zdravja bodisi zmanjšalo ali pa opustilo kajenje.

- M.

V DOBRAVLJAH NOVA OSNOVNA ŠOLA

V Dobravljah na Vipavskem bodo v petek, 7. t.m., tudi v počastitev slovenskega kulturnega praznika položili temeljni kamen za novo osnovno šolo. Na slovesnosti bo govoril predsednik Državnega zbora dr. Janez Podobnik.

Gradnja nove osnovne šole je največja naložba v občini Ajdovščina, financirana iz javnih proračunskih sredstev, ki jih bosta zagotovila omenjena občina in ministrstvo za šolstvo in šport. Novi objekt bo nastal s prenovo in razširitev obstoječe osnovne šole in z dozidavo novih prostorov, ki bodo merili 3079 m². S temi posegi bodo zagotovili sodobne pogoje za šolanje 412 učencev, ki bodo obiskovali 15 oddelkov oz. razredov, od prvega do devetega razreda osnovne šole. Devetletna ob-

vezna osnovna šola je namreč določena z novim zakonom o osnovni šoli v Sloveniji. V zgradbi bodo imeli tudi učilnice za posebne oblike pouka, veliko telovadnico in druge

prostore za ugodno bivanje in pouk. Gradbena dela, ki bodo obsegala prenovo in razširitev sedanjih prostorov stare šole in zgraditev novega poslopja, bo v 15 mesecih izvedlo ajdovsko gradbeno podjetje Primorje. Dela bodo veljala okoli 487 milijonov dolarjev.

- M.

NOVA IZDAJA ATLASA SLOVENIJE

V Sloveniji sicer deluje okoli 600 založb, kolikor jih še nikoli nismo imeli v naši narodni zgodovini, toda povečini gre za majhne založbe, njihova dela pa izhajajo v majhnih nakladah. Slovenski trg je majhen, spričo dragih knjig pa se tudi število kupcev in branje zmanjšujeta.

Zato izid tretje dopolnjene izdaje *Atlasa Slovenije* predstavlja velik založniški podvig in uspeh. Ta publikacija je namreč izšla v nakladi 150 tisoč izvodov, pripravila pa sta jo skupaj založba *Mladinska knjiga* in Geodetski zavod v Ljubljani. Poleg 220 listov zemljevidov vsebuje 44 načrtov največjih slovenskih mest oz. naselij, dobro sestavljen satelitski posnetek srednje Evrope z označeno Slovenijo, opis nastajanja in uporabe zemljevidov, 18 opisov posameznih območij, bogato opremljenih z barvnimi posnetki, nekaj statističnih podatkov ter kazalo vseh zemljepisnih imen na zemljevidih in načrtih s kazalci za iskanje. - M.

NEVIHTE NAD MORJEM MLEKA (1)

DANILO ČOTAR

REKE MLEKA SO NA SEVERU NARASLE

V drugi polovici našega stoletja je govedoreja posebno na severu Evrope naglo napredovala. Odbira (selekcija) živali je bila hitra in uspešna. Usmerjena je bila predvsem v količino in ne v kakovost. Nekatere pasme so dosegle neverjetno visoko mlečnost. Kravje prvakine, ki so že prave tehnološke pošasti, zmorejo dati tudi 100 litrov mleka v enem dnevu. Tako je bilo v severni Evropi mleka kmalu preveč. V goratih, kraških in sušnih deželah v Sredozemlju pa je bilo mleka vedno premalo, ker tu ni najboljših razmer za vrhunsko živinorejo. Zato naj bo jasno: za presežke mleka, ki so se v sklopu EGS iz leta v leto večali, je bil odgovoren sever in ne jug. Presežke je EGS trpala v ogromne zmrzovalnike masla in kopicila v gore mleka, predelanega v prah. To skladiščenje je prinašalo velike stroške in l. 1984 je EGS odločila, da začne pridelek mleka omejevali. Pravila naj bi bila enaka v vseh državah skupnosti, tudi pri nas, čeprav nismo k presežkom nikoli prispevali.

Omejevanje nekega pridelka ni v kmetijstvu nobena novost. Že prej so kvote za mleko poznali po vseh kontinentih: v Izraelu, Kanadi, Novi Zelandiji, Južni Afriki, na Japonskem. V Švici in Avstriji so rejci v goratih predelih deležni posebne popustljivosti, česar se pri nas skoraj ni upoštevalo. V Italiji so do zdaj gnjavili s to zadevo prav tako gorjane kot rejce v ravninah, tako male kmetije s skromnimi štalami kot veleposestva. To se zdaj z novimi zakoni počasi spreminja.

NAŠI POTOČKI MLEKA USIHAJO

Italija je pravilo o omejenih deležih mleka že od začetka sprejela z nejevoljo. Italijanski živinorejci niso hoteli na to struno nič slišati in so na tistem upali, da bo vse vozle tudi v bodoče razvozla država. Nikakor ne morejo preboleti nesmisla, da je pridelek omejen, čeprav mora država polovico mleka za svoje potrebe uvažati. K temu nesmislu moramo pristeti še napako, ki so jo državne ustanove naredile na začetku, ko so evropskim oblastem sporočile prenizke podatke o državnem pridelku. Tako je bil delež, odmerjen Italiji, nižji od resničnega in možnega. Italijanska politična spretnost je prav v tistem odločilnem trenutku zašepala in italijanski pogajalci, ki so po slovesu zviti in prekanjeni, so jo takrat zavozili.

To naj bo šola tudi za Slovenijo, ki naj bo v stikih z Evropsko zvezo odločna in daljnovidna, naj ne prehitro popušča pod pritiski in naj si zagotovi obstoj govedoreje, ki je za slovensko kmetijstvo temeljna. Rušenje te dejavnosti ne pomeni le propada gorskih

kmetij, ki so najbolj ranljive, ampak tudi propad številnih obrtniških, trgovskih in turističnih dejavnosti, ki so z živinorejo povezane.

Tisto začetno napako je Italija le delno popravila. Zdaj ji je bil dokončno priznan letni delež 9,9 milijona ton. Medtem pa je zakon o kvotah obrodil zaželene sadove. Štalo so začeli zapirati, pridelek mleka se je krčil. Koliko štalo sem videl propasti v zadnjem desetletju svojega službovanja, ki je tesno povezano s to stroko! Zapirali so jih z žalostjo in jezo, večinoma v tišini in zagrenjenosti, brez javnih protestov, cestnih in letaliških zapor. Ljudem, ki so bili zaljubljeni v svoj poklic, se je zdelo, da so jih na silo iztrgali iz sveta, s katerim so bili zraščeni. Mnogi so začeli popivati po gostilnah.

V Italiji je bilo l. 1984 čez tri milijone molznih krav, zdaj ne dosežejo dveh milijonov. V deželi Furlaniji-Juljski krajini smo imeli stalno okoli 300 tisoč ton mleka, zdaj smo blizu 200.000, porabimo pa ga več kot dvakrat toliko. Še pred nekaj leti je bilo v deželi 18.000 štal, zdaj jih je okrog 5.000. Podatki so zgovorni.

DALJE

ZVONOV SAMI NA SEBI NE DELAJO HRUPA

Pred kratkim je bila objavljena razsodba, ki jo je 24. 11. 1995 izrekla prva kazenska sekcijska Kasacijskega sodišča in je po predmetu sorodna zadevi, ki jo poznamo v naših krajih. Iz nje je bilo izluščeno naslednje pravilo:

"Duhovniško dejavnost, še predvsem tisto, ki jo opravlja župnik, lahko označimo kot poklic v smislu pretežno intelektualne dejavnosti, ki temelji na specifičnih študijih in dejansko predstavlja vir dohodkov. Izključiti pa je treba, da je sama na sebi hrupna tudi z ozirom na glas zvonov, katerih namen je vabilo vernikov k češčenju. Zvonjenje namreč spada med življenjske navade skupnosti ter predstavlja občasno in kratkotrajno dejanje, ki ponavadi ne dosega takšne jakosti, da bi lahko predstavljalo motnjo opravkov in počitka ljudi."

Konkretno je šlo v tem primeru za primer zvonika, na katerega so umestili mehanski elektronskega zvonjenja, glas katerega je presegal mejo hrupnosti, ki jo predpisuje odlok predsednika ministrskega sveta z dne 1.3.1991. Vrhovno sodišče je izključilo, da ta primer lahko predstavlja kaznivno dejanje, ki ga predvideva drugi odstavek čl. 659 kazenskega zakonika za hrupne poklice. To pomeni, da bi kaznivost zvonjenja lahko bila dokazana samo na podlagi prvega odstavka omenjenega čl. 659 kazenskega zakonika, ki pa kaznuje, med drugim, le

"zlorabo zvočnih instrumentov". Zlorabo zvonjenja pa bi bilo res težko si predstavljati!

- N

POTOVANJE GOSTINCEV SDGZ V KALIFORNIJO

Slovensko deželno gospodarsko združenje v Trstu prireja od 7. do 15. marca študijsko potovanje v Kalifornijo z namenom, da si včlanjeni gostinci in drugi podjetniki, ki se z vinom poklicno ukvarjajo, lahko ogledajo najboljše tamkajšnje kleti. Na sporedu so večdnevni obiski kmetij in vinogradnikov v sloviti Napa Valley in v vinorodnem področju Livermore, turistični postanki v San Franciscu in Los Angelesu ter v ostalih znamenitih krajih sončne ameriške države ob Tihem oceanu. Predvidena so srečanja z uspešnimi vinogradniki in gostinci. Obeta se bogat, strokoven in vsestranski turistično zanimiv program, ki je namenjen v prvi vrsti zainteresiranim operaterjem, npr. tistim, ki so si že ogledali kakovostna vinska področja v Franciji, Bordeaux in Champagne. Pogojno se sprejemajo seveda vpisi tudi drugih navdušencev enogastrostronskega turizma. V res zanimivi kombinaciji so v razmeroma nizko prijavnico všteti stroški za letalo, premike v ZDA, prenočišča z zajtrki, za obiske kleti in nekaj obedov v značilnih gostinskih obratih.

Vabimo zainteresirane, da kličejo za podrobnejše informacije in za prijavo organizacijsko tajništvo SDGZ v Trstu na tel. 040-362949 in da to opravijo čimprej, saj je število razpoložljivih mest omejeno.

DEŽELNI PRAVILNIK O KMEČKEM TURIZMU

V uradnem listu dežele F-Jk, ki je izšel 15. januarja, je objavljen deželni pravilnik za izvajanje deželnega zakona št. 25 z dne 22.7.1996, ki zadeva ureditev kmečkega turizma.

Odlok šteje 15 členov in še tri slikovne priloge o obveznih znakih, ki bodo označevali turistične kmetije. Posamezni členi urejajo sprejemanje in pogostitev, organizacijo športnih, kulturnih in rekreacijskih dejavnosti. Urejujejo nadalje vprašanje zaposlenosti, saj je dejavnost v prvi vrsti namenjena družinskim članom in nameščencem s kmečko delovno pogodbo; urejujejo uporabo kmečkih zgradb v agroturistične namene in določajo zdravstveno-higienske predpise o zgradbah in glede zakola domačih živali, ki so vzrejene na kmetiji. Prav tako urejuje pravilnik predelavo mesa in označevanje doma predelanih pridelkov, kakor tudi zamrzovanje hrane. Nadalje predvideva, da so turistične kmetije urejene tudi za sprejem prizadetih ljudi. Posebno pozornost posveča turistični ponudbi na planinah, določa pravico do vpisa v posebne sezname agroturističnih kmetij ter nadzorstvo nad delovanjem teh kmetij glede na čas, ki naj ga posvetijo tej dejavnosti. Vprašanje pa je, ali bodo pristojni nadzorni organi ta zakon in pravilnik tudi potrdili.

Deželni uradni list je pred kratkim objavil pravilnik (poslovnik) o turistični ponudbi na kmetijah. Člana Združenja agroturističnih delavcev Zeleni Kras iz tržaške pokrajine Dimitrija Žbogarja smo prosili, da bi ocenil ta pravilnik in zadevni zakon.

Dežela Furlanija-Juljska krajina je lani poleti, po več kot petletni zamudi, izglasovala zakon o kmečkem turizmu, pred nekaj dnevi pa tudi pravilnik, ki končno ureja agroturistično dejavnost na deželnem ozemlju. Četudi je bilo to besedilo odobreno z veliko zamudo, mislim, da se vsi strinjajo, da je ta zakon bistveno boljši od drugih podobnih zakonov, ki so jih sprejele sosednje dežele. Važen pa je tudi pravilnik, ki vsebuje zelo natančne predpise o številu dnevov, ko je kmečki turizem lahko odprt, o številu

možnih gostov na turistični kmetiji, ki ponuja toplo hrano, o drugih dopolnilnih dejavnostih na turistični kmetiji, kot so po novem možnost taborjenja, športnih dejavnosti v rekreacijske namene, prenočevanje na kmetiji in še druge možnosti.

Skratka, pravilnik je zelo izčrpen in mislim, da zadovoljuje bodisi kmete, ki se ukvarjajo s turistično ponudbo na kmetiji, kot tudi druge turistične in gostinske operaterje, saj je tako zamišljen, da v največji meri izključuje možnost nelojalne konkurence.

Zakon postavlja torej kmečki turizem v pravi okvir, zaradi česar je sploh prišlo do pravnega in fiskalnega priznanja te dejavnosti. Osnovni namen kmečkega turizma je namreč ovrednotenje kmečkega življenja in tistih vidikov, ki so zanimivi za sodobnega človeka, se pravi: neposreden stik z naravo, kmečka hrana, ki naj bo tipična za določeno področje, ter ovrednotenje okolja in pokrajine, kjer deluje kmetija. Vse to naj bi dalo možnost dopolnilnega zaslužka predvsem manjšim kmetijam. Na ta način bi se tudi mali kmetovalci lažje preživljali na svoji zemlji, ki bi jo drugače "zaradi nekonkurenčnosti" zapustili.

To pomeni, da novi pravilnik sicer omogoča več ponudb, bkrati pa tudi zahteva višjo kakovost in predvsem domačo ponudbo?

Ta pravilnik je zame sredstvo, ki bo spodbujalo kmete, da bodo še bolj težili po pristnosti tako v gostinski ponudbi kot v ostalih možnostih, ki jih nudi zakon npr. pri prenočevanju, v organizaciji krajših izletov v neposredni okolici s konji, kolesi ali tudi peš, kar bi lahko izkoristili za predstavitev naravnih in zgodovinskih znamenitosti, za prikaz starih arhitektonskih zanimivosti ali kmečkega orodja in opreme, ki ni več v vsakdanji rabi.

MT / STRAN 16

"POTNI LIST" ZA TUJE RAZSODBE

DAMJAN HLEDE

31. decembra je stopil v veljavo še tisti del reforme italijanskega sistema mednarodnega zasebnega prava, ki je bil odložen pred šestnajstimi meseci, takrat namreč, ko je ostali del reforme postal pravno močen (gl. NG 1996 št. 43, 44, 45, 46, 47). Gre za člene 64-71 zakona št. 218/95, ki govorijo o veljavnosti in uporabi tujih razsodb in listin v Italiji. Veljavnost teh norm je takrat zakonodajalec odložil, da bi si vzel še malo časa za premislek o možnih posledicah, ki bi jih prinašale novosti, in za možne popravke in nujne prehodne ukrepe. Po šestnajstih mesecih so torej novosti stopile v veljavo, a v tem obdobju se ni zgodilo popolnoma nič. Besedilo členov je ostalo popolnoma isto, sprejet ni bil noben prehodni ukrep.

Novost, ki jo prinašajo omenjene norme, pa je precejšnje pomena: tuje odločbe so odslej neposredno

veljavne tudi v Italiji. Ne bo več potreben noben sodni postopek (za katerega je bilo doslej pristojno prizivno sodišče) za njihovo priznanje in izvedbo. Odločba mora seveda zadostiti določenim pogojem: sodišče, ki jo je izreкло, je moralo biti pristojno po načelih pristojnosti italijanske ureditve; v postopku je morala biti spoštovana pravica do obrambe; stranke so se morale udeležiti postopka po pravilih tam veljavne zakonodaje; odločba mora biti po zakonu kraja, v katerem je bila izrečena, dokončna. Poleg tega ne sme biti v nasprotju z drugo dokončno odločbo, ki jo je izrekel italijanski sodnik; pred italijanskim sodnikom ne sme biti v teku postopek med istimi strankami za isto stvar, če se je ta začel pred tujim postopkom; odločba ne sme biti v nasprotju z načeli italijanskega javnega reda.

Kdor ima do zadeve interes, lahko prosi prizivno sodišče, ki je pristojno za kraj, v

katerem mora biti tuja odločba izvedena, naj ugotovi obstoj pogojev za priznanje. Postopek se lahko torej odpre v primeru dejanskega nepriznanja avtomatične veljavnosti tuje odločbe, v primeru oporekanja obstoja predpisanih pogojev in takrat, ko je treba pričeti prisilno izvršitev.

Ista pravila veljajo tudi za javne listine, ki so bile sprejete na tujem in so tam prejele tudi izvršilno moč.

Ker je poglavita težava v zvezi z neposredno veljavnostjo tujih odločb obstajala v preveliki odgovornosti, ki je padla na rame matičarjev ali drugih funkcionarjev javnih uradov, saj morajo le-ti po novem zakonu *ipso facto* preveriti, če vsebuje odločba, ki jim je predstavljena, vse predpisane pogoje, je ministrstvo za pravosodje objavilo okrožnico, v kateri je predvideno, da se v primeru dvomov matičarja ali drugega funkcionarja nad naravo odločbe lahko obrne na državno pravdnitvo pri prizivnem sodišču. Kar je torej šlo skozi vrata ven, je prišlo noter skozi okno.

START V SESTRIERESU

Vrhova Bacchetta in Monte Rognosa sta obsijana sprejela udeležence svetovnega prvenstva. Prvi vtis je kljub nepopisni gneči in velikemu pomanjkanju parkirnih mest boljši kot lani, saj se v organizacijskem aparatu trudijo. Lansko aroganco so zamenjali prijazni in nasmejeni obrazi, na drugi strani pa so celo pičajo v tiskovnem središču, ki je po navadi zastoj, zasolili z visokimi cenami. 150 milijard, kolikor stane organizacija prvenstva, so prispevali sponzorji, za zaslužek pa morajo poskrbeti sami, kar jim ob požrešnih hotelirjih, dobrih učiteljih, ne bo pretežka naloga.

Otvoritvene slovesnosti veljajo na svetovnih prvenstvih kot nujno zlo. Toda le do lanske spektakularne otvoritve v Granadi, kjer so Španci navdušili z igro luči in posebnimi efekti, kar je tudi italijanske organizatorje spodbudilo, da pripravijo otvoritveno slovesnost na vsaj enaki, če že ne boljši ravni. Izvedbo so zaupali Francozima, ki sta zasnovala futuristično otvoritveno slovesnost zimskih OI v Albertvillu l. 1992 in tudi tukajšnja je bila v znamenju zvočnih in svetlobnih efektov, dopolnjenih z izvrstno koreografijo nastopajočih. V mimohodu 49 državnih reprezentanc je prvič po l. 1991 sodelovala srbsko-črnogorska federacija, med eksotičnimi državami pa lahko naštejemo Južno Afriko, Kitajsko, Ciper, Mongolijo, Mehiko, Maroko, pa morda tudi Makedonijo. Med mimohodom je zvezdne trenutke užival Alberto Tomba, italijanski zastavonoša, slovenska zastava pa je vihrala v rokah Mateja Jovana. Za konec je nebo Savojskih Alp razsvetil velik ogenjemet, ki je navdušil zbrano množico, med katero so sedeli tudi vidni italijanski politiki na čelu s premierom Prodiem, ki je doživel pravi žvižgalni koncert. Po zmagi Alberta Tombe v Schladingu se je zanimanje za prvenstvo v Italiji skokovito povečalo. Na londonskih stavnicah sta med glavnimi favoriti na vrhu Isold Kostner in Alberto Tomba.

Prvi komplet kolajn, v moškem superveslalomu: zlato Atle Skaardal (Norveška), srebro Lasse Kjus (Norveška), bron Günther Mader (Avstrija).

- ROK MAVER

NADALJNI PROGRAM:

- nedelja, 9. t.m.: ženski veleslalom ob 10. in 13. uri;
- torek, 11.2.: ženski superveslalom ob 13. uri;
- sredo, 12.2.: moški veleslalom ob 10. in 13. uri;
- četrtek, 13.2.: ob 12. uri kombinacijski smuk, ob 18. in 21. uri kombinacijski slalom, ženske;
- sobota, 15.2.: ob 13. uri ženski smuk, ob 18. in 21. uri moški slalom.

ALIBEGOVIČ: "PRIŠEL SEM V TRST ZARADI SLOVENSKE MANJŠINE"

ERIK DOLHAR

V četrtek, 30. januarja, je kapetan slovenske reprezentance, 29-letni Teoman Alibegović, podpisal pogodbo s tržaškim prvoligašem Genertelom.

ne A lige v 1. B, sem se odločil, da grem v sarajevsko Bosno, v kateri je takrat igralo mnogo šampionov. V Sarajevu sem ostal štiri leta, nakar sem odločil, da grem študirat v Ameriko, na Oregon state university. Poskusil sem prestopiti v NBA ligo, a mi ni uspelo odigrati sezonskih tekem. Po nekaj odličnih tekmah v GBA ligi, ko sem začel dajati po več kot 40 točk na srečanje, so me povabili v Bologno, da bi rešil ekipo pred izpadom iz A2 lige. Igral sem samo eno tekmo, nakar sem zanje podpisal še za eno sezono. Prišlo je do neverjetnega preobrata, saj smo od rešitve pred izpadom iz A2 lige v eni tekmi in eni sezoni napredovali v A1 ligo, kjer se danes ta ekipa imenuje Teamsystem. Vse to je Bologna dosegla v komaj opisani sezoni. Potem sem šel k berlinski Albi, za katero sem podpisal 3-letno pogodbo, lani pa sem odločil, da grem k Ulkerju iz Istambula, ker sem mislil, da bomo s to ekipo veliko dosegli, saj je bil Ulker lani med najboljšimi ekipami v Evropi. Predsednik kluba me je hotel predvsem zato, ker sem edini musliman v Evropi, ki uspešno igra kot tujec. Moja izbira pa se je izkazala za zgrešeno, saj sem že septembra spoznal, da imamo trenerja, ki ni na nivoju in se zato ne bo dalo delati. Naj samo povem, da je ta klub od začetka prvenstva zamenjal že tri trenerje in cel kup tujcev, skratka: neverjetna situacija! Lahko bi napisal celo knjigo o tem, kar se je dogajalo v Istambulu. Mislim, da je to eno najtežjih obdobij moje košarkarske kariere. Dogajalo se je, da sem na kaki tekmi na 7 metov ravno tolikokrat zadel in nato nisem igral samo zaradi »zlehnob« nekoga, ki me je potegnil iz igrišča in me nato ni več poslal v igro! Takoj sem poklical svojega managerja Luciana Capicchiolija in mu povedal, da v takih razmerah ne morem delati tega, kar mi je bilo zaupano. Klubu sem dal ulti-

mat: »Ali me pustite igrati mojo košarko od 30 do 35 minut na tekmo, zaradi česar sem prišel v Istambul, ali pa grem. V vaš klub nisem padel z Marsa, prišel sem samo zato, ker sem imel določen športni uspeh.« Dal sem jim 7 dni časa za razmislek, nakar mi je trener povedal, da niso pripravljeni toliko tvegati zame. Rekel sem jim »lepa hvala« in se s svojo družino vrnil v Slovenijo. Medtem se je pripetil še en neljub dogodek: čeprav sem bil izbran za evropski all star game, tekmo, na kateri so nastopili najboljši košarkarji v Evropi, na tem srečanju nisem igral. Tekmo je namreč organiziral prav istambulski Ulker, ki je za to potrošil 750.000 dolarjev. Mednarodni košarkarski zvezi je moj klub zagrozil, da se odpovejo organizaciji, če bom na tej tekmi igral. Med nami je prišlo do takih neljubih dogodkov, da je bilo zame najboljše, da grem stran, da grem nazaj v take kraje, kjer se igra košarka in ljudje vedo, kaj je košarka!

Kdaj si dobil prvo ponudbo iz Trsta?

"Pred 4 dnevi, potem ko sem zavrnil 3 ponudbe iz Grčije, da se ne bi ponovila ista situacija, kot je bila pri Ulkerju. Do zadnjega dne sem prošil svojega managerja, naj mi najde klub iz države, kjer ljudje razumejo košarko, se pravi iz Italije, Španije ali Francije. Med ekipami iz teh držav, ki so me snubile (Genertel, Malaga, Scavolini in Paris Saint - Germain), sem izbral Trst, ker sem mislil, da je tu najboljši izziv za športnika. Tržaška ekipa je namreč v tragičnem položaju in ji preti izpad iz A1 lige. Moja izbira bi Američani označili kot *mission impossible* (nemogoče poslanstvo), jaz pa pravim: nemogoče je mogoče! Če mi bo uspelo rešiti ekipo pred izpadom, bo to meni in moji karieri v velik plus. Sam sebi si moram namreč dokazati, da sem vreden ugleda, ki ga uživam v Evropi. Tržaški peterki bi hotel vrniti veselje do igranja košarke. Mnenja sem, da je košarka predvsem igra; ko pa jo nekdo jemlje edino kot poklic, je veselja in obenem košarke konec!"

Športni direktor Genertela Angelo Baiguera je izjavil, da so zelo veseli, da je Alibegović podpisal pogodbo. "Za Genertel je velika okrepitev, je med drugim dejal Baiguera, in dejstvo, da je prišel k nam namesto v Pesaro, je samo dokaz, da je poleg tega, da je dober igralec, tudi mož beseda, saj je rekel, da bo igral za Trst, in tako je tudi storil."

PROSLAVITEV 30. OBLETNICE DELOVANJA

V sredo, 29. januarja, je bil v Prosvetnem domu na Opčinah 29. redni občni zbor Športnega društva Polet (na sliki). O najpomembnejših temah je v svojem poročilu spregovoril predsednik društva arh. Marino Kokorovec, ki je začel z obračunom opravljenega dela. "Ta je kot vsako leto deloma pozitiven, deloma pa ne povsem zadovoljiv. Za vse naše športno gibanje je bilo letošnje leto, vsaj kar se tiče organizacijskih in ekonomskih problemov, izredno

O delovanju Poleta je predsednik Kokorovec povedal, da "so se odborniki raznih sekcij v zadnjem letu trudili, da bi izboljšali ravni, ki so jih sekcije dosegale v zadnjih letih. Število športnikov se je v zadnjem letu okrepilo skoraj pri vseh sekcijah, in to kljub temu da se je pri odsekih spremenil vodilni kader. Pohvaliti moram košarkarsko sekcijo, ki se je znala reorganizirati po prestopu Andreja Vremca, *factotuma* iz zadnjih let, k drugemu klubu, pa tudi hokejsko sekcijo, ki se je letos

negativno. Našo manjšino je prizadel pravi potres, razdrobil je naše gospodarske strukture in nas kar čez noč spravil v drug svet. Gospodarska kriza, s katero smo se ukvarjali na prejšnjih občnih zbore, je le malenkostna v primerjavi s tem, kar se danes dogaja. Postavljeni smo v nov kontekst, v katerem pojem podporništvo ali subvencija ne obstajata več. V tem novem obdobju moramo posodobiti vodilni kader tako, da postane struktura, ki s svojim kvalitativnim medkupinskim delom vzdržuje sama sebe v obliki zadrage in nudi uporabnikom kvalitetne usluge. Na to novo obdobje seveda nismo še pripravljeni. Malodušje se je v sekcijah povečalo, razmišljalo se je tudi o njihovi osamosvojitvi v prepričanju, da bi to prineslo večji zagon in večji priliv denarnih sredstev. Po mojih ocenah je prav nasprotno, potrebno je hkrati utrditi glavni odbor društva in odbore sekcij ter vzajemno iskati druge poti, ki so primernejše in sodobnejše. Premagati je treba tisto malodušje, ki nas prevečkrat grabi in z entuziazmom nadaljevati po pravih in skupaj zastavljenih programih. Vprašati se moramo, zakaj se nekateri starši slovenskih otrok odločajo, da vpišejo svoje otroke v italijanska društva. V športu doživljamo podobne pojave že dalj časa. Starši si danes želijo sproščene družbe in bolj kakovostne ponudbe. Zadeve bi lahko boljše reševali, če bi ta Poletov voz v čim večjem številu porivali v novo obdobje. Morda bo prav letošnja 30-letnica pripomogla k temu. Navdušenje je najvažnejša začimba v našem življenju; to v zadnjih časih pri naših ljudeh primanjkuje. Tarnanje in stalne negativne kritike ne vodijo nikamor, če ni nihče pripravljen reagirati in prinesiti svojega pozitivnega prispevka. Izstopiti ali iti drugam je vsekakor še vedno najlažja pot!"

okrepila na mladinskem področju, uvedla pa je tudi roller hokej, panogo, ki navdušuje vse večje število športnikov in amaterjev. Balinarska sekcija uspešno napreduje in beleži rezultate ter priliv članov. Mogoče pogrešamo poizkuse, da bi za ta šport navdušili tudi mlade, saj je balinanje panoga, ki zahteva spretnost in fizično pripravo, česar gotovo ne moremo pričakovati od zgolj starejših tekmovalcev. Pri talkarski sekciji je prišlo do zamenjave odbora in upam, da se bodo športni rezultati, predvsem pa ozračje v klubu, izboljšali. Žal pa pri šahu ne najdemo nikogar, ki bi znal ali pa imel dovolj časa, da bi to panogo bolj razširili med našo mladino."

O družabnosti in pogostejšem srečevanju med člani je Kokorovec dejal, da kljub dobri volji niso utegnili napraviti nič; morda zato, ker nimajo odbornika, ki bi se ukvarjal samo s tem.

Žgoča je problematika Poletovih objektov: "Z občino in jusrari smo podpisali 9-letno pogodbo za preostali del zemljišča, ki ga potrebujemo za obogatitev sedanje ponudbe na Pikelcu," je povedal Kokorovec. "Prošnje za dodelitev podpor smo že poslali, iskali smo že zainteresirane partnerje v drugih društvih na območju Krasa, toda naleteli smo na gluha ušesa, saj se zdi, da je vsakomur pri srcu izključno njegov vrtiček in nihče ne misli na izgradnjo nekega pravega slovenskega športnega centra."

Predsednik Kokorovec je na koncu svojega poročila spomnil, da letos poteka 30-letnica Poleta, ki jo bodo vse društvene sekcije obeležile s prireditvami in slovesnostmi. Slavnostni občni zbor bo novembra, v času, ko so takratni openski športni delavci ustanovili to naše slovensko in uspešno športno društvo na Opčinah.

ED

DALJE STRAN 16

OTROŠKA TELOVADBA

OŽIVITEV ŠPORTNE ŠOLE

Predšolska telovadba Športne šole Trst in osnovnošolska telovadba sta spet zaživeli, še zlasti zaradi priljubljenosti vaditelja, diplomanta na visoki šoli za telesno kulturo in vzgojitelja v Dijaškem domu Gorazda Pučnika. V mali dvorani stadiona "1. maj" vsako soboto zjutraj sledi lepi skupinici otrok (na sliki). Predšolska telovadba je razdeljena na dve skupini. Najmlajši, stari 2 in 3 leta, telovadijo 1 uro z odraslo osebo, svojem ali drugo poznano osebo. V starejši skupini so 4 in 5 let stari otroci, ki vadijo 1 uro s pomočjo vaditelja. V mlajši skupini je letos 6 otrok, starejša pa jih šteje 12. Zamudniki oz. otroci, ki so šele sedaj dopolnili 2 leti, se lahko še pridružijo skupini, tudi če ima kak malček manj kot 2 leti, a je že dovolj samostojen. Prijave sprejemajo na stadionu "1. maj" vsako soboto pred 9. uro ali po telefonu na tajništvo SZ Bor (51377).

16

ČETRTEK
6. FEBRUARJA
1997

OBČNI ZBOR ZSŠDI BO MARCA

Deželni izvršni odbor Združenja slovenskih športnih društev v Italiji je na svoji zadnji seji v torek, 28. januarja, sklenil sklicati svoj redni občni zbor za četrtek, 13. marca. Občni zbor bo potekal po pravilih novega statuta, ki predvideva štiriletni mandat za izvoljene organe, predvsem pa nov način volitev predsednika, odbora, nadzornega odbora in ravnatelja. Vsakdo, ki se namerava kandidirati v te organe, bo moral namreč predložiti pismo kandidature do 27. februarja 1997. Uradni sklic občnega zbora in druge podrobne informacije bodo društva prejela s priporočenim pismom, kot predvideva novi statut.

DOMAČE SMUČANJE

KOROŠCEM POKAL TREH DEŽEL

Stara gora (Škofja Loka) - 10. Pokala prijateljstva treh dežel v organizaciji smučarskih klubov Devin, Snežnik iz Ilirske Bistrice in Šentjanž iz avstrijske Koroške se je udeležilo kakih 300 smučarjev. Skupno zmago so si na društveni lestvici zagotovili Korošci, dobro pa so se odrezali tudi zamejski smučarji Devina, Brdine ter Slovenskega planinskega društva iz Trsta in Gorice. Zmagi sta si v svoji kategoriji prismočala Marko Gantar (superbaby, Devin) in Mateja Piccini (cicibanke, Brdina).

AMATERSKI NOGOMET

O.K. LE GAJA IN MLADOST

V elitni ligi je Juventina Radenska izgubila v Sevegljanu. V promocijski ligi sta Zarja in Primorje Adriaker z Aiellom in San Luigijem remizirala, Sovodenjci pa so klonili pred Mosso. V 1. amaterski ligi je Vesna izenačila s Tarcentino, prav tako Breg in Primorec s Piedimontejem in Villessejem v ligi nižje, kjer je Kras izgubil z Morarom. V 3. AL je Gaja porazila Latte Carso, Mladost pa Fogliano, medtem ko je Breg B izenačil z Unionom.

KOŠARKA

IZGUBIL LE KONTOVEL

V B2 ligi je Jadran s težavo premagal v Monzi zadnjeverščno ekipo na lestvici, točki pa sta zlata vredni za obstanek v ligi. Iste vrednosti sta tudi točki, ki bosta našim na voljo v prihodnjem kolu, ko bo Jadran igral proti predzadnjim na lestvici, Sanfilippu. V D ligi so Bor-Radenska, Cicibona Pref. Marsich in Dom Agorest Rob Roy gladko odpravili svoje nasprotnike, medtem ko je Kontovel izgubil proti Interju 1904. V promocijski ligi je slavil tudi Breg.

ODBOJKA

NAJBOLJŠI SPET NAJBOLJE

V finalu mladink Bor in Sloga

V B2 ligi so zmagali vsi naši predstavniki: Imsa Kmečka banka in Koimpex v moški konkurenci, Koimpex pa v ženski. V ligi nižje je šlo bolje dekleto: slavila je namreč tako Olympia Kmečka banka K2 Sport kot Val La Goriziana Zadruga kreditna banka, medtem ko so fantje Soče Sobema spet ostali praznih rok. V D ligi so bili poraženi tako Espogovci kot Slogašice. V prvenstvu mladink so Borovke tudi v povratnem srečanju odpravile ekipo Sant'Andrea, tako da se bodo v finalu pomerile s Slogašicami.

NAMIZNI TENIS

BERSANOVA IN V. MILIČ NA TOP 12

Capriolo (BS) - Krasovke so konec tedna nastopile na 3. kvalifikacijskem turnirju za uvrstitev na turnir "Top 12", na katerem bo čez mesec nastopil ducat najboljših igralk v Italiji. Vanja Milič je zasedla 2. mesto, Ana Bersan pa mesto nižje. S tem rezultatom sta se obe uvrstili na Top 12. Katja Milič je bila 5., med 32 najboljših pa sta se prebili še Sonja Milič in Daša Bresciani. V igri dvojic je bila 1. Vanja Milič z Južnotirolko Karin Calliari (BZ), 2. pa Ana Bersan s Katjo Milič (Kras). Kras je bil prvi tudi na društveni lestvici tega turnirja.

Z 10. STRANI

KLASIČNI LICEJ ZA IZOBRAZBO IN OMIKO

Se kdaj srečujete z bivšim ravnateljem Renerjem?

Seveda. Ravnatelj Rener prihaja redno na šolo in je zelo razpoložljiv; ko imam kak poseben problem, ga lahko tudi kličem domov. Večkrat prihaja na obisk, daje zelo koristne informacije glede formalnih zadev. On je vezni člen med preteklostjo, sodobnostjo in prihodnostjo. Gotovo je njegova pomoč zelo dragocena, saj je bil prisoten na šoli celo povojno dobo, najprej kot profesor, potem kot ravnatelj. In še je prisoten.

Kakšni so odnosi s klasično gimnazijo v Trstu?

Na tem področju smo skušali zaenkrat vzpostaviti vezi na nivoju ravnateljstev. Do srečanja tržaških dijakov z delegacijo naših je prišlo septembra lani ob ogledu razstave *Pagine austriache*. Srečanje predvsem spoznavnega značaja med dijaki goriškega in tržaškega liceja načrtujemo za konec marca. Mislim, da je to lahko pozitivna izkušnja.

Še "klasično" vprašanje: kaj želi nuditi klasični licej novim dijakom?

Klasični licej želi nuditi tako pripravo, ki omogoča na-

daljnji študij na katerikoli fakulteti. Želi pa nuditi predvsem tisto kulturno osnovo, ki bi jo jaz imenovala izobrazba in tudi omika. To je osnova, na kateri se lahko gradi katerokoli nadaljnje udejstvovanje, v študiju ali v poklicih. Mislim, da je izobrazba, ki jo daje klasični licej, vendar še vedno tisti tip izobrazbe, ki ga je zagovarjal Izokrat pred 2.300 leti. To je tista *paideia*, ki omogoča človeku, da se zna olikano, umirjeno in zrelo vesti v kateremkoli življenjskem trenutku; da zna umirjeno analizirati obstoječe stanje in na podlagi svojega znanja najti pravo pot v bodočnost; da se ne potre v trenutku težav in se ne preveč baha in šopiri v trenutku sreče, pač pa zna vedno ohraniti tisto zdravje in se ne poroči za napredovanje. Mogoče bi nam kaj več take vzgoje omogočilo, da bi se zdaj ne znašli v ne najbolj lagodnem stanju...

Mislim na izobrazbo, ki je vezana na omiko; pod pojmom omike pa razumem predvsem etičnost. Klasični licej se po mojem odlikuje po tem, da skrbi predvsem za vzgojo človeka in državljana; poudarjam: človeka in državljana. Moramo vzgojiti samostojnega človeka, ki dobro pozna svoje sposobnosti in je

trden v svoji identiteti. Moramo pa tudi vzgojiti državljana, človeka, ki je vezan na skupnost; vezani smo kot veriga, kot je pravil že Gradnik...

Poleg tega daje klasični licej še ogromno drugega: od znanstvenega do humanističnega znanja. V teh letih smo se odločili za nekatere eksperimentacije in smo dodali nekaj ur, ker smo hoteli vsaj delno zapolniti vrzel, ki jo v Gorici predstavlja pomanjkanje znanstvenega liceja. Struktura klasične gimnazije, ki je že dokazala svojo veljavnost v vseh teh desetletjih, je ostala nespremenjena. Razširili smo pouk tujega jezika na pet let, pa tudi pouk zgodovine umetnosti, ki je tudi petleten: v njem skušamo posredovati tudi vsaj osnovna znanja o raznih umetniških govorcih (film, gledališče...). Pouk matematike smo razširili z osnovami informatike, kajti zdelo se nam je nujno, da spoznajo dijaki vsaj logiko informatičnih govoric. Klasični licej je namreč humanistična šola, ki temelji na jezikih, danes tudi novih govorcih, s katerimi je prav, da se mladi človek seznani. V njem želimo vsaj zbuditi zavest, da obstaja neka sintaksa npr. tudi v filmski govorici.

Gospa ravnateljica Nadij Marinčič se iskreno zabavljam za pogovor.

YEM ZA...

Kako ocenjujete goriško glasbeno prizorišče in potencialne mladih glasbenikov?

Mislim, da je goriško glasbeno prizorišče potencialno najmočnejše in najbolj zanimivo v celotnem obsejnim prostoru. To zaradi številne in kakovostne prisotnosti glasbenega - koncertnega in pedagoškega - delovanja. Povezanega dela ni; zato bo Goriška ostala potencialno najmočnejša in hkrati šibka. Nekaj je bilo storjenega, nekaj se dela. Sam sem prepričan, da je še posebna naloga slovenskih pedagogov ta, da s svojim delom utrjujemo slovensko kulturo na tem zemljepisnem področju.

Kaj pa koncert v soboto?

Koncert je predvsem veliko priznanje za ta orkester, za naše delo, za idejo povezovanja. Verzi Prešernove *Zdravljice* prerokujejo to, kar skušamo v svojem malem doseči: *Ne vrag, le sosed bo mejak*. Najboljši mejak je tisti, ki sodeluje pri premagovanju skupnih ovir in težav; in prav tega se otroci učijo. Koncert ne bo umetniški cilj, ampak predvsem prikaz delovanja. Iz teh otrok skušamo doseči največ, kar se da; skušamo jim dokazati, da lahko s skupnim delom naredijo več kot posamično. Sobotni koncert je nagrada za vse družine in ustanove, ki pri delu sodelujejo in nas podpirajo: z nami verjamejo, da moremo kljub težavam graditi boljše prihodnost za mlade.

S 14. STRANI

DEŽELNI PRAVILNIK O KMEČKEM TURIZMU

Ob tem pa mnoge meščane tudi zanima, kako poteka dan na kmetiji, kako npr. molzemo živino ali grabimo itd. Za mnoge pomeni preživeti dan na kmetiji sprostitve, pomeni obogatiti se z izkušnjami, ki jih v stanovanju ne morejo biti deležni, morda pomeni tudi se povezati s koreninami, na katere so tako ali drugače pozabili. Vse to je gotovo za nas kmečko-turistične operaterje lep izziv, saj se bomo morali resnično potruditi, da bomo lahko izpolnjevali vse zahteve pravilnika, o katerem govorimo. Brez dvoma pa bo prav ta skrb dvignila tudi kakovost naših ponudb, kar je nesporno največji plus tega zakona in zadevnega pravilnika.

Na Tržaškem povezuje turistične kmetije Združenje Zeleni Kras. Prosim, predstavite dosedanje uspehe in cilje, ki si jih postavljate.

Združenje Zeleni Kras je nastalo pred nekaj leti z namenom, da bi združevalo vse, ki delujemo na področju kmečkega turizma na Tržaškem. V pričakovanju omenjenega pravilnika je bilo naše delovanje predvsem usmerjeno v izobraževanje in zbiranje informacij o možnostih in oblikah delovanja. Tako smo organizirali v prostorih raziskovalnega centra na Padričah posvet na temo: *Kmečki turizem - sredstvo za ovrednotenje kmetijstva in okolja na nerazvitih področjih*. Nato se je zvrstil niz informativnih sestankov, na katerih smo obdelali fiskalne vidike turistične ponudbe na kmetijah, analizirali pa smo tudi novi deželni zakon, ki ureja agriturizem. Našo stvarnost in ponudbo smo predstavili tudi na nekaterih sejnih v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Pri strankah pa je naletel na zelo po-

zitivni odziv papirnat prtič, ki smo ga dali natisniti, tako da je na njem znak našega združenja in posamezne turistične kmetije. Na prtiču, s katerim pogrnemo mizo, pa je natisnjena tudi stilizirana tržaška pokrajina z vsemi glavnimi cestami in kraji ter turističnimi zanimivostmi. Na ta način naj bi tudi izboljšali turistično ponudbo. Čez kak mesec pa bomo izdali brošuro z natančnejšim opisom zgodovinskih in zemljepisnih ter kulturnih zanimivosti naših krajev ter predstavitev naših kmetij.

Bi predstavil svojo kmetijo in ponudbo?

Kaj naj rečem. Naj začnem s trditvijo, da smo obnovili družinsko kmečko tradicijo v rojstni vasi moje mame, v Samatorci. S kmečkim turizmom se ukvarjamo četrto leto in smo skušali vnesti v to dejavnost tudi pričakovanja in pobude novih časov, ki naj bi se spojili s tradicijo te vasi. Odločili smo se za rejo koz mlekaric. Iz mleka pridobivamo tri vrste sira, se pravi: kozji žmitek, to je svež namazni sir, ki ga lahko ponudimo v taki preprosti obliki ali obogatene z različnimi začimbami in dišavnicami. Nato ponujamo sir s kratko zorilno dobo ter sir s srednjo zorilno dobo. Nenazadnje je veliko povpraševanje tudi za kozjo skuto. Nato redimo več prašičev, tako da dosledno ponujamo doma vzrejeno svinjino in lahko rečem, da glede teh živali resnično porabimo vsak njihov delček. Več let se tudi ukvarjamo z oskrbo konj in turističnim jezdenjem. To pa je panoga, ki jo mislimo še razviti. Imamo tudi nekaj obdelanih površin, tako da imamo svežo zelenjavo in domač krompir, gojimo pa tudi vrtnice in še drugo cvetje, ki ga tudi ponujamo svežega ali sušenega obiskovalcem našega kmečkega turizma. V najemu imamo nekaj vinogradov, čeprav se z vinom sam direktno ne ukvarjam in mi ga vinificira in pripravlja za naše potrebe priznan vinogradnik.

NARAVI NAKLONJE-NO KMETIJSTVO: NOV DEŽELNI NAČRT

Podaljšan rok za predložitev prošenj do 31.3.

Zveza neposrednih obdelovalcev iz Trsta obvešča vse kmetijske obdelovalce, ki bi se radi udeležili deželnega načrta naravi naklonjenega kmetijstva za petletje 1997-2001, da morajo vložiti prošnje najkasneje do 31. marca 1997. Deželni načrt dodeljuje vrsto prispevkov na hektar obdelanih površin, ki nihajo od 300.000 do približno 1.000.000 lir. Načrt pride v poštev predvsem v vinogradništvu, oljkarstvu, za vzdrževanje travnikov, pašnikov in gozdov.

PRAVILNIK EVROPSKE GOSPODARSKE SKUPNOSTI 2078/92

Metode proizvodnje v naravi naklonjenem kmetijstvu za ohranitev in oskrbo okolja

Cilji: gojenje kultur, ki so skladne z zaščito narave in okolja, ovrednotenje kmetijskega okolja.

Posegi: omejitve količine gnojil in sredstev za zatiranje bolezni in škodljivcev, pridelovanje z metodo biološkega kmetijstva, preusmeritev njiv v travnike, vzdrževanje travnikov in pašnikov, omejitve na 1,4 enote živine za vsak hektar košene površine, nega zapuščenih kmetijskih in gozdnatih površin.

Prispevek: letna nagrada na hektar oz. na enoto odrasle živine za kmetijske podjetnike.